TOPLUMSAL KURTULUŞ

AYLIK TEORİK - PRATİK SOSYALİST DERGİ

BEŞİNCİ YIL
SAYI: 54
NİSAN 1992
10.000 TL
(KDV'Lİ)

KEMALİSTLER VE BİZLER

BİR YENİ LENİN İÇİN Düşünme Notları -I-

PKK ve Türkiye Devrim Partisi

Kürt Halkının Uzun Yürüyüşü

İbilencilik Bir Bulaşıcı Hastalık mıdır?

Yalçın Küçük
Şevki Ömeroğlu
Sami Emir
Selim Ferat
Kenan Karakaş
Nurettin Kurtuluş
Nejdet Kanbir
Abdullah Öcalan
Ali Yıldırım
Nuray Bayındır
Selim Doğan
Erdem Can

BU SAYIMIZ

54. Sayıyla merhaba...

Hareketli bir ay geride kalırken önümüzdeki günlerde hareketli geçeceğe benziyor.

Mart'ın en önemli gelişmesi, kuşkusuz Newroz ve Kürdistan'da yaşananlar oldu. Yorumlarıyla Olaylar'da yansımalarını okuyacaksınız. Öyle görünüyor ki önümüzdeki günlerde sol içi tartışmalarda başlıca gündemlerden biri, Yeni Ülke'nin sayfalarına yansıyan, kuruluş çalışmaları yürütülen hareket-parti olacak. Yeni Ülke'de yer alan ropörtajdan önce yapılan değerlendirmeleri sayfalarımızda bulacaksınız.

Yalçın Küçük'ün Yeni Bir Lenin İçin Düşünme Notları -I-, Şunun Zoruna Bak, Türkiye Ekonomisi ve Hukuku Üzerine yazılarını okuyacaksınız.

Şevki Ömeroğlu, Kürtlerin Uzun Yürüyüşü ve Türkiye Solu yazısında, Türkiye solunda Kürt soluna yaklaşımları ve Kürt hareketinin Türkiye soluna ilişkin değerlendirmelerini, yakın tarih gelişmeleri ve güncelle bağlantılı olarak tartışıyor.

Küba Dostları faaliyetlerine devam ediyor. Ankara'lı Küba Dostları'nın bildirgesine ve Kürdistanlı iki devrimcinin Küba izlenimlerini sayfalarımızda bulacaksınız. Ankara'lı Küba Dostları'nın yapacaklarını duyurdukları şenlik, Newroz gelişmeleri nedeniyle Nisan ayının ortalarına ertelendiğini duyurmuş olalım. İlaç toplama kampanyası sürüyor, okurlarımızın duyarlılığını artırmalarını bekliyoruz. Küba Dostalrı İzmir'de de komiteleşti, faaliyetlerini yansıtacağız.

Bu sayımızda yer alan diğer yazılar şöyle: Nurettin Kurtuluş'un Adım Adım Nazi İmparatorluğuna -II-, Nejdet Kanbir'in Varoluş Sancıları, Kenan Karakaş'ın "Bilimsel Teknolojik Devrim" Üzerine, Ali Yıldırım'ın İsmail Beşikçi Üzerine Notlar, Abdullah Öcalan'ın Türkiye solu değerlendirmesinden yaptığımız özet, Nuray Bayındır'ın, Kadın ve Aile -II-, Erdem Can'ın Silik ve Net, Selim Doğan'ın Devrimci Sosyalizm Mücadelesinde Olmak yazılarına yer veriyoruz.

Yoğun bir sayı oldu, daha da artıracağız.

Bu sayımızın belirgin bir özelliği, polemik yazılarının çokluğu oldu.

Bu sayımızda yeni imzalar da bulunuyor. Bunlardan Kenan Karakaş arkadaşımız makine mühendisi. Devrimci mücadelede, İzmir'de tarihi olan bir isim Kenan Karakaş. Yazıları devam edecek.

Genç arkadaşlarımızdan Selim Doğan ve Erdem Can da ilk yazılarıyla size ulaşıyorlar.

Gelecek sayımızda buluşmak dileğiyle...

Dostlukla...

Nejdet Kanbir

TOPLUMSAL KURTULUŞ

aylık teorik-pratik sosyalist dergi

Beşinci Yıl, Sayı: 52-53
Şubat-Mart 1992

Sahibi: Şevki Ömeroğlu
Genel Koordinatör: Çelik Bilgin
Genel Yayın Yönetmeni: Nejdet Kanbir
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Kadir Güven

Merkez: Büyük Reşit Paşa Cad. 40/4
Beyazıt / İstanbul
Telefon: 528 43 72
Ankara Bürosu: Konur Sokak 73/19 Ankara
Telefon: 425 93 78
Avrupa Temsilciliği: İ. Kılıç
Poste Restante Paris Bonne Nouvelle
75010 Paris, France
Banka Hesap No: 378 760 Ş. Ömeroğlu
İş Bankası Cağaloğlu - İstanbul
Abone Koşulları: Yurtiçi Yıllık: 100 bin TL
Posta Çeki Numarası: 324663 Nejdet Kanbir
Yurtdışı: Yıllık 80 DM
Yurtdışı aylık: Almanya: 10 DM
İsviçre: 10 SF
Fransa: 28.5 FF

Döviz Tevdiat Hesap No: 3112141 Ş. Ömeroğlu
İş Bankası Cağaloğlu - İstanbul

Kapak:
Basıldığı Yer: Aydınlar Matbaacılık
Teknik Hizmetler: Şubat Ajans,
Konur Sokak 73/9
Tel: 425 00 75 Ankara

İÇİNDEKİLER

TOPLUMSAL KURTULUŞ'UN BEŞ YILI

Sahibi:	Genel Müdür:	Genel Koordinatör:	Genel Yayın Yönetmeni:	Yazıişleri Müdürü:
Bilgesu Erenus	Hasan Akgüç	M. Emin Sert	Erhan Tezgör	Servet Ulusoy
Yalçın Küçük	Şevki Ömeroğlu	Abdullah Keskin	İlhan Akalın	Orhan Gökdemir
Ahmet Zengin		Çelik Bilgin	Onur Erk	Felemez Ak
Şevki Ömeroğlu			Candan Baysan	İlhan Akalın
			Nejdet Kanbir	H. Kaya Eker
				Metin Ağaçgözgü
				Sedat Yılmaz
				Hasan Kara
				Nejdet Kanbir
				Kadir Güven

GELECEĞİ KAZANACAĞIMIZ GÜNLER

-I-

PKK ve TÜRKİYE DEVRİM PARTİSİ

Öcalan, etkin bir Türkiye Devrim Partisi için acele ediyor. Haksız sayılmaz. Açık alandaki oluşmaya başlayan beraberliği bölmeyecek ölçüde Türkiye Devrim Partisi için acele etmek gerekmektedir.

Y. Küçük'ün Türkiye Üzerine Tezler dizisinin beşinci kitabının tezlerinden birisi şudur: Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan bolşevize edildikten sonra Kürdistan ve Türkiye, devrim alanının dışına çıkarılmıştır. Sovyetler için, 1921 yılından sonra, bu alanda, beklenebilecek en iyi durum, nötralitedir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi için Türkiye hiçbir zaman bir devrim alanı olarak görülmedi. Çerkes Ethem'in yenilgisinden ve 1921 Sakarya Zaferi'nden sonra, bu sırada Ön Kafkasya bolşevize edilmişti, Türkiye, en iyi bir olasılıkla, iki sistem arasında bir tampon bölge olarak görüldü. Bu nedenle Türkiye Komünist Partisi hiçbir zaman devrim partisi olamadı. Olabilirdi, ancak Komintern'in ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin vesayetinden çıkamadı.

PKK VE TÜRKİYE DEVRİMİ

PKK, Kürdistan'da umulmadık bir konuma gelmiştir. "Umulmadık" sözcüğü PKK açısındandır.

Ancak coğrafi faktörler, içiçelik ve Kürdistan İşçi Partisi'nin Türkiye devrimci hareketinin özgün bir çocuğu olması, ve diğer nedenlerle, iki devrimin yazgıları kilitlenmiş görünmektedir.

Bu Dergi, Toplumsal Kurtuluş, bunun hep bilincinde olmuştur.

Abdullah Öcalan, Serxwebun'un son sayısında çıkan uzun incelemesinde, bunu zorlayıcı bir dille ve bir kez daha ortaya koyuyor. PKK Lideri, Türkiye devrimcilerini "olmak ve olmamak" sorunuyla karşı karşıya gelmiş görüyor.

BİR BİLANÇOYA GEREK VAR

Bir bilançoya gerek vardır ve bunu en iyi Toplumsal Kurtuluş yapacaktır.

a) Aydın Belgesi, bir harekete mal edilecekse bu Toplumsal Kurtuluş'undur.

b) Ekin eylemlilikleri ve Bilar'ın kuruluşu aynı niteliktedir.

c) Açlık grevleri Bilgesu Erenus ile Yalçın Küçük'ün evinde gerçekleşmiştir.

d) Sonradan adı "İnsan Hakları" olan kuruluşa Bilgesu Erenus ile Yalçın Küçük öncülük etmiş, bir çok kişiyi ikna etmek için altı ay çalışmışlardır. Tam kuruluş aşamasında, devletten korkuyla ve devlete yaranmak için, Erenus ve Küçük dışlanmak istenmişlerdir. Buna karşın olumlu işler yapılmıştır. Ancak Vedat Aydın'ın çıkışı ile bu dernek daha somut alana çekildiğinde, Erenus ve Küçük'ü dışlayanlar da gemiyi terk etmişlerdir.

e) Hala ilk olan, eylülist darbe sonrası 1 Mayıs toplantısı, Çağdaş Yol, Hedef ve Emek Dergileri'yle birlikte Toplumsal Kurtuluş tarafından yapılmıştır.

f) PKK görüşleri, ilk önce Toplumsal Kurtuluş'ta ifadesini bulmuştur.

g) Öcalan'ın kamuya duyurulması yine bu yolla olmuştur.

i) Basın ile MİT ilişkisi bu dergi tarafından kamuya mal edilmiştir.

k) Küba Halkıyla Dayanışma işinde öncülük yapılmıştır.

l) Özgür-Ekin ile ekinler enstitüsüne doğru adım atılmıştır.

Bunlar sayılacaktır ve bunlar tekrarlanacaktır. Şunun için tekrarlanacaktır: Bunların dışında açık alanda bir tek HEP vardır. Bunun dışında, kapalı alanda önemli olarak Öcalan'ın bazı yanlarını sert biçimde eleştirdiği DS eylemleri vardır. Bir de bunun dışında bol bol övünme vardır.

AÇIKLIK GEREK

Toplumsal Kurtuluş, bir kütlesellik iddiasında değildir. Kapalı alanın önemini hep vurgulamaktadır. Teorik, politik, ideolojik cephede güçlü bir öncülük ve entellektüel şiddet konusunda da sahiplik iddiasındadır.

Bunların dışında sadece övünme vardır.

Bunların dışında sadece bir tarih yazımı vardır.

Bunların dışında sadece bir kısırlık ve kıraçlık vardır.

Öcalan'ın DS ile ilgili eleştirilerini yapılanlara karşın bir politik harekete dönüşmeme biçiminde anlamak gerekir. DS, yaptıklarının yanında, hiçbir teori üretememekte ve aynı zamanda, hiçbir eylem birliği ya da ittifak yapamamaktadır.

Her hareket bir kurtuluş formülasyonu sunmak zorundadır.

PKK, bir kurtuluş formülasyonu sunabildiği için, bugünkü yerine gelebilmiştir.

Kuşkusuz bir ulusal renkli hareket olmanın avantaj ve dezavantajları vardır; tam bir karşılaştırma mümkün görünmüyor. Ancak PKK, çok büyük darbeden sonra, bugünkü düzeyine gelebilmiştir.

ETEKLERDEKİ TAŞLAR

Eteklerdeki taşlar dökülmelidir.

"Daşnak" federasyon demektir.

"El Fetih" bir federasyon demektir.

Bir federasyon içinde bile çalışma gücünü kendisinde görmeyenleri ciddiye almak mümkün müdür? Bilinmeyenler ve bilinmesi mümkün olmayanlar üzerine bir övünme ile hep ortak işlerden kaçınma ne zamana kadar sürecektir? Eğer daha da sürerse, Abdullah Öcalan'ın eleştirilerine haksız demek mümkün olabilir mi?

NE YAPMALI?

Açık harekette bir toparlanma görülüyor.

Faşizme Karşı Cephe ile Devrimci Birlik, "gizli" hareketlerin kendilerini "açık" alanda ispatlama hastalıklarından başarısız olmuştur. Başarısızlığın en önemli nedenlerinden birisi budur.

Açık alan sahiplerini bulmaktadır.

Türkiye Devrim Partisi, uzunca süre, kendisini açık alanın dışına kapatmak durumundadır. Bu iş bölümüne ihtiyaç vardır.

Hem bunun dışında kalmalıdır ve hem de açık alandaki toparlanmayı riske etmekten ısrarla kaçınmalıdır.

Ayrıca kalpazanlara kapanmalıdır.

Öcalan'ın yazısında da belirttiği gibi kalpazanlık en çok TKP ve DY cephesinden çıkmaktadır. Burada dikkatli olmak gerekmektedir.

TARİHİ KİMSE DURDURAMAZ

Tarihi kimse durduramaz.

Öcalan'ın bazı eleştirilerinin ağır olduğu açıktır.

Fakat daha da ağır olan devrim partisindeki atalet, gereksiz övünme ve kalpazanlıktır.

"Dost Acı Söyler." ■

-II-

İBİLENCİLİK BİR BULAŞICI HASTALIK MIDIR?

Övünme, gösteriş eylemi ve bir güce yaslanma, bunlar İsmail Bilen ekolünün özellikleridir.

Benzerleri görülüyor: Acaba İbilencilik kökü kazınmaz bir sıtma mıdır?

"Partimiz burada."

"İsmail Bilen aramızda."

"Yoldaşlarımız açlık grevinde."

"Nihayet hükümete iki kişi soktuk."

Bunlar bugünkü gibi sözlerdir.

12 Mart darbesi oldu ve TKP, darbe hükümetine iki bakan sokmakla övünüyordu.

TKP iki astsubayla bağlantı kurduğunda ordu kumandanlarının kendisinden olduğunu duyuruyordu.

Ham bir övünme ve gösteriş eylemleri İbilen'in TKP geleneğine soktuğu iki hastalıktır.

BİR BÜYÜK GÜCE YASLANMA

Bir de büyük bir güce yaslanma İbilen hastalığının özelliğidir.

İbilen dönemi TKP tarihi kemalist iktidar ile Sovyet iktidarı arasında bir yüksek tansiyon gibidir. Birinden diğerine gider ve her zaman ikisinde kalır. Sovyetler iktidarının politikaları ile kemalizm çakıştığı zaman ikisine birden tüner: Bu TKP'dir.

BİR HASTALIK MIDIR?

Bu gün de görülüyor. Gizli parti, kendisini eylemleriyle duyurur. Gizli parti kendisini legal devletin şiddetinden saklar. Sadece yaptıklarının sonuçlarıyla hissettirir.

Şimdi öyle olmuyor: İbilen hastalığı görülüyor.

Yasal toplantılarda gizli olduklarını iddia eden "partiler" birkaç genç aracılığıyla "buradayım" demeye çalışıyor.

Sanki bir yoklamadır ve "ben buradayım" diyor. Yanı başındaki hiç de gizli olmayan polis bunları topluyor.

GÖSTERİŞ EYLEMLERİ

Gösteriş eylemleri de çoğaldı.

Hiçbir sonucu olmayan sadece "ben geldim" diyen eylemler de yapılıyor. Füsun Erbulak'ın bir romanı vardı: "Niçin Geç Kaldım" adındaki bu roman şimdi bir takım solda yaşanıyor. "Niçin geç kaldım" der gibi, eylemler yapılıyor.

İbilencilik kökü kazınmaz bir sıtma mıdır?

GÜCE DAYANMA

İbilencilik nedir? Bir güce dayanma hastalığıdır.

Önce Türkiye'de iş yapılmayacağı sonucuna varılacak ve sonra Avrupa'da bir kent ile Moskova arasında uçak seferleri yapılacak: İbilen ekolüne göre en büyük devrimcilik budur. Eylülizm, TKP Davaları bu ibilencilik oyununu çok açık bir biçimde ortaya koydu: Leipzig ile Moskova arası, "devrim seferlerine" sahne oldu. Türkiye'de trafik kazasıyla bile karakol görmeyenler bir güce dayanarak "devrimci" oldular.

Aydan Bulutgil, daha sonra yakalanarak, Nabi Yağcı da kendisi gelerek karakol gördüler. Daha bunlar arasında ve bunlara katılanlar arasında karakol görmeyenler çoktur ve bunlar yeni bir güç arıyor.

PKK'YE YASLANMA EYLEMLERİ

1991 yazından sonra PKK cephesinde görülen yükseliş, Ekim seçimlerindeki başarı, Avrupa'lı ibilen hastalarına yeni bir umut kapısı açmakta gecikmedi. Bu kez Avrupa ile Orta Doğu'da bir yer arasındaki seferleri devrimcilik sayabileceklerdi. Ancak Turgut Özal'ın "Bahar Taarruzu" iddiaları şimdilik bu tür hevesleri kesti.

Geçen sonbaharda "Kürt" kartını oynamak isteyen ibilen yolcuları, genlerindeki temkinlilikle, kendilerini beklemeye aldılar. Hızlı bir biçimde Kürt olan herşeyden, sarı, kırmızı, yeşil renklerinden ve bu arada Halkın Emek Partisi'nden uzak görünmeyi akıllılık saymaya başladılar.

ANCAK HASTALIK HASTALIKTIR.

İbilenciliğin sadece TKP geleneğinde olduğunu düşünmek haksızlıktır.

Sovyet sisteminin çözülmesiyle sosyalizmi bırakış en çok şimdiye kadar Sovyetler Birliği'nin sosyalist saymayanlarda görüldü. Bunlar, bu işe çok üzüldüler, umutsuz oldular ve hızla sosyal mücadeleyi bıraktılar.

Şu anda ibilen hastalığı en çok şu ana kadar en sert TKP karşıtlığı sergileyenlerde görülüyor: "Aramızda" diyenler ve gösteriş eylemleri yapanlar bunlardan çıkıyor.

Marx ve Engels haklıdır: "Zıtların birliği" hastalıklarda da görülüyor. ■

Küba Halkıyla Dayanışma Etkinlikleri Sürerken Yansımaları!

Birçok siyasi derginin sayfalarında, dünyanın çeşitli yerlerinde süren Küba Halkıyla Dayanışma girişimlerinin haberlerine rastlıyoruz. Bu duyarlılık güzeldir.

Türkiye'de de Küba Halkıyla Dayanışma amacıyla etkinlikler oluyor.

Bu etkinliklerin başlaması için Bilgesu Erenus, dergimiz aracılığıyla kamuya duyurduğumuz mektubuyla çağrıcı oldu. Birçok kesimden aydın, sanatçı, sendikacı, politikacı, işçi, memur ve öğrencinin katılımıyla toplantılar düzenleniyor. Birçok ilde komiteleşmeye gidildi. İstanbul'da kitle toplantısı, şenlik düzenlendi. Ankara'da birçok toplantı yapıldı ve diğer çağrılıların yanında Ankara'da bürosu bulunan bütün dergiler toplantıya ve komiteye katılmaya çağrıldılar. İzmirli Küba Dostları komiteleşmeye gitti. 29/3/92'de elçilik görevlisinin de katıldığı toplantı yaptı, faaliyetlerini yansıtacağız. Ankara'da ODTÜ öğrencileri kurdukları ODTÜ'lü Küba Dostları oluşumuyla çeşitli etkinliklere başladılar. Bunlar arasında Kübayı tanıtıcı afişleme, yapmak , yurtlarda dinletiler düzenlemek , yaygın ilaç toplama başlatmak ve sürmekte olan değişik etkinliklerle katkılarına devam ediyorlar.

Dergilerin gösterdiği ilgi de sayfalarında yansıyor!

ABD'deki etkinlikleri sayfalarına yansıtabiliyorlar, ama Türkiye'de olup biteni yansıtmaktan ne hikmetse imtina ediyorlar. *Mücadele* dergisinin tavrı budur. *İktidar* dergisi, sanki bir şeymiş gibi, Küba Dostları toplantısına, yalnızca gözlemlemeye gelip soğuk diplomatik özelliğini sergiliyor.

Devrim dergisi de Paris'te Ahmet Kaya'lı gece düzenliyor.

Türkiye'de ise hiç birşey olmuyor(!)

Ne diyelim, belki devrimi de Avrupa'da yaparlar!

-III-

KÜRT HALKININ UZUN YÜRÜYÜŞÜ

PKK'nın, halkın iradesine ulaşıp kurumlaştırma programı.
Her taraftan hükümet fışkırıyor.
Demirel'in heyecan ve şevki.
"Örtülü Savaş" ve "Gerilla Realitesi."
Basın ve aydınların "demokrasi imkansız" şarkıları.
Almanya'nın şok yaratan atağı.

Önce "sendromu" yaşandı. Ve hiçbir haber bu kadar sabırsızlıkla beklenmedi.

En sabırsız Özal, taarruz müjdesi verdi. Hep Kürt hareketini manipüle edebileceğini düşündü. Bırakın komünizmin, sosyal demokrasinin, sosyal devlet anlayışının öldüğü, piyasanın sınır tanımadığı dolar ve mark dünyasında lira Kürt olsa ne olurdu, Türk olsa ne olur. Kimlik, kişilik için kavga da nedir ki?

Anneannesi de Kürt olabilirdi. Alıştık işte: "Ne mutlu Türküm diyene!" Bırakın bunları biz daha Güney'e ve daha Kuzey'e bakalım.

[illegible] irada. Bunu anlamanız için isterseniz federasyonu [illegible] yapalım!..

Bu manipülasyon gevşetme ve yozlaştırma politikasının hiç etkisiz olduğu söylenemez. Kürt hareketi ise kimsenin inanmadığı bir gelişmeyi yaşadı. Karmaşık ve bulaşık süreçlerden net bir çizgiye çıktı. Amerika'nın körfez savaşını ve sonrasında Güney Kürdistan'a Saddam müdahalesini, on binle ifade edilen ve tam bir tanımını bulan gerilla gücü ve 'halk için parti'ye dönüşerek değerlendirmesi ve aşması, bölgeyi ve Türkiye'yi çok önemli gelişmelerin eşiğine getirdi.

Halkın iradesine ulaşıp kurumlaştırmak ve bunun için ulusal kongreyi toplamak ve parlementoyu oluşturmak, sosyalleşme ve uluslaşmada

Yeltsin'e Açık Mektup

Sayın Başkan,

Evet, duyduk ki Lenin'in mumyasına Amerikan şirketleri, Avrupalı işadamları talip oluyormuş. Size binlerce dolar, mark teklif ediyorlarmış.

Duyduk ki Lenin başınıza "belâ" olmaya devam ediyormuş. Kızıl Meydan'ı, Moskova sokaklarını ellerinde Kızıl Bayrak ve Lenin posterleri taşıyan "nesli tükenmiş" işçiler dolduruyormuş. Lenin mozolesini "hala" onbinlerce insan ziyaret ediyormuş. Bu durum sizin son derece keyfinizi kaçırıyor, rahatınızı bozuyormuş. Uykunuzdan, sağlığınızdan olmanız kuvvetle muhtemelmiş. Söylenenlere göre karabasanlar görüyormuşsunuz. Her gece o "ayaktakımı", yani komünistler ve komünist işçiler sıcak yuvanız Kremlin'i işgal ediyormuş. Lenin'in, Troçki'nin, Stalin'in ruhları başınızda dönüyormuş.

Sayın Başkan, doğru,

Onlar var oldukça size güven ve huzur yok! Üzgünüz sayın başkan, komünistler oldukça, Lenin yaşadıkça "başınız belâda".

Sayın başkan size bir önerimiz var. İpliğinizi pazara çıkarttığınız gibi size yük olan herşeyi pazara çıkartın satın. İhracata yönelik büyüme olur bu. Pazar canlanır, piyasa kızışır. Satın, anasını da babasını da satın! Elinizi çabuk tutun, işçiler kapıya dayanmadan...

Bay Başkan, size yardımcı olmak, sizi bu "belâlardan" kurtarmak istiyoruz. O nedenledir ki, henüz vakit varken, iflasınızı ilan etmeden sizden almak istediklerimiz var: "Ah keşke bunlar yaşanmış olmasaydılarınızı, bunların hepsi bir rüya olsalarınızı, almak istiyoruz, bunlar bizim kaderimiz-tarihimiz olmasaydılarınızı, ah ne cahillikler yaptık'larınızı, sovyetlerinizi, Ekim 1917'lerinizi, Kızıl Bayrağı, Lenin'i biz istiyoruz."

Teklifimiz gayet ciddir. Amerikan şirketleri ne veriyorsa, Avrupalı patronlar ne veriyorsa, biz iki katını vermeye hazırız.

Evet Bay Yeltsin, teklifimiz ciddidir. Enternasyonal'in "teminat mektubu" ektedir.

Size iyi piyasalar...

Lenin'i biz istiyoruz.

Ahmet Kerem Çebi-Ali Yıldırım

Yalçın Küçük Londra'da

22 Mart'ta Londra'da, Greek-Kürdish Solidarity Committee'nin düzenlediği Kürdistan ve Kıbrıs konulu, Yunanlı milletvekillerinin de hazır bulunduğu toplantıya katıldıktan sonra 26 Mart'ta yine Londra'da üniversite öğretim üyelerinin dinleyici olarak katılacağı panelde bir konuşma yapacak ve Paris'e uğradıktan sonra, Strasburg'da konferans verip, Mart'ın sonlarına doğru Türkiye'ye dönecek.

rejime, Kürt aşiret ve kabile topluluklarına doğru şiddetli halk yürüyüşü yapılacağı mesajları, Türkiye'nin tüm gündemini Kürt meselesi yaptı.

HER TARAFTAN HÜKÜMET FIŞKIRIYOR...

Her taraftan hükümüt fışkırmaya başladı. Özal'ı MİT Müsteşar'ı Koman takip etti. Ayaklanan PKK ve taraftarı halk Irak'a sürülecekti. Saddam'da Kuzeyi'ne bastıracaktı. Tarihin en büyük Kürt soykırımı olabilirdi! Korgeneral Koman, matematikçi soğukkanlılığında denklem kuruyordu. Amerika'nın Körfez Savaşı'ndan sonra, savaşlar artık böyle yürütülüyor. Renkli ve zengin bir senaryosu olması ve kamunun beğenisine sunulması gerikir. Çekim sırasında yönetmenin sürpriz katkı hakkı saklıdır! Bu filmin gerçek kişi ve olaylarla da bir ilgisi yoktur. Hayal gücüyle ilgilidir. Amerika körfezde hegemonya gösterisi için sonuçta dünyanın yutmadığı bir senaryoyu adım adım geliştirdi. Türkiye niye bir taşla bir kaç kuş vurmasın? Kürt hareketi bastırılırken, bir bölge gücü gösterisi yapılır, Saddam'a, Suriye'ye ve Ermeniler'e gözdağı, Türkîler'e güven verilir; yılgın, bezgin Türk toplumu, şöven bir heyecanla ayağa kalkar, çürüyen çözülen siyaset toplanılır ve merkezileştirilir. Toplum, işçiler, emekçiler artık kesinlikle istemekten vazgeçer ve verileni almaya iyice koşullandırılır. Yoksa demokrasi peygamberimiz bu kadar niye heyecanlansın, gençlik aşısı yemiş gibi! Heves ve şevkle işin üzerindeymiş, gün bu günmüş!

Hergün birşey çıkıyor, tekeller 18 büyük imzayla, iş güvencesi yasa taslağına karşı muhtıra veriyorlar. Ne diyeceksin; 'mantık dışı birşey olmaz.' 30 bin imzalı Mogoltay tasarısını destekleyen işçi mektubuna ne cevap vereceksin? Sosyal demokrat ortağın senden ileri, tekellere, 'bu fikirler makul görünüyor' demiş! Sıkıntı sıkıntı... Rahatla artık! Al eline taşı at dala. Yine de unutma; 'eldeki bir kuş daha kuştur daldaki iki baykuştan.'

VE YÜRÜYÜŞ BAŞLIYOR

Newroz ateşleri Kürdistan'ın dört bir yanında yakılıyor. Yürüyüş başlıyor. İşaretler önemlidir. Apo posteri ve bayrak Adana ya da İstanbul'da değil, Cizre ve Şırnak'ta isyan sembolüdür! 100'e yakın yurtsever öldürülüyor. İçişleri bakanı zırhlı araçta bulunmasalar yüze yakın emniyet görevlisinin ölebileceğini bildiriyor. Şırnak gerilla kuşatmasına giriyor, ve sokağa çıkma yasağıyla Newroz ateşi küllen iyor. Bu önemli karşı karşıya gelişin, Demirel için örtülü savaşın, herkes bilançosuna gidiyor. Halk pasif direniş eylemlerine geçiyor. Başbakan'ın açıklamalarına göre artık "Kürt realitesi" kadar "gerilla realitesi"de bulunuyor.

ALMANYANIN ŞOK ATAĞI

Belki de ilk önemli sonuç Batı'dan geliyor. Kayıtlarında "PKK'nın bir terör örgütü olarak görülmediği"ni açıklayan Almanya, Gencher'le, "sivil halka açılan savaş"ı, AT ve AGİK kurumlarına getireceğini, verdikleri silahların Kürtler'e karşı kullanıldığına gürültülü biçimde ambargo ve ziyaret erteleme kararlarıyla bildiriyor.

Basın, alışılageldik biçimde tüm manşetler ve köşe yazılarıyla Almanya'ya, PKK'ya yöneltilenden daha büyük bir öfkeyle hemen savaş açıyor. Alamancı Mesut dahil, herkes infial halinde.

Bu bir günün gelişmesi olabilir mi?

Amerika ise "alkışlanacak bir tutumu" gözlüyor.

DEMOKRATİK YA DA SİYASAL ÇÖZÜM ÇİZGİSİ SİLİNDİ

K. Evren'den A. Öymen'e ve Cumhuriyet Ankara temsilcisi Ahmet Tan'a kadar herkes ama herkes silaha karşı silah, savaşa karşı savaş çizgisinde buluştu. Demokrasinin üstünü bir günde çizdiler. Yıllarca demokrasinin imkanlılığını ve gerekliliğini anlatanlar, bir günde bazen gereksiz olduğunu keşfettiler. Demirel, "devlet bu işi bitirmeye heveslidir. Şevki ve kararlılığı vardır. Ortam bu ortamdır" diyerek bu tabloyu özetledi.

BATI'DA TEPKİLER

"Büyük" basının devletini yanlız bırakmadığı Newroz öncesi ve sonrasında, halkın öldürülmesine karşı çeşitli tepkiler oluştu. Bunlardan biride İstanbul'da, aydın, sendikacı ve politikacılardan oluşan 16 insanın açlık grevi yapması, yüzlerce insanın siyah bayraklarla vilayete yürümesi ve akabinde, basının devlet hizmeti onursuzluğunu protesto için Basın Konseyi'ne siyah çelenk koyma eylemiydi.

Basın Konseyine siyah çelenk koyma eylemine katılanlardan Bilgesu Erenus, İsmail Beşikçi, Musa Anter, Abdurrahman Dürre, Faqi Hüseyn Sağnıç, Eşber Yağmur Dereli ve Serhat Bucak'ın gözaltına alınmaları ise devlet ile basının bir birini hiç yanlız bırakmadığının ifadesi oldu.

HEP BU HALİYLE KALAMAZ

Hemen bakılmalı, hemen görülmeli, hemen tavır alınmalıdır. Bu kadar gözün baktığı ve geleceği üzerine programlar ve tartışmalar yaptığı halklarda beklenti yaratan HEP'te, politika yapılmak isteniyorsa, bu yetenek ve basiret gösterilmelidir.

HEP yöneticileri hala hükümet ortağı kafasıyla ve "hükümet yıpratılıyor, iki halk karşı karşıya getiriliyor" tekerlemeleriyle yürüyebileceğini düşünüyorsa, *halkların emekçi partisi* bir enkazın üzene kurulur. Bu kadar sert pratiklerle uyarılmayan başka naŝıl uyarılacaktır.

Hatip Dicle, "hükümet papaz,

GAZETE VE GAZETECİ

İlhan Akalın

Gazetelerin asal görevi haber üretmek ve gelişkin iletişim ve basım araçlarını kullanarak okuyucusuna iletmektir. Haber üretmek, bu amaca uygun kadro ile mümkündür. Ne var ki böyle bir kadronun varlığı tek başına yeterli değildir, üretilen haberleri kullanacak yönetim kadrolarının niyeti önemlidir. Evrenizm'den sonra gazeteci-yazarların bol miktarda kitap piyasasında boy göstermesi, okuyucuya ulaştırılmak üzere yöneticilere iletilen haberlere gazetelerde yer vermeyerek eserleri için saklaması ile gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan haber üretmek için haber peşinden koşmak ve istihbarat da önemini yitirmiştir. Haber peşinde koşmak ve istihbaratın yerini, masa başında oturup telefonla konuşmak almıştır. Telefonun diğer ucunda elbette bir başka makamda oturan haber kaynağı bulunmaktadır. Telefon trafiği çoğu kez haber kaynağından bay gazeteciye doğru işlemektedir. Bay gazeteciye düşen görev ise haber kaynağının "yaz" dediğini yazmak, "yazma" dediğini saklamaktır. Haber kaynağı, bay gazetecinin kimliğine göre cumhurbaşkanından genel kurmay başkanına, başbakandan genel müdürlere kadar değişiklik arzetmektedir. Bay gazetecinin kimliğini ise mensubu bulunduğu gazete ile bazen anadan doğma bazen de sonradan olma yağdanlık niteliği belirlemektedir.

Bu genellemeden sonra bir özele değinmek isitiyorum. Ancak özelin de geneli olduğunu belirtmem gerekiyor: Özeli Yalçın Doğan, bu özelin geneli ise Cumhuriyet Gazetesi oluyor.

Cumhuriyet bir ekol. En önemli özelliği kemalist olması. Kemalizmin inişli çıkışlı uygulamalarına hep uyum sağlamış. En son kadro değişikliğinin uyumlu olup olmadığı konusunda şu anda bende oluşmuş kanı yok.

Cumhuriyet Gazetesi'nin bana göre en önemli özelliği, günlük gazete değil, günlük dergi hüviyetinde olması. Dergilerin okurlarına taze haber iletme kaygıları yoktur, görevleri de değildir. Cumhuriyet'in de bu anlamda bir kaygısı hiç olmadı. Diğer gazetelerde yer alan haberleri bir gün hatta birkaç gün sonra yer vermekte bir sakınca görmedi ve hala görmüyor.

Yalçın Doğan Cumhuriyet'te en son Ankara temsilcisi olarak görev yaptı. Görev sırasındaki uygulamaları ise bir başka Cumhuriyet çalışanı tarafından yazılan bir kitaba konu oldu. Yalçın Doğan şimdilerde Milliyet Gazetesi'nde "Doludizgin" köşesinde yazıyor.

Milliyet Gazetesi bugünlerde Evren'in anılarının beşinci bölümünü tefrika ediyor, sonra mutad olduğu veçhile kitaplaşacak. Evren'in anılarının beşinci bölümü sürmanşetten duyuruluyor. Gazetede tek haber sürmanşetten verilebildiği ve bu hak Kenan Evren'in anılarına verildiği için, Yalçın Doğan'ın MİT Müsteşarı ile yaptığı konuşmanın haberi ikinci derecede önemli yere indirilmek zorunda kalınıyor.

ordu cellat" demektedir.

Sedat Yurttaş, devletin, HEP'i bitirdiğinden sözetmektedir. Siyasi çözümünü kimsenin görmediği bir meselede ve bir dönemde gerillanın odağında bulunduğu bir halk hareketine paralel legal ve parlamenter yürüyüşün kolaylığı ve kendiliğinden meşruiyeti mümkün müdür?

Savaşta, HEP'in savaşın tarafı görüldüğü ve teslimiyetinin istendiği gerçeği var.

Açık politikayı böyle yapmaktansa yapmamak daha iyi değil midir? SHP'deki HEP'liler de, A. Öcalan dedi diye hemen ayrılmıyorlarsa, "ne onların SHP'ye ne de SHP'nin onlara faydası yok" diyen Oktay Ekşi dedi diye ayrılsınlar. ■

ACI VEREN ÇÖKÜŞ TABLOLARI

Yüzlerce insanın hayatı kapitalizm için parayla ölçülebilmektedir. Galerilerin gazdan temizlenmesi için istenen ücret ile galerilerde çalışan madencilerin hayatı kefelere konur, para daha ağır ve değerli gelir, gaz temizlenmez, patlama olur, yüzlerce insan ölür, ölenlerin yakınlarına teselli ödenekleri ve başsağlığı ve üzüntüler verilir, sendika başkanı ocakları kapattırmayacağını haykırarak yiğitliğini sergiler, ölenlerin çoğu göçüklerden çıkarılmaz-çıkarılamaz, birkaç gün bilgisayar hatası - insan hatası vb. ihmaller üzerinde tartışmalar yürütülür. Sonra mı? Sonra hiçbir şey yokmuş gibi olur. Bunun adı kapitalizmdir. İnsan hayatı parayla ölçülebiliyorsa bunun adı kapitalizmdir. İşe bakın ki göçük altında kalan ekipmanın değeri milyarlarla, trilyonlarla ifade edilerek günah çıkarılır.

Yaralar sarılacaktır: İyi de göçük altındaki madencinin hangi yarası sarılacaktır? "Sen öl biz senin yakınlarının yarasını saracağız", mantık budur. Bu mantık insana, üretken emekçi insana verilen kapitalist değerin iyi bir ölçüsüdür. İnsan yakınları içinde çalışır ve ölebilir, ama asolan insanın kendisi, kendi yaşamını insana yakışır yapabilmesidir.

Ve "MİT'ten Şok Açıklama" ibaresiyle sekiz sütundan manşetle veriliyor. Alt başlıkta ise şunlar yazılı: "PKK bu ay ayaklanma başlatma hazırlığında... Bastırmak zaman alacak."

Onikinci sayfaya gönderme yapıldığı için o sayfayı açıyorsunuz ve Yalçın Doğan'ın "Doludizgin" köşesi ile karşılaşıyorsunuz. Yalçın Doğan "MİT Müsteşarı anlatıyor" başlığını atmış. Eski bir Cumhuriyet mensubu olarak tefrika yazacağını anlamak güç olmuyor.

Yazının giriş bölümü MİT Müştesarı'nın hem dış görünüşünün hem de kafa yapısının sivil olduğuna ayrılmış. Yalçın Doğan "farklı bir askerle" karşı karşıya bulunduğunu farkettiğini yazmaktan kendini alamıyor.

Yalçın Doğan'ın tefrikası üç gün sürdü. Meraklıları için kaydediyorum: 7-9 Mart 1992. Tefrikanın üçüncü günü birinci sayfadan yine duyuru var. Bu kez manşet tek sütundan siyah tram içinde ve başlığı şöyle: "MİT'ten katliam uyarısı." Tefrika önemli olunca başlayacağı ve biteceği de birinci sayfadan elbette duyurulmalı.

Dış görünüşü ile birlikte düşünce biçiminin de sivil olduğunu öğrendiğimiz MİT Müsteşarı'nın anlattıklarında Yalçın Doğan'ın yazdığı bir hususu aktarmak istiyorum. Aktarabileceğim Yalçın Doğan'ın yazdıklarıyla sınırlı. Önce Yalçın Doğan'ın yorumunu aktarıyorum: "Teröristleri yakalamanın elbette çok önemli bir aşama olduğunu vurguluyor. Ancak, acaba yakalananlar nasıl ceza görüyor?... Cezalarını hangi ölçüde çekiyor?... Ne yazık ki, savcı ve yargıçlarda bir çekingenlik görülüyor." Bu ifadelerden Yalçın Doğan'ın teröristlerin yargılanma safhasından memnun olmadığı ya da bu görüşte olan MİT Müsteşarı'nın görüşlerine katıldığı anlaşılıyor. Yalçın Doğan MİT Müsteşarı'nın sözlerini aktarıyor: "Ya delil yetersizliği ya da bir başka nedenden dolayı beklenenin altında ceza almaları", Yalçın Doğan ekliyor: "MİT Müsteşarı Koman'ı düşündürüyor."

Aktarmak istediğim burada bitiyor. Yazımı aklıma takılan bir soruyu kaydederek bitirmek istiyorum: MİT Müsteşarı ile Yalçın Doğan sohbetlerinde polisin sık sık infaz uygulaması konusuna girildi mi? Merak ettiğim için soruyorum.

ERZİNCAN'IN KADERİ

Türkiye tekelli döneminde genel bir çöküşü de yaşamaktadır. Ahlaki çöküş insanın en alçaldığı noktanın ifadesidir. Çürümüş bir toplumla sağlıklı bir toplumu en iyi ayırdeden kriterlerden biri insana verdiği değer, insanının taşıdığı ahlaki yücelik yada düşüklüktür.

Bir toplumu derin bir ilişkiyle hissetmek, yaşamak ve yargılara varmak mümkündür, varıyoruz. Tekelli rejimin çürüttüğü, çöküşe getirdiği bir toplumdayız.

Peki, bir topluma dışardan bakınca ne görebilirsiniz?

Adı artık 'uğursuz'a çıkan Demirel'in Türkiye'si, kapitalizmin ilkel ve vahşi işleyişinin, ahlaken düşük, istismarcı, mezarlık soyguncusu kadrolarıyla devletin, bir bakışta görülen ama bu sefer acı veren çöküş tablolarını sergiliyor.

Deprem kaderdir, çığ kaderdir, grizu kaderdir! Bütün bu safsataların karşısında sağlık belirtisi olacak tek bir toplumsal kurum tepkisi yoktur. Düzenin kurumları kaşarlanmış, duyarsız hale gelmiştir.

Depremden ençok zarar gören yapılar devlet yapıları, büyük inşaatlar olmuştur. Televizyonun saniyelik karelelerine takılan gecekondu bölgesi görüntüleri, hiçbir gazetenin dikkatini çekmemekte, hiçbir devlet yetkilisi bunu görmemekte, topluma gösterecek tek kurumsal yapı bulunmamaktadır.

Birkaç saniyelik karelerde görülen oydu ki, gecekondular dimdik ayakta! Oysa en çarpık ve sağlıksız yapılaşma gecekondular.

İşte Erzincan'ın kaderi böyle tablolar çıkarıyor. Köylerden ise hiç haber yansımıyor, sadece kaybın şehir merkezinde çok olduğu yansıyor kamuya.

Bu da bilinen sessizliğe gömme politikasının bir başka boyutu. Erzincan'ı ve Erzincan'lı'yı acınır bir tabloyla sunuyorlar, yardım kampanyaları düzenliyorlar, bu sansasyonel öne çıkarılanların yanında saklanan öğeler toplumu uyutmanın iki değişik yönteminin birarada kullanılması oluyor.

"UNUTTUR UNUTALIM"

"Unuttur bize Galatasaray..., bu başarıya ulusça ihtiyacımız var..." Bunlar radyo spor spikerlerinden, spor otoritelerinden, gazete manşetleri ve köşe yazılarından okuduklarımız, duyduklarımız.

Bu toplum ne haldedir ki, bir spor karşılaşmasının galibiyetiyle, ulus bilinci gelişmiş insanlar, bunca acı ve düşkünlükler tablosundan gururla sıyrılabilir sayılıyor?

Çığ cinayeti unutulacak, grizu cinayeti unutulacak, deprem cinayeti unutulacak! Böylece ahlaksızlığın ahlak sayıldığı bir düzende, düzenbazların 'vicdanı' rahatlayacaktı! Belki de partilerden ve gazetelerden temsilciler toplanıp, üç-beş saatlik TV açık oturumuyla durumdan övünebilirlerdi. ■

Mao Çe-tung Meğer "Esrarkeş" ve de "Seks Manyağı" İmiş de Haberimiz Yokmuş(!)

Türk resmi ideolojisi kendisini egemen ideoloji kılmaya çalışsın, bu arada Amerikan egemen ideolojisi inciler döktürmeye devam ediyor. Döktürülen en son inciyi Sabah Gazetesi şu başlıkla vermiş: "Seks, Uyuşturucu ve Mao!" İncinin manşete çıkarılan özeti ise şöyle: "Mao dönemine ilişkin olarak yazılan iki yeni kitap eski diktatörün uyuşturucu kullandığını ve seks manyağı olduğunu anlatıyor."

Sözü edilen iki kitaptan ilki, Harrison E. Salisbury'ye; ikincise ise, John Byron ile Robert Pack'e aitmiş. Salisbury'nin 544 sayfalık kitabının adı **The New Emperors;** Byron ile Pack'ın 560 sayfalık ortak çalışmasının adı ise **The Claws of Dragon** imiş. Yazarlar kitaplarını "belgelere" dayalı olarak yazmış. Çin'i çok yakından tanıyan ve bilen yazarlar, ayrıca, Çinlilerce idealize edilen şair-gerillanın daha pek çok hatasını ortaya çıkarmış... mış... da... mış. Üstüne üstlük bir daha ...mış.

Evet, buna kargalar değil, kuzgunlar bile gülse, bu inci, egemen ideolojinin yeni startejisine ilişkin ipuçları veriyor. Daha düne değin "ikna" stratejisini temel alan egemen ideoloji, "Yeni Dünya Düzeni"ne uygun düşen yeni bir stratejinin provalarını yapıyor. Bu yeni strateji, Pax-Americana'nın yeni hedefler peşinde olduğunu da göstermeye yetiyor. Yukarıda inciler döktürmeye devam ediyor dedik. Bunu, ilk inciyi anımsatmak amacıyla böyle söyledik. Bilindiği gibi, Amerkalı edebiyat profesörü John Fuegi **Brecht and Co.** adlı bir kitap yazmış ve kitabını televizyon dizisine dönüştürmüştü bundan birkaç ay önce. Kitapta ve dizide Bertolt Brecht'in "tescilli hırsız" olduğu "belgelerle" kanıtlanıyordu(!).

Pax-Americana'nın yeni hedefler peşinde olduğu saptamamızı bir kenara kaydedelim ve "bekleyelim". Bakalım egemen ideoloji daha ne inciler döktürecek...

Yüz yirmi ikinci doğum yılında:

"BİR YENİ LENİN İÇİN"

Düşünme Notları -I-

Yalçın Küçük

Politikada, fiziksel ölüm gelmedikçe, hiçbir politikacının mutlak ölümünden söz etmek mümkün olmuyor. Politikacılar da, bitkisel türden de olsa, yaşamlarını sürdürüyorlar; kimin canlı ya da ceset olduğunu ancak daha sonraki pratikler ve tarih ayırtediyor.

**

Lenin, savaşta Rusya'nın yenilmesiyle 1905 Devrimi arasında, doğrudan ve nerede ise birebir ilişki kuruyor.

**

Birinci Dünya Savaşı başlar başlamaz derhal, bu savaşta hem kendi vatanının yenilmesini ve hem de emperyalist savaşın iç savaşa çevrilmesini ilke olarak geliştiriyor

**

Asıl geliştirdiği slogan, silahların subaylara çevrilmesidir; bunu, en yakın arkadaşlarına bile kabul ettiremiyor. Bunun üzerine, emperyalist savaşı iç savşa çevirme politikasının formüle ediyor.

**

Gücü emperyalist savaşı iç savaşa çevirmeye yetmiyor. Fakat Nisan Tezleri ile birinci devrimi ikincisine çevirmeyi denemek istiyor. Artık gözü sadece iktidarı görüyor.

**

Bolşevik Parti iç savaşta oluşuyor. İkinci savaşa kadar ya da 1930 yıllarının politik tasfiyeler sürecine kadar partiyi bu kadrolar götürüyor.

"As regards defence of the fatherland. It would be most unpleasant for me if we differed on this."
Lenin'den İnessa Armand'a, Aralık 1916
Collected Works, Cilt 35, s. 264

Daha sonraları mükemmel bir teorik kimlik kazandırma eğiliminin sonucu da olabilir, Lenin'in Aleksandr'ın kardeşi olduğu, unutulmasa bile yeterli ağırlıkta işlenmiyor. Aleksandr Ulyanov, Vladimir'in hem ağabeyi ve hem de pek çok kaynağa göre, kendisine model aldığı kişidir; 1887 yılında, Lenin on yedisine basınca, çara suikast gerekçesiyle, asılıyor. Lenin, Marx'ın yaratıcı öğrencisi kimliğinde, teorik olmaktan daha çok politik bir lider olarak ön plana çıkıyor; "idol" saydığı bir kimsenin, ansızın, idam edilmesinin üzerinde ciddi etkiler bırakması gerekiyor.

İktidar tutkusu buna bağlanabilir mi; gençlik çağında idam üzerine, bunları ödeteceğini söylediği yazılıyor. Bu noktada kesin ve tek yanlı bir sonuca varmak için hiçbir neden görmüyorum; ancak bir noktada kesin olma zorunluluğu ortaya çıkıyor. Ulyanov'lar saygı değer ve sevilen bir ailedir; bir yıl önce ölen baba Ulyanov, büyük bir vilayette eğitim müfettişliği yapıyordu. Çok disiplinli ve muhtemelen Alman kökenli anne Maria Aleksandrovna, Aleksandr'ın tutuklandığını işitir işitmez başkente gitme kararı alıyor; yakınlarının ve dostlarının da kendisine eşlik edeceklerini düşünüyor. Maria Aleksandovna, hayretler içinde, yalnız kaldığını ve bütün dost kapılarının yüzüne kapandığını görüyor; Lenin'in karısı Nadejna Krupskaya, bu durumun, Lenin üzerinde çok büyük bir etki yaptığını yazıyor. Krupskaya, bu olayın, Lenin'de liberallere karşı büyük bir güvensizlik yarattığını ekliyor. Bu, Lenin'in temel çizgilerinden birisi olarak kalıyor.

Aleksandr, emniyette çok güzel bir sınav veriyor; konuşmuyor. Mahkemede, diğer tüm arkadaşlarını kurtarmak için bütün sorunluluğu üzerine alıyor ve konuşuyor; Aleksandr'ın kardeşi olmak, hem olumlu ve hem de olumsuz planda, Vladimir'i hep takip ediyor. Zaman zaman kayırılıyor ve zaman zaman da olumsuzluğunu görüyor; ancak her zaman ve yalnızca Aleksandr'ın kardeşi olduğu için önemli sayılıyor.

Aslında Rusya'da aktif bir politikacı olarak bulunduğu zaman, sanıldığından kısadır; bu zamanda, bir yandan narodniklerin, Aleksandr bunlardan birisidir, şiddeti politik araç sayan ekolü toprak kaybederken, hümanizm ve barışçıl slavism güç kazanıyor. Bunun yanında, Capital'in ilk çevrildiği dilin Rusca olduğu

biliniyor ve 1890 yıllarına doğru hızlı bir sanayileşme yaşayan Rusya'da Adam Smith'in ünlü kitabıyla Marx'ın Capital'i her köşeye ve her salona girmeye başlıyor. Vladimir'in bunlardan ve hepsinden büyük ölçüde etkilendiği kesindir; 1890 yıllarında Pytor Struve ile Tugan-Baranovskiy'in başını çektiği legal marksizm modadır. Plehanov türünden narodnik devrimciler, marksizm tarafına geçiyorlar; Lenin, bu sıralarda, felsefe ve politikada Plehanov'un ve iktisatta Struve'nin tilmizi gibidir.

Uzun sürmüyor; 'stariki", yaşlılar, adıyla bilinen bir sosyal demokrat çevreye giriyor ve önemli olmayan bir nedenden dolayı yakalanıyor, Sibirya'ya sürülüyor. Önemli bir hapisliği yoktur; "Rusya'da Kapitalizmin Gelişimi" çalışmasını, Sibirya'da, Nadejna'nın da gelmesiyle karı kocalara tanınan imkanlarla rahat denebilecek bir ortamda yazıyor. Struve'nin hem etkisindedir ve hem de öğretmeninden ayrılıyor.

Neden bu kadar çabuk Rusya dışına çıktığı sorulmamış bir sorudur; Aleksandr'ın kardeşi olmasının bunda rolü düşünülebilir. Bir tek 1905 Devrimi'nden sonra geliyor ve iki yıl kalıyor. Bunun dışında hep sürgündedir.

1905 Devrimi'nin oluşumunda Lenin ve arkadaşlarının doğrudan bir rolü görülmüyor; ancak, bu devrimden Lenin, daha sonraki için çelikten bir ders çıkarıyor. Bu dersin de üzerinin örtüldüğünü sanıyorum; Türkçe'de ilk kez, Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Çözülüşü çalışmamda, örtüyü, aralayabildiğimi düşünüyorum. Daha sonraki yıllarda, Rusya Devrimleri'ni ön plana çıkarmak için de olabilir, Asya'nın uyanışında bu devrime çok büyük bir rol verildi; pratikte, Japonya karşısında Rusya'nın yenilişi hem Asya halklarının uyanışı ve hem de 1905 Rusya Devrimi için son derece önemliydi. Daha sonraki tutumuna bakılacak olursa Lenin, savaşta Rusya'nın yenilmesiyle 1905 Devrimi arasında, doğrudan ve nerede ise birebir ilişki kuruyor.

Bir çelikten dersin sonucudur, Lenin, Birinci Dünya Savaşı başlar başlamaz derhal, bu savaşta hem kendi vatanının yenilmesini ve hem de emperyalist savaşın iç savaşa çevrilmesini ilke olarak geliştiriyor, ortaya atıyor ve bunun etrafında çok sert bir kavga veriyor.

Devam etmeden önce bu noktanın altını çizmem gerekiyor: Politikada, fiziksel ölüm gelmedikçe, hiçbir politikacının mutlak ölümünden söz etmek mümkün olmuyor. Politikacılar da, bitkisel türden de olsa, yaşamlarını sürdürüyorlar; kimin canlı ya da ceset olduğunu ancak daha sonraki pratikler ve tarih ayırtediyor.

Paris'te bir sanatçının, Elizabeth de Herbenville adıyla kızı olarak dünyaya gelen İnessa Armand, babasının ölümü üzerine teyzesi Eugene Armand tarafından Moskova'ya getiriliyor; teyze Armand, bir fabrikatörün evinde mürebbiyedir ve İnessa, daha sonra fabrikatörün oğluyla evleniyor, beş çocuk doğuruyor, sonra zengin kocayı bırakıp önce Sosyalist Devrimci ve daha sonra da bolşevik oluyor. Pek çok kaynak, "sarsak" olarak niteledikleri Krupskaya'ya göre son derece güzel olan İnessa ile Lenin arasında büyük bir aşktan söz ediyorlar; yukarıya bir küçük parçasını aldığım mektup, Lenin ile İnessa arasındaki yazışmaların sadece bir örneğidir. "Vatanın savunması konusuna gelince, eğer bu noktada aramızda görüş ayrılığı çıkarsa, bu benim için çok çok tatsız olacaktır" bu çok küçük pasaj, vatanın yenilmesi tezinin ve İnessa'nın Lenin için önemini çok iyi gösteriyor.

Bu noktaya döneceğim; ancak Savaş'ın hemen öncesinde son derece yalnızdır. Hem devrimciler yalnızdır hem de Lenin çok yalnızdır. 1905 Devrimi'ni izleyen uzun reaksiyon yılları, devrimci alanı son derece boşaltmıştır; kimse sosyalizme koşmuyor. Lenin, bu zamanı, belki de önceki zamandan daha sert polemiklerle geçiriyor; canlandırmak ve geliştirmek için polemiklerinin dozajını arttırmış olması mümkündür. Ancak sadece daha çok yalnızlaşıyor. Bu dönemde yine İnessa Armand'a yazdığı bir mektupta, bir yanıyla, kendisine acır gibidir; şöyle dillendiriyor: "Hep benim yazgım budur. Ta 1893 yılından beri yaptığım aptallıklara, bayağılıklara ve oportünizme karşı bir militan kampanyadan diğerine koşmaktır. Karşılığında ise kazandığım sadece bu bayağı insanların nefreti oluyor. Ama yine de bu yazgımı bu adi adamlarla bir 'barış" ile değiştirmem." Lenin'in, içini en içten bir biçimde dökebildiği İnessa'ya yazdıklarının çok öğretici olduğunu düşünüyorum.

İnsan aklı tarihe karşı çok zayıftır; insan aklı tarihleri iç içe geçirme eğilimiyle yüklü görünüyor. Narodnik dönemde, 1890 yıllarına kadar, her birisi özveri abidesi, her birisi bir roman kahramanı, her birisi bir film dolduracak kadar parlak pek çok genç hareketin içindedir. 1890 yıllarında en parlak iktisatçılar, aydınlar, legal türü de olsa marksizme yöneliyorlar. 1905 öncesinde genç ve tarih ile bilgi dolu polemikçiler çıkıyor; ancak hepsi bu tarihten öncesinde kalıyor. Daha sonra yazılan tarihlerin titiz olmamaları ve aklın tarihleri içiçe geçirme eğilimi, sanki 1910 yılları bolşevizmin ya da Rusya marksizminin tüm kanallarının aydın zenginliğine sahip olduğu izlenimini veriyor. Kesinlikle doğru değil; son derece yoksuldur.

Şu özeti verebilirim: Birinci savaşa doğru Lenin'in dışarıda en yakını Zinovyev görünüyor. Kamanev de hemen yakınında ancak ülkede çalışıyor. Bir de yavaş yavaş Stalin ön plana çıkıyor. Büyük bir aydın yoksulluğunu yaşıyor; ajan Malinovskiy'in temizliğinde sonuna kadar inat etmesi de belki bu yoksulluğun sonucudur.

Aydın açısından son derece yoksuldur.

Bir başka açıdan da yoksuldur; menşevikler ile bolşevikler, nerede ise, savaşa kadar bir partinin iki düşman kanadı olarak geliyorlar. Menşeviklerin aydını daha çoktur. Bu ayrı, bir de bir bütün olarak Sosyal Demokrat Parti'nin işçi sınıfında tabanı var; güçlü ya da zayıf, ancak bir taban olduğu kesindir. Bu tabanda da net bir ayrım görülüyor; kalifiye işçiler,

menşevik kanada meylediyor ve kaba eğitimsiz işçiler ise bolşevik oluyorlar.

Sevilmiyor. Hegemonyacı bulunuyor. Eskilerden Akselrod, ilk karşılaşmasında, Lenin ilk kez göçmenliğe çıkınca bunlarla bağ kuruyor, Lenin'de hem bir teori yeteneği ve aynı zamanda büyük bir örgütsel sorunlara ilgi buluyor ve çok seviniyor. Fakat giderek örgütsel meselelere bu büyük ilgisi, "entrikacı" damgasını yemesine yol açıyor.

Belki de en ağır nitelemelerden birisini Trotskiy yapıyor ve bir mektubunda, Lenin'i "Rusya işçi sınıfındaki geriliğin profesyonel istismarcısı" olarak niteliyor. Bu sözlerle olmasa bile, Rusya marksizminde önde gelenlerin çoğu, buna yakın bir değerlendirmeyi benimsiyorlar.

Lenin, savaş öncesinde, politik rakipleri arasında çok yalnız, ancak tabandaki plebyen proletarya arasında tutulan bir kimsedir.

Lenin'in bu konumu, savaş ile birlikte aldığı net, tekil tutumunu etkiliyor mu; cevap verecek durumda değilim. Zinovyev ile bir konuşması, İkinci Enternasyonel'in tamamının şu veya bu açıklıkta ancak mutlaka defansif bir tutum alacağı beklentisinin Lenin'de bulunduğunu gösteriyor; net olan sonuç, Lenin'in bu tutumunun bütün rakiplerini sildiği ve hepsini ölmeden mezara gönderdiğidir.

Büyük bir hırsla, vatanının yenilmesi programını geliştiriyor ve iç savaş politikasını ortaya koyuyor. Asıl geliştirdiği slogan, silahların subaylara çevrilmesidir; bunu, en yakın arkadaşlarına bile kabul ettiremiyor. Bunun üzerine, emperyalist savaşı iç savşa çevirme politikasının formüle ediyor.

Gücü nedir? Burada gerçekçi olduğunda hiç kuşku yoktur. Bolşeviklerin bir iç savaş başlatıcısı ve yöneticisi olamayacağını biliyor. Bu sırada bir yoldaşına yazdığı mektupta, "ne iç savaşı var ne de ilan edebiliriz, ancak bu yönde çalışmalıyız" diyor. Bu yönde çalışıyor. Buna çalışma denmez; bu yönde kavga ediyor.

Bütün rakipleri bitiyor.

Şimdiye kadar kendisinden olmayan iki önemli insan kazanıyor: Güzel kadın Kollantay ve Leon Trotskiy. Trotskiy'in Lenin'le tek beraberliği Lenin'in savaş tutumuna gelmesidir. Bu, Trotskiy'e, Ekim Devrimi içinde çok onurlu bir yer açıyor.

Bir kavga ediyor. Önce umutludur. Sonra umutsuzlaşıyor. Umutsuzluğunu, Collected Works'ta göremediğim ancak başka bazı kaynaklarda rastladığım yine İnessa Armand mektuplarında belli ediyor. Bu mektuplarda kimseyi görmek istemediğini, kimseyle konuşmayı canının çekmediğini, konferans vermeyeceğini yazıyor.

Mektuplar bir yana, bir de bir fotoğrafı var. Bu sırada çekilmiş bir fotoğrafında Lenin'i bir devrimciden daha çok umutsuz ve çökmüş bir ihtiyar'a benzetmek zorunluluğu var. Lenin, çökmüş görünüyor.

İşte tam bu sırada 1917 Şubat Devrimi patlıyor; Lenin, yine canlanıyor.

Canlı Lenin'in artık gözü görmüyor; bir an önce Rusya'ya dönmekten başka hırsı yoktur. Dönerken de "bölücü" davranıyor; diğer sosyal demokratların ortak hareket etme planlarını bir kenara atıyor. Pervasızdır; hesap adamıdır. Kendisini ancak Almanlar'ın Rusya'nın içine atacağını biliyor. Savaşı durdurmanın Almanya'nın işine geleceğinden hiç kuşkusu yok; ancak savaşa devam etmek de Büyük Britanya'nın politikasını sürdürmek demek oluyor.

Zaman zaman mantığı son derece basittir. Entellektüelleri iten bir mantık sergiliyor.

Çok zaman dili çok sadedir; iki sözcükten ibaret olduğunu söyleyebilirim. Kendi önemli tezlerini anlamayanlara genellikle "eşek" diyor; anlayıp da kabul etmeyenler için ise "alçak" sözcüğünü kullanıyor. Bazan birincisi yerine "aptal" ve ikincisi için de "hain" sözcüklerini tercih ediyor.

Böyle bir insandır; çok zaman "deli" ya da "kaçık" izlenimi de veriyor. Bu, en çok "Nisan Tezleri" okunduğu zaman görülüyor; eski bolşevikler, Nisan Tezleri'ni dinlerken, Lenin'in çıldırmış olduğunu düşünüyorlar. Çünkü Nisan Tezler'i ile Lenin, kendi yetiştirdiği öğrencileriyle savaşıyor.

Nisan Tezleri ile Lenin, çekirdek partisinin çekirdeğini değiştiriyor.

Savaş çıkmıştır, gücü emperyalist savaşı iç savaşa çevirmeye yetmiyor. Fakat Nisan Tezleri ile birinci devrimi ikincisine çevirmeyi denemek istiyor. Artık gözü sadece iktidarı görüyor ve belki de Aleksandr'ın asılması üzerine söylediği "ödeteceğim" sözünü gerçekleştirmeye çok yaklaştığını düşünüyor.

İç Savaş; iç savaşla iktidarı almayı planlarken iktidarı aldıktan sonra iç savaşla karşılaşıyor. Güzel.

Rusya'da bu iç savaşı ayrıntıyla yazmış bir araştırıcıdan ödünç alıyorum: İç savaş, zayıfın daha zayıfla çatışmasıdır. Rusya bolşeviktir. Slav olmayan halklar bolşevizme ve sosyalizme karşı bir tutum alıyorlar. Başında Lenin, Moskova Prensliği'nin kuruluşundaki kadar dar bir alana hapsoluyor. Başında Lenin tarafı çok zayıftır. Ancak hırsı var; Lenin büyük bir stratej ve Trotskiy büyük bir örgütçü olarak beliriyor. Karşı tarafta ise bir ortak hedef ve bir kurtuluş programı görülmüyor. Beyazlar, sürekli kızıl yaratıyorlar.

Bolşevik Parti ise bir "personel" ya da "adam alma" bürosu olarak çalışıyor. Halktan en yetenekli ve savaş içinde en örgütçü olarak sivrilenleri hızla partiye kazanıyorlar.

Şunu netlikle söyleyebiliyorum: Bolşevik Parti iç savaşta oluşuyor.

İkinci savaşa kadar ya da 1930 yıllarının politik tasfiyeler sürecine kadar partiyi bu kadrolar götürüyor.

Birazdan Londra'ya gitmek üzere evden çıkıyorum ve bu yazıyı burada kesiyorum. Şunları ekleyebiliyorum: 1950, 1960 ve 1970 yıllarında da Parti'yi yönetenler İkinci Savaş'ta temayüz edenlerdir.

"Bir Yeni Lenin İçin" düşünme notların bunlardan ibaret değil ama ne zaman devam edebileceğim bilmiyorum.

KÜRTLERİN UZUN YÜRÜYÜŞÜ ve TÜRKİYE SOLU

Şevki Ömeroğlu

Kürt özgürlük hareketi uzun yürüyüşüne sıçrayış niteliğinde iki politik hedefle başlamış bulunuyor. Kürdistan'da "halkın iradesine ulaşıp, kurumlaştırma" amaçlanırken, Türkiye'de mücadeleye müdahaleyle Türkiye hareketi olmak istek ve iradesi sergileniyor.

Gündemde "halkın ulusal kongresi ve parlamentosu" bulunuyor. PKK'nin bir 'halk partisi' veya 'halk için bir parti' olduğunun kesinleştiğini söyleyen A. Öcalan 'sosyalleşmede ve ulusallaşmada' rejime, Kürt aşiret ve kabile topluluklarına doğru şiddetli halk yürüyüşü mesajları veriyor.

Gerilla ve halkın hareketinde çok net bir çizgiyi koyuyorlar ve bu netlik 1992 Newrozuyla birlikte herkes için bir netlik haline geliyor. Kürt sorununa demokratik ve siyasal çözüm çizgisi birden meselenin tarihinde görülmedik bir biçimde siliniyor. Basının titrek demokratları, düzen politikasının gevşek liberalleri, itidal sahibi güvercinler, orta yol arayıcıları, hemen herkes bugün savaşçıdır. Demirel'in sözleriyle 'heves ve şevkle beklenen günü yakalayanların' heyecan ve enerjisi sorunun kaynağına inmek isteyenler için çarpıcı bir reel tablo çiziyor.

Sorunun tarihsel olarak demokratik ve siyasal çözüm potansiyeli taşımadığı ve savaşın getirebileceği bir tasfiyenin ya da tıkanıklığın, varolan noktada bir denge ya da donmanın bu potansiyeli tümüyle tarihe gömeceği ortadadır. Kürdistan devrimi böyle bir nesnelliğin üzerine oturuyor. Durdurulamaz ve geriye çevrilemez bir yürüyüşün ve tarihsel sürecin ekseninde bulunmaktayız. Savaşın kendi gerçeği ve morali vardır. 'Sendrom'lar yaşamanın ise bir mantığı yok. Barış vaazlerinin revize edeceği bir yapı da yok. Tarihsel gericilik bir yenilgi yaşamalıdır.

Bu yazımda, Mart sayısında yayınladığımız radikal solun birlik tartışması ve bu sayımızda özeti yeralan A. Öcalan'ın Türkiye Solu değerlendirmeleri ve çağrısını değerlendireceğim. Daha önce BTDK sürecinde yaptığım bir değerlendirmeyi (1990'ın son aylarında Kuruçeşme'de sunulan ve yayınlanmayan) buraya alıyorum. Hem bir gelişme tablosu sunacaktır. Hem de buradan ilerleteceğim konular var. Bazı düşüncelerimi de tekrarlamamış olacağım.

MESELENİN ADINI KOYMAK

"İnsanlık ancak çözebileceği sorunları önüne koyar." Oldukça sık yapılan bir vurgu bu. Anlaşılması ise kolay. Ancak Marks'ın bu vurgusunun içinde, problemlerin olgunlaştırılmasında, tanımlanmasında siyasi irade kullanılması gerekliliği de gizlidir. Günümüz devrimci ve sosyalist solunda ise meselelerin adını koymak son derece zorlaşmıştır. Marks'ın düşüncesinin, bu kez mekanik ve vulgar bir vurgusuyla, çözemeyeceğimiz meseleleri önümüze koymayalım mantığı egemen hale gelmiştir. Çözemeyeceğimiz meseleleri kendimize sorun yapmayalım. Unsurları değişen, karmaşıklık kazanan, farklı biçimler alan ve gelişen bir problem mi var? Bu problem istediği kadar kitlesel boyut kazansın, istediği kadar toplumsal bilinç düzeyinde yaygınlaşsın, biz hala onu alıştığımız sınırlar içerisinde tutmalıyız.

Türk solunun, adını koyamadığımız meselelerinden en önemlisi Kürt sorunudur.

Burada değişik tarihsel-örgütsel, kişisel konumlardan bu soruna değişik bakış açılarını dinledik ve dinlemeye devam edeceğiz. Türk solunun, Kürt meselesine yaklaşımında, aslında her biri tarihsel birikime ve çizgiye dayanan kurumlaşmış anlayışlarını sınıflandırma imkanımız vardır. Ben önce bunu deneyeceğim. Bununla beraber kurumlaşma şansını gördüğüm, paylaşılabileceğini de düşündüğüm görüşlerimi sunacağım.

Bir eksikliğe dikkat çekerek başlamak istiyorum. Türk solu, dilinde taşımasına rağmen, Kürt meselesinden birinci derecede etkilendiğini kendi içinde toplumsal bilinç düzeyine çıkaramadı. Yüzeysel olarak günlük dile dönüşen "Ah şu Kürtler!" nitelemesini arızi bir hafiflik olarak düşünemiyorum. "Mektepler olmasaydı maarifi ne güzel idare ederdim" diyen ünlü maarif vekilini anıştıran bu olgu, maalesef bilinç düzeyinde özellikle duygusal düzeyde yaygın. Türk solu traji-komik bir hisle Kürt hareketinin varlığının kendisini gerilettiğine, engellediğine inanıyor. Türk solunun politik ve entellektüel olarak eylemsizliği var olan sorunları daha da ağırlaştırıyor. Eylemli olumlu irade geleneği olmayan bu anlayış yapısaldır ve solun tüm pratiğinde karakteristiktir. Üzerinde durulmalıdır. Herhangi bir sorunla karşılaştın mı; çok zorlanırsan üstünden altlarsın, geriye bakıp seyredersin. Bu durumda, meselen yapmazsan, uğraşmazsan, düşünmezsen, çözümü konusunda her noktada pasifsen, yakınmaktan başka çaren yoktur. Kürt meselesinde Türkiye büyük bir ağlama duvarıdır. Bunun adına da demokratik mücadele denmektedir. Bu noktada İsmail Beşikçi ve Yalçın Küçük'ü sevgi ve dostlukla selamlıyorum. Bir çizgiyi koyuyorlar. Bu çizginin adını da; meseleyi daha çok siyasallaştırmak, bilim ve kültür olarak zenginleştirmek, sorunu toplumsal bilinç düzeyine çı-

karmak ve herkesin meselesi yapmak olarak koyuyorum.

Bir diğer kutbun en tipik temsilcisi olarak Gelenek çizgisini görüyorum. Bu arkadaşlara göre bir ulusal sorun vardır ve Türkiye sosyalistleri açısından bu bir nesnelliktir. Ulusal hareket muhtemel bir ittifak unsurudur, ama bunun yanında, ulusal hareketle Türkiye sosyalist hareketi arasında ciddi bir gündem farklılaşması vardır. Sorunlar benzeşmemektedir artık. Dolayısıyla etkileşim kaynakları da giderek daralmaktadır. Belki sonrasında işçi hareketiyle farklı biçimler alabilir bu nesnellik. Alıntıyı uzattım; çünkü bu görüşler bana çok net ve sistematik gözüküyor. Temsil yeteneği çok geniş görüşler bunlar. Abdullah Öcalan'dan da bu konuda sesler vardır. Yıllardır halk savaşı mı ayaklanma mı tartışması yapan bu topraklara, bir gerilla lideri olarak ayaklanma önermektedir.

Soruna dünya bağlamında, bölge bağlamında ve ülke bazında baktığımızda ne görüyoruz?

Gorbaçov süreçleriyle birlikte dünyanın en sıcak bölgelerinde körleşen çatışmalara dondurma, soluklanma süreçleri ve oluşan yeni dengelere göre oluşacak mücadele biçimleri önerildi (isterseniz dayatıldı da diyebilirsiniz.) Bu belli ölçülerde iç dinamiklere de denk düştü. Afganistan, Vietnam-Kamboçya, Güney Afrika-Angola-Namibya, Nikaragua, Filistin vb. Aynı dönemde Kürt hareketi ise canlandı. Ama dünyanın gündeminde diğer saydığım sorunlar kadar yerini alamadı, hala da almış değil. Örneğin bir Cezayir ulusal kurtuluş mücadelesi büyük bir heyecan yaratmışken, Kürt hareketi için aynı heyecan yok. Kürtler, ben ulusum diyor, dünyanın cevabı "ne yapayım ulussan" olabiliyor. Dünyada genel olarak UKKTH konusunda bir heyecan yok. Bir yanda ulusalcı bir hava var ama, bunun karşılığında dünya kamuoyunda bir çekinme ve korku var bu gelişme karşısında. Bu eğilimin bir gericiliğe dönüşme korkusu. Kısaca sınırlar değiştirecek önemde bir sorun olarak görülmüyor dünyada Kürt sorunu. Dünyanın varolan ilgisi de konuyu bir sömürgecilik olgusu olarak değil, bir demokratik sorun, bir insan hakları sorunu olarak görmek temayülünde.

Sorunun bölgesel yanı ise tam bir kaotik ortam. Kürdistan'ın diğer parçalarında bir gerileme var ve bu gerileme bir özerkliğin varlığına rağmen gelişti. KDP'lerin vesayetçi siyasetleri büyük yenilgi ve kayıplara yol açtı. Bu gün bunların tecrübelerinin bilinci vardır. Diğer yandan Ortadoğu'ya yönelen bir ABD-Türkiye ittifakı vardır. Bu anlamda bölgesel bağlamda bir çözüm bakışında kaostan başka birşey görülmüyor. Belki çok uzun vadeyi ilgilendirebilir. Türkiye'deki hareketin, Kürdistan'ın diğer parçalarında da ilgiyle izlenmesine rağmen bu böyle.

Kısaca sorun daha çok içsel bir(er) sorun olarak kalıyor günümüzde. PKK yayınlarında da "Bağımsız Birleşik Kürdistan" sloganı hemen hemen yok gibi. Bunun yerine 'halk demokrasisini geliştirme' şiarı var. Bu anlamda içe bakılıyor, Türkiye'ye bakılıyor. Çünkü tarihsel, sosyal, kültürel bağımlılık var, ortak gerçeklik var. Kürt hareketinde bu anlamda Kürtlüğün altını çizmekten çok sınıfsallık olarak oturmak, böyle kabul edilmek isteği var. Kısaca söylemek istediğim; gündem farklılaşması isteği ve dili Kürt hareketinde yok.

Yeniden Türk soluna dönmek istiyorum.

Hiçbir şey yapmamayı örgütleyen teorileri çok seviyoruz. Sözünü ettiğim anlayışın, kendi Kürt hareketini aynı zamanda bir Türk hareketi yapmak isteyen bu siyasal tutuma vereceği hiçbir cevabı yoktur. Ancak, Türkiye metropollerinde yürütülen mücadelenin, ileri sosyalizm kavgasının gururu var değil mi? Halil Berktay da Türkiye'yi ikiye ayırmamış mıdır? Şimdi, nasıl bir marksizm-leninizm vardır ki ortada, sınıflaşmanın, siyasallaşmanın dinamiği ve diyalektiği gözardı edilmektedir. Bu kadar hetorejen, dağınık, örgütsüz, atomize bir toplumda gündem farklılaşması nasıl tespit edilebiliyor? Rahatlıkla Türkiye nasıl ikiye bölünebiliyor? Bu konuda politik ilginin de altında demokratik ve bilimsel ilginin yeri vardır ve yapılacak çok şey vardır.

Burada, kemalizmin etkileri, sosyal şovenizm gibi tarihsel olarak nitelik belirleyici karekteristiklerin yorumlanmasına girmeyeceğim. Zira var olan gerilla pratiği içerisinde ve genel olarak belirlenen gündemde, bu unsurlara yapılan fazla vurgunun zayıflatıcı ve çözücü özellikler taşıdığına inanıyorum. Bunlar varlıklarını sürdürür ama, süreçte, gündemden kısa vadede düşer. Sorunun tarihsel anlamda (Türkiye ve Kürdistan tarihi itibariyle) daha derinden ve tarihi birikimleri de içeren bir tarzda tanımlanması ve Stalin'de ifadesini bulan sosyalist ulus meselesinin, özellikle 70 yıllık pratikten sonra, yeniden değerlendirilmesindeki çalışmaların önemine inanıyoruz. 'Gündemleri farklılaştıracaksak' bunun için çalışalım ve bunun diyalektiğini örgütleyelim, diyoruz.

Şimdi, Türk solunun bu meseledeki problemi kemalizm olarak kabul edilmektedir. Bu tabii teorik bir kabuldür. 1960'lardan bu yana Kürt solu sosyal pratiktedir, Türk soluyla içiçe karşı karşıyadır. Bu ve değişik konumlanışlarda bu pratiğin 30 yıllık bir tarihi oluşmuştur. Toplumun kemalist olarak nitelenen genel ideolojik karakteri çözülürken, toplumun değişik sınıf ve tabakaları bu ideolojik ağı üzerlerinden atmaya çalışırken, yalnız Kürt sorununda mı kemalist kalıyoruz, veya içinde gelişmiş olduğumuz iklime ve kültüre sinmiş kemalizmi teoride reddedince iş bitiyor mu? 12 Eylül ile, yükselen sınıf mücadelesinin gerisinde kalan ve sosyal pratikten düşen Türk solunun bugünkü konumundan bu meselenin boyutunun zor kavranacağını kabul etmek gerekir. Sorunun tarihsel boyutu, OrtaDoğudaki konumu, 12 Eylül'ün Kürt politikasının özellikleri Türk Solunun nitel seviyesiyle karşılanabilecek gibi değil. Bu durumun kendisi bu sürecin özgül bir çelişkisidir. Dramatik çatışmalara ve tasfiyelere yol açmaktadır. Yani, gelişen bir Kürt ulusal hareketi ve duraksama, gerileme, çözülme sürecinde bir Türk solu, meselenin üzerindeki suskunluğu, kırılmaya başlasa da sosyal şoven iklimi, bu yüzyılda bu coğrafyada bir ulusal meselenin yaratmaması gerekli boyutta bir şiddeti ve gerilimi, siyasi tıkanıklığı yeterince açıklamaktadır.

Sorunun bugünkü görünümü ile ilgili olarak, Türk solunun politika üretmesi zor görünüyor. Daha uzun yıllar gerilla mücadelesi ve tek merkezli rejim politikaları arasındaki, bu kural tanımayan, savaş dili bile olmayan, etkilemeyen ve etkilenmeyen vahşi savaşın izleyicisi olacağız. Ama

meselenin böyle gitmeyeceği açıktır. Bizler kör terörü destekleyemeyiz. Bizler Kürt ulusunun teslimiyetini isteyemez, asimilasyona devam politikalarını da destekleyemeyiz. Biz, tarihsel ve sosyal olarak özerklik düşüncesinin hiç bir alt yapısı olmadığını ve süregiden savaşın bu konuda hiçbir eğilime şans tanımadığını ve neredeyse tarihsel olarak imkanlarını tükettiğine inanıyoruz. Kürt ve Türk halklarının psikolojilerinde, yaşam tarzlarında bir ortaklık ve yakınlaşma siyasetleri de, sahip olduğu arka plan nedeniyle imkansıza doğru gitmekte, bunu, aynı zamanda Türk solunun da yaşam meselesi olan kapitalizmin atomize edici karakteri desteklemektedir. Varolan baskının da etkisiyle yoksulluğun varoluşlarında Alevilik vb. biçiminde dinsel bir kamplaşma da uç vermektedir. Bu noktada, şunu da sormak gerekiyor; Kürt sorunu ile bizim gerçek ilişkimiz ne? Öncelikle, egemen sınıf siyasetinde ırkçı vahşetin değil sınıfsal vahşetin ağırlıkta oluşu... Bütün bunlardan dolayı, sorun giderek sınıf planına taşınmazsa, çağdaş sınıf mücadelesinin imkanları oluşturulmazsa, sorunun geleceğinde tam bir kamplaşma yatmaktadır.

Gerilla mücadelesi Türk solu için bir nesnellik midir? Bunu söyleyenler çoğalıyor. Peki bu nasıl nesnedir? Bizi nasıl etkilemektedir, biz onu nasıl etkilemekteyiz? Ya da bu konuda nesnellik nedir? Şimdi, ulusal hareket öyle süreçler yaşıyor ki "benim nesnelliğim nasıl bu kadar çarpıtılabilir" düşüncesinden ivme kazanıyor. "Benim gerçekliğimi nasıl bu kadar çarpıtırsınız" diye gerilla yapıyor. Bu rejimle karşıdır elbette. Ama burada bazı arkadaşlarımız, 'ben ulusalım' diyen bir harekete 'sen ulusalsın' diye eleştiri yöneltmektedirler. Hatta aramızda ezilen ulus şovenizminden bahsedenler de var. Şunu söyleyelim; Türk solunda, Kürt hareketine karşı milliyetçilik küçümsemesinin ve suçlamasının, tarih açısından, söyleyeni hafifleten bir içeriği vardır.

Gerçi mevcut Kürt gerçekliğinin bir boyutu asimilasyon ise de, asıl egemen yan asimilasyonla birleşen burjuva manipülasyonu ve onun oluşturduğu iklimdir. Çözülmenin sınıf yanını gözardı eden bir Kürt siyaseti de çıkışsızdır. Burjuvazi ise Kürt sorununda aydın kadroları gericilik, feodalizm vb. eleştirisi temelinde genel bir ileri sınıf diliyle örgütlüyor.

İşte, bizce Türk solunun ileriliğini kanıtlama noktaları bu günkü süreçte biraz da buradadır. Aslında Türk solunda, ulusal hareketi çözümlemede hiçbir ipuçları olmayan siyasetler, kişiler var. Tarihleri itibarıyla bu meseleyle hiç ilişki kuramamışlardır. Ne etkilemişlerdir, ne etkilenmişlerdir. Teorik-Kitabi şemaları vardır, ona bakarlar karar verirler. Onların gözünde, sosyalizm karşısında Kürt hareketinin konumu şudur: Ezilmeye mahkum ilkel bir kalkışmadır. Hareket onyıllarca da sürse bakışları değişmeyecek. Uzaktan bakıp çözümleyecekler. Herşeyi yerli yerine oturtacaklar. Aydındırlar. Aydınlanmışlardır. Sanki misyonları orada biter. Örgüttür, hiç bir politik pratiği yoktur. Aydındır, terör vicdanını yakar. Peki soralım terörle bilim birarada olur mu? Terör nasıl bitecek? Bitmesini istemiyor muyuz? Bunca yılın silahlı mücadelesinden sonra hala teröre subjektif bir olgu olarak mı bakıyoruz? Bireyselmidir terör? Terörle yaşaya yaşaya hala terörü tanıyamadık mı? Nedir terörün kaynakları? Kontrol edemez miyiz? Ederiz, sınıfsallaşmayla, kitleselleşmeyle, siyasallaşmayla. Yüksek bir siyasal vicdan, yüksek bir ahlak, yüksek bir bilinç oluşturalım bakalım ortada terör diye bir şey kalıyor mu? Bence gerilla da başka bir süreç değildir. PKK olgusuna bu anlamda bakmak ve değerlendirmek anlamlı ve işlevsel olacaktır. PKK nasıl bir gerilla yapmaktadır? Bu konuda çok az çalışma, çok az değerlendirme var. Tek söylenen, yoksul köylü hareketinin sınırlılıkları ya da dinamikleri. Bu konuda da kaba bir bilinç var ki, o da GAP la gündeme gelmektedir. Bu konuya ilişkin gelişim şemasını da çok mekanik buluyorum. Kapitalist ilişkilerin gelişimi, feodal ögelerin parçalanması, proleterleşme, peşinden sosyalizan hareketler falan. Bence bu mantık, sınıflar mücadelesininin momentlerini kaçıra kaçıra çözülür. Gerçeğin gölgesiyle oyalanılır durulur.

PKK nasıl bir gerilla yapıyor? Şimdi, o da Türkiye'nin toplumsal yapısının sınırlılıklarıyla, Türkiye sosyalist hareketinin sorunlarıyla malüldür. Bu açıdan Türkiye hareketidir ve Türkiye hareketi olmayı istemektedir. İşte bu noktada Türk solu bu isteklere, bu adıma bir cevap vermelidir. Etkileşim kaynaklarının daraldığını söyleyenler, bunu söylemekle, politika yapmak haklarından da vazgeçtiklerinin farkında mıdırlar? Politikalara politikalarla da mı cevap verilememektedir? Gerilla romantizmi dönemini geride bıraktık, bu kadar ciddi bir sorunda amiyane politikacılığı ne zaman geride bırakacağız diyerek sözlerimi tamamlıyorum.

SAVAŞIN GETİRDİĞİ NETLİK VE YÜRÜRKEN SORULAN SORULAR

Bugün bazı soruların yanıtları nettir. Daha ciddi sorular çıkarıyor ve daha titiz ve olgun yanıtları bekliyor. Kürdistan'daki siyasi tablo gerilla süreçlerinin doğal mecrasında akması ve halkın yükselen politizasyonuyla siyasi-psikolojik bir üstünlük yakalamış halk hareketince doldurulmuştur. Rejim tarafından ne pahasına olursa olsun tasfiye edilmek istenmektedir. Türkiye Solu bu tabloyu nasıl ele alıyor, Kürdistan devrimiyle nasıl ilişki kuruyor ve Türkiye Solu nasıl yürüyecektir? Gücü ve imkanları ne olursa olsun bizim solumuzdur ve sol biziz. Alınan mesafeyi küçümsememek gerekiyor. Küçümsenecek görüş ve anlayışlar var. Küçümsemek ve küçümsenmek, tekeller rejimine karşı küçük ve utanılacak durumlara düşmekten iyidir.

İdeolojik mücadele geleneğimizde ve ortak iç yaşantımızda, ne yapalım ki kurumlaşmış bir yer tutuyor.

Türkiye Solunda soruların belli bir form ve hareketlilik kazandığını söyleyebiliyoruz. Sorun daha çok siyasallaştı, bilim ve kültür olarak zenginleşti, hemen herkesin daha organik bir sorunu oldu. Bu durum görüş ve tutumları reelleştirdi, ilişkileri kolaylaştırdı, negatif unsurları ayıkladı. Buna rağmen hiçbir devrimci işaret vermeyen yaklaşım sahipleri bulunuyor.

Bunlarla neyi tartışabilirsiniz? Devrimci olmayan bir sosyalist hareketin, devrimci olmayan bir demokratik hareketin kıymet-i harbiyesi nedir? Halk hareketlerinin devrimci ve mücadeleci olanlarının küçümsenmesinin araya büyük mesafe koymanın, seyretmenin, yokedilmesini beklemenin, marksizm-leninizm'de hangi referansları bulunuyor? Yatıyor ve kolaycılıktan bahsediyorlar. Kolay olan nedir? Niye başınıza gelmiyor? Kolaycılık nedir? Yaşamınızda aştığınız bir tek zorluk var mı? Bunlar, niye Murat Belge'nin 'kaygılı liberaller delegasyonuna' katılmıyorlar?

Sosyalist Parti niye bu kadar yalpaladı? Doğu Perinçek niye aşırı 'iradecilik düşmanlığı' görüşlerini gözden geçirmiyor? 'Emekçi Cumhuriyeti'nin Kürt ayağını güçlendirmek için meşhur seferberliklerinden birini ideoloji ve teori alanında niye başlatmıyor? Kürt hareketini destekleyen kapaklarla iradeciliği yerin dibine sokan başyazılar nasıl aynı dergide yer alabiliyor? Solu nasıl bu kadar saf zannedebiliyor? 30 yıllık TİİKP yenilgisini niye unutamıyor?

Emek Dergisi genel yayın yönetmeni Mustafa Çubuk niye Emek reklam ajansını kurmuyor? Bilinç altına mesaj, bir reklam tekniğidir. Öyle iddia edilir. Sinema filminin karelerine serpiştirilen ve göze salisede takılabilecek Cola görüntüleri "10 dakikalık ara"da Cola içtirecektir. M. Çubuk'da 10 sayfalık yazıya bir cümle serpiştiriyor, "Y. Küçük azalan sayılar teorisi ile komploculuğa oradan da çoğalan sayılara teslim olarak ulus-devletin "büyük demokratlığına" terfi etti." Spotun başarısına bakın! Keyiflenmiş ve hapishaneceliğinden odasında birkaç tur volta atmış olmalıdır. Evet, Y. Küçük'ten uzak durun. Peki M. Çubuk ne istiyor? İçinde komünistlerin de yeraldığı bir işçi-emekçi partisi ve başlangıçta SP ve SBP'ye de çağrı yapacak. Aman Kürt olmasın da!

Gelenek çevresi ise demeç ve makale gagalamakla meşgul. Birara devrimci demokrasi eleştirilerinde ne güzel yazarlardı, beyler tarih bu kadar kolay işlemez diye.

Zaman ve mekan duygusunu kaybetmiş yitik *Ekimler* ise ince yorumlarıyla Yalçın Hoca'nın dediğini yapmaya ve yaptığını yapmamaya devam edebilir. Onların bu dönem kazanacakları ve kaybedecekleri birşey yok.

Bazı ideolojik ve politik mücadele teknikleri o kadar bayatladı ki başaşağı giderken hiçbir zahmete katlanmıyoruz. *Teori* dergisi eski geleneğini hatırladı, yeni bir soğuk duş oldu. Birikim dediğimiz şey işte bu. Türkiye sosyalizmi şu kadar örgütlü, bu kadar örgütlü. Değerlerden bir sapmaya gör, onlarca yılın emeği göze ve dize duruyor. Politik alan olabildiğine zengin ve aydınlıktır. Solun ideolojik hegemonyası toplumsal yapıda bir hayli gerilemiştir. Ama devrimci sosyalist alana girecekler üzerinde despotça hüküm sürmektedir.

YÜRÜYÜŞÇÜLER NEYİ VE NASIL TARTIŞIYORLAR?

Geleneksel, klasik bir tartışmayı yürütüyorlar. Tarihsel zemin ilginç karşılaşmalar yaratıyor. Ortak hareket imkanı tartışılıyor ve kilit ifade E. Kürkçü'ye ait: "Türkiye ve Kürdistan arasındaki tarihsel gelişme eşitsizliklerinden doğan ritm farklılıklarının iradi yöntemlerle giderilemeyeceği kanaatindeyim." Özgür Halk'tan R. Erdoğan'ın daha önce şöyle bir ifadesi var: "Türkiyeli devrimcilerin Türkiye devrimi diye sürekli Kürdistan'ı değerlendirip Türkiye'ye uygulamaya çalıştıkları ve bunun da bir çıkmaza sürüklediği tespiti var." Bu Kürt hareketinin bilinen bir değerlendirmesidir ve görüşler üst üste düşüyor. Gerçekten teorik ve politik bir tartışma mı yürütülüyor? Çakışan değerlendirmelerden teğet geçerek ayrı politik tutumlar çıkarmanın güçlükleri nasıl aşılabilir? Bu tartışma nasıl geliştirilebilir? Türkiyeli sosyalist ritm farklılığı var diyor, Kürdistanlı devrimci evet var ve siz kendi ritminizin bilincinde değilsiniz, bizim ritmimizdesiniz.

"İki ülke devriminin koşulları farklıdır, birisi ulusal kurtuluş mücadelesi zemininde, diğeri ise sınıfsal zeminde yürütülmek zorundadır." (M. Kaçaroğlu)

"Ulusal güçleri barındıran parti başka bir şeydir ama bir sınıfsal dinamiğe oturması gereken parti başka birşey. Burada da (HEP y.n.) belki işçileri örgütleyebiliriz. Ama bunları Kürtler olarak mı örgütlüyoruz yoksa emek-sermaye çelişkisinin tarafları olarak mı örgütlüyoruz." (Kenan Kalyon)

Teorik eksen budur. Ama pratik tarihsel arkaplan nasıldır? Türkiye solunun büyük kesimi marksist-leninist programla girdiği sınıf mücadelesinden bir halk hareketi ya da halk partisi olarak çıktı. Eylül öncesi birlik tartışmaları "henüz sınıf temeline oturmamış ve bu yüzden suni olarak bölünmüş sol" nitelemesiyle başlardı. THKP-C kökenli *Kurtuluş* ve THKO kökenli, *Emek* sınıfa doğru uzun yürüyüşlerinde popülizmden çok çektiler.

Ulusal demokratik devrim programlı kitlesel bir halk partisi var. Halkın sınıflardan oluştuğunu, sınıf mücadelesinin süreceğini, şimdi ise "bir halkın ve ulusun insanlık sorunuyla karşı karşıya bulunulduğunu"söyleyen bir parti.

Nitelikli değerlendirme ve tartışmalar için insan son otuz yılın epey deney taşıdığını düşünmek ve görmek istiyor. Doktriner tartışmalardan uzaklaşmak istiyor. Demokratik ve sosyalist devrim programları karşısında, hatta politik güç olup olmama noktasında, solun bulaşıklığı karşısında reel konumların sorgulanması gerekiyor.

Başka bir tartışmanın çıkış noktası şudur: "Kendi kendine birleşemeyen güçlerin Kürt hareketi vasıtasıyla birleşmesi ve kendini onunla tanımlaması, eylemini ona göre ayarlaması düşünülemez." (H. Yalçın)

Bu genel bir doğrudur. İfade edilmese de olur bir genel doğrudur. Fiili olarak da gerçekleşen ancak gelişemeyen bu tarz pratikler vardır. Son kelimeyi "dü-

şünülür" diye değiştirsek, bunu Türkiye nesnelliğinden mantıksal sonuçlarına vardıracak, reelleştirecek bir güç çıkmaz. Verimsiz bir tartışma noktasıdır.

Ertuğrul Kürkçü, "Sosyalistler kendilerini Kürt devrimci dinamiğine yaslanmadan bir parti olarak örgütleyemiyorsa geçmiş olsun" demektedir. Çok söylendiği gibi, Kürdistan, Türkiye için bir Gana değildir ve solun siyasi kişiliğinin tamamlanmasında rol oynayabilecek bir süreç yaşamaktadır. Sosyalistler Kürdistan dinamiğine yaslanırlar. Bilincinde olsunlar ya da olmasınlar zaten yaslanmaktadırlar. Bunu utangaçça yapmaktadırlar. Kolaylık sağladıkları gibi zorluklarla da yüzyüze gelebiliyorlar. Aslında F.K.B.D.C, Sol Birlik, Devrimci Birlik Platformu gibi denemelerin, bu tarz düşünce sahiplerinin kaygı duyduğu olumsuz süreçlere ilişkin Kürt ve Türk hareketlerinde epey deney biriktirdiğini varsaymak gerekir. Bu tarz olumlu bir irade kullanılmayacaksa politika niye yapılır. Halkların, 1960'lara yaslanan karşılıklı deneylerini de hatırlayıp hesaba katmak gerekir.

"Bugün bir, Kürt ulusal hareketi karşısında bir eziklik, iki, buna yaslanarak kendini ifade etmek eğilimi vardır. Kürt hareketinin gerçek ihtiyacı bu değildir."

Bu düşünce Kenan Kalyon'a ait. Başka tarz bir ilişki kuramayıp, kendi konumlarını ifade etmiyorsa, eziklik Türk solunda yoktur. Tam tersine bu kadar etkinliğe ve yaygınlığa karşın akılalmaz bir kibir ve küçümseme sözkonusudur. Siyasetler mezarlığına dönen bu topraklarda bütün derdi 'kendini ifade etmek' olanların ayağının altından toprağın hızla aktığını en iyi bilebilecek insanlardan biri değişik birlik pratiklerinin sürekli katılımcısı *Emek* sözcüsüdür. Birara kendilerini ifade için *Toplumsal Kurtuluş*'a da yaslandıklarını hatırlıyorum. Mücadele imaj edinme kavgası değildir. Toplumun bilincine kimliğin kazınması sınıf mücadelesindeki gerçek etkinlik ve müdahalelerle mümkündür. Yoksa haydan gelen imajınız huya gider. Burada sorun, gerçek ve içten bir birlikçi misiniz değil misiniz, budur. Bastığınız toprak sağlam mı mücadeleyi büyütüyor, geliştiriyor mu, bunların cevabı aranır. Açık parti tartışmalarında 'Kürt dinamiğine yaslanmak ve kolaylığı' birarada düşünmek Türkiye ve Kürdistan nesnelliği üzerinde en bilgisiz ve en elverişsiz konumlardan birisidir. Aslında işin görünen zorlukları aradaki mesafeyi açıklıyor. İlişkisizlik ve bunu oluşturan tarihi faktörlerin nesnel bilgisini yoğunlaştırmak bile bir gelişme ayağı sayılmalıdır. Kürt hareketinin önderliği yoğun pratiğinde getirdiği bir kazanımla ilişki sorununa son derece nesnel yaklaşabiliyor. Yine de fikirler ve politika üretimi bir yana, aynı önderliğin yoğun eleştirilerinin muhatabı ilişkilerle süreç yaşanıyor. Buraya kadar bile gelinemiyor.

TÜRKİYE HAREKETİ OLMAK

Kürt devrimci hareketinin epeydir Türkiye hareketi de olmak istediğini taşıdığını gözlemek mümkündü. Bugün için "Türkiye soluna müdahale" olarak altı çizilen somut bir siyasi atak vardır.

PKK, Ulusal-Demokratik Devrim yolunda bir halk partisi net kimliğine ulaştığını ve Kürdistan'da yolunu "halkın iradesine ulaşıp, kurumlaştırmak" yönünde teorik ve politik olarak düzenlediğini düşünerek, yüzünü Türkiye Sosyalizmine doğru sert biçimde çeviriyor.

PKK'den Türkiye soluna yönelik eleştiriler dönem dönem yükseltiliyordu. Dönem dönem azalmasını ise içe yönelik eleştirilerin dozajından yorumlamak mümkün oluyordu. Aynı sorun ve sonuçlarla karşılaşıldığı tahmin edilebilir. Bu sonuçları değerlendirme ve sorunlarla mücadelede daha dinamik bir tutum alındığı da bu tahmine eklenebilir. "Gelişen gerillaya sahip çıkamıyoruz" sözü tipik ve çarpıcıdır.

Bugün söylenenlerde bir dönemi kapatan net yargılar var. Öcalan'ın çizdiği solun eleştirel tablosu, Türkiye Solunun, kalıcı ve yapısal portresi midir? Yoksa iniş, imkansızlık ve bunalım dönemlerinin arada sırada beliren çirkin bir sureti midir? Hissedilen ve vebadan kaçar gibi kaçılan bir konum mu yoksa aymazlık mı sözkonusudur? Yoksa yuvarlanıp gidilmekte midir? Sorunlara yaklaşımda ilk defa seslendirilen bu bakış açısının, öncelikle soyut teorik anlamda bile değerini teslim etmek gerekir. Solun üzerinde, olumlu anlamda, ideolojik ve ahlaki bir bakı yaratacaktır. Öte yandan nasıl olmaması gerektiğini ifade etmenin, olması gerekenin örgütlülüğünü sağlamanın garantisi olmadığını eklemek gerekir. Eleştirilerde tarif edilen sol, beyindeki habis ur'dan başka bir nitelemeyle karşılanamaz. Türkiye solu gerçekten kanser mi oldu? Solun Türkiye'de olumlu ve olumsuz anlamda etkisine bakıldığında sınıf mücadeleleri örgütlülüğünü aşan değerlendirmelerle de karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz.

SOLDA İLK DEĞERLENDİRMELER

Solda ilk değerlendirmeler, yine Yeni Ülke'de birlik tartışmalarında yapıldı. Hamza Yalçın'ın vurgularının ilk anda geniş temsil yeteneği taşıdığı söylenebilir.

"Türkiye devriminin, Kürdistan devrimine bağlı olması, Kürdistan devriminin öncelikle ele alınması yaklaşımından endişe ediyorum. (...) Fazla müdahale etme eğilimi görüyorum. (...) Bağımsız Türkiye dinamiğine dayanan, Türkiye'li devrimcilere dayanan, Türkiye'nin tarihsel birikimine dayanan örgüt... (...) Kürdistan dışındaki Kürt potansiyelinin farklı milliyet temelinde örgütlenmesi abestir. (...) Ismarlama hareketin arkasına takarak Türkiye'de paralel örgüt kurma çabası olumlu sonuç vermez. Hatta yıkıcı sonuç verir. (...) Türkiye solu oluşum halindedir, bir süreç bir değişim yaşamaktadır."

Ö. Halk'tan R. Erdoğan'ın vurguları ise şöyle:

"Eğer İstanbul'da Kürtler, sosyalist örgütlerde, sınıf bilinci temelinde örgütlenebilseydi, hiçbir hareketin de, Türkiye ve Kürdistan'da mücadele birliği çer-

çevesinde, Kürtler'i İstanbul'da örgütleme, Kürdistan'da savaştırma gibi bir durumu olmayacaktı."

"Eğer devrim dayatmışsa, Kürdistan devriminin geleceği açısından da olsa Türkiye'ye müdahale etmek zorunda kalacaktır. (...) Sınıf mücadelesidir, çok sert geçer. Bu mücadelede güçlü olmaları gerekir. Gerektiğinde Kürdistanlı devrimcilerden de koparıp almayı bilmeleri gerekir. Müdahale etmesinler sözü bir anlam ifade etmez."

Y. Küçük, Hamza Yalçın'ın, Apo'nun sözlerinden müdahaleci eğilimi, kendisinin ise ihtiyacı tesbit eğilimi çıkardığını söylüyor.

K. Kalyon, "Türkiye devrimci hareketi, Kürdistan devrim hareketinin kalıplarına girmeye zorlanıyor" şeklinde durumu açıklıyor. "Bakış Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketinin kendi gelişme seyridir, bu Türkiye'ye aktarılmak isteniyor. Türkiye'de bununla yol alınamaz."

Eşber Yağmurdereli, "Ulusal Kurtuluş'un tıkandığı noktada onun yolunu açıcı güçlü bir siyasal hareketin yaratılması noktasında bir talep" değerlendirmesi yapıyor.

Kemal Saruhan, "Kürt hareketinin destek arayışından kaynaklanan zorlamalar bizim açımızdan daha ezici nitelikler taşıyabilir. Bu zorlamalar dayatmalara dönüşebilir ve kesinlikle haklı olur" diye düşünüyor.

Y. Küçük, "bir destek arayışı mı, yani bir çephe açılması isteği mi" sorusunu soruyor. Önemli bir vurguyu R. Erdoğan'dan alarak bu özeti bitiriyorum:

"Türkiyeli devrimciler, soruna Kürt devriminin tıkanması noktasından bakarlarsa, bir enternasyonal görev olarak nitelerlerse bence zemini tutmadan çatıyı kurma anlamına gelir."

ORTAKLIĞIN TARİHSEL KÖKLERİ AYRILIK FAKTÖRLERİ

Türkiye devrimci hareketinde bakılan gelenek ne olursa olsun miras konusu bence abartılıdır. Yeni'yi tuturmak git-gel'i çok olan bir süreçtir. Bu tür süreçlerin çözümlenmesi ve sonuçlarını sistematize etmek bugün için daha kolay. Birçok yapı mantıksal sınırlarına ulaştı. Ulaşamayanların mantıksal sınırı ise görünür hale geldi. Ekim Devrimi bitti. Devrimler ve restorasyonlar ya da karşı devrimler çizgisinde düşünelim.

Solda deney aktarımı ve birikimin sürekliliği, hareketlerin iç süreçlerinde bile zorlukla gitti. Nerede kaldı tarihsel kaynaklarının zenginliğini içersinler. Pratik olundu ve genel ilkeler, hareket tarzı ve ruhu, eğilimi izleme bağlamında karanlıkta el yordamıyla yüründü. Solun eklektik birikiminin ve deney karmaşasının içerisinde doğan gruplardan biride PKK'dır. Geç sayılabilecek çıkışı ve paralel yürüdüğü ayrışan THKP-C siyasetleri, daha değişken THKO süreçleri ve TKP-ML süreçlerinin teorik ve pratiğine etkilerini tartışmak gerekir. Hareketin doğumunda bir kapalılık var. O ana kadar Kürt hareketi yaygın örgütlü ama etkisizdir. Türkiye solu ayrışarak ve sonraki yılların gösterdiği gibi çözülerek geleceğine yürüyor. PKK sadece izlenim alıyor ve bu yapıyı anlamıyor. İşlenmemiş bir hammadde güç olarak son derece pratik, radikal bir çıkış yapıyor. Aynı zamanda Kürdistan ve Türkiye hareketlerinin çoğuyla çatışma içine giriyor. "Ortak çalışma" siyasetleri, sömürge tespiti yapıp seksiyon çalışması yürütenler, sovyetik Kürtler, geleneksel Kürt siyasetleri vd bu çıkış bugün unutulmuş bulunuyor. Türkiye'den görünümleri koyu milliyetçilerdi. Aydınlık Gazetesi'nde ve bazı siyasetlerin dilinde "Doğu'nun MHP'si" olarak anılıyorlardı. "Apocular"ın çıkışına en özenli davranan grupların başında gelen DS ile geldikleri konum da bir inceleme konusudur. PKK'nın çıkışında soldan eklektik etkilenme ve yapısal uzaklık, tarihe yeni çıkan bir hammadde gücün darbelere uğramış ve yenilgiler geçirmiş soldaki evrimi ve hastalıkları görmeyerek, hissetmeyerek yürüyüşünden bir sağlık, yeni, ileri ve geliştirici bir Kürt ulusculuğu yorumu ve Kürdistan'da darlıktan Türkiye'ye açılıma doğru politikalar çıkmıştır.

Daha sonra yaşadığı değişik birlik platformlarından DY ve TKP tipolojisiyle siyasi sonuçlar çıkarmış, kendi iç süreçlerine de yansımalarını görerek büyük bir iç mücadele içerisine girip, Türkiye solundan da hızla soğuyup, 1984'e gelmişlerdir. Kısaca, Öcalan'ın Türkiye solu değerlendirmeleri mücadele dolu 14 yılın ürünü bir muhasebedir ve eleştirilerin en sıcak yapıldığı dönemlerde bile çok sekter bir pratikle yürütülmüyor. Öte yandan başarısız birlik pratiklerinde, PKK'de olumlu ve model bir başarının içinde değil. Ulusal güçlerin birliği konsunda zengin bir pratik geliştirmesine rağmen, Türkiye soluyla ilişkisinde aynı başarıyı gösteremiyor. Yukarıda da altını çizdiğim bir çok görüşle birlikte ataletten, politikasızlıktan, kitleselleşememekten, örgütsüzlükten yakınan Türkiye solunun bu eleştiriler üzerine bir değerlendirme ve tartışmaya gireceği kuşkuludur. Girilecek tartışmalarda dar kalıplarda tutulacağa benziyor. Gelişme potansiyelini içerecek geniş bir hareket perspektifi ve alanı ilk anda görülmüyor.

Bu arada, ulusal mücadelenin katettiği yola da bakarak, bugün bir kozmopolitizm tartışması geliştirmenin de bir politik değeri yok. "Çok geri de olsa gerçeğine sahip çık" ve daha önce ifade edilen Tuncelililik faktörü gibi unsurlarla (asimile edilmiş ve Türkiye tarihine eklemlenmiş Kürt gerçeğinin üzerinde solculuk olarak tanımlanabilir) kürtlerin Türkiye hareketlerinde yer alması küçümsenip, eleştiriliyor. Bir yönüyle kaçınılmaz bir doğrultu. Ancak buradan çıkabilecek çelişki ve tartışmalardan da kaçılamıyor. Rıza Erdoğan'ın, "İstanbul'daki Kürtler'i Türkiye sosyalistleri sınıf temelinde örgütleseydi" diye yürüttüğü mantık nesnel değildir. "Gerektiğinde koparıp almayı bilmeleri gerekir" vurgusu ise eşyanın tabiatına uygundur. Gereksiz duyarlılıklarla sınıfsal ve ulusal mücadele arasındaki ayrımları, çelişkile-

ri ve kavgaları silikleştirme anlamsız ve sonuçsuz bir çabadır. Kürdün doğasına ulus gerçeği kaçınılmaz olarak sinmekte ve bu bir yandan gelişme dinamiği olurken, özellikle Türkiye metropollerinde, son otuz yılı yoğun bir sınıf mücadelesinin şekillendirdiği yapının kürdü ulusal çelişkilerle formasyonunu halkına taşıyamamaktadır. Siyasal bir çözümü gözükmeyen böylesi bir süreçte gerillanın ve hareketi yaşayan halkın dışında etkisizliğin ve çözülmenin anlaşılmayacak bir yanı yok. HEP'in evrimi, SHP'deki milletvekillerinin durumu bile buna örnektir.

Kürt hareketi Türkiye sosyalist hareketinin 70 yıllık tarihinin konturlarını alıyor ve soru soruyor. Bu yanıtı kolay bir soru değil. Peki üstünden kolayca atlanılacak bir tablo mu bu? Değişik kanallardan anlamlı ya da anlamsız devam ettirilmeye çalışılan birçok gelenek var. 30 yıllık dalga yenilgilerden ve başarısızlıklardan geçe geçe kıyıya böyle vurdu. Kürt hareketi haklıdır, Türkiye soluna bir de sol operasyon gerekmektedir. Peki nasıl? Türkiye solu ,şu ya da bu kadar verebilsin, bir sınıf mücadelesi içerisinden buraya gelmiştir. Bu topyekün bir toplumsal tablodur. Öcalan'ın sorularında ve eleştirilerinde ağırlıklı vurgulanan halk hareketi olgusunun bu 30 yıllık tarihi kesitte bir DY, DS, TKP-ML, TDKP için yaygın gerçeklik kazandığı dönemler olmuştur. ML sınıf hareketine doğru yola çıkmalarına rağmen böyle reelleşmiştir. Esas tartışma ekseni bu değil midir? Halk hareketinin gelişme potansiyeli nedir? Doktriner yanıta ihtiyaç yok. Türkiye'nin toplumsal yapısının derinliğindeki çelişkilerin ve şiddetin ürünü olarak ortaya çıkan solun büyük kesiminin bugün yüzeye çıkarak donduğu söylenmelidir. İdeolojisi katılaşan ve kendisini yeniden üretemeyerek şiddetli ataletle malul hale gelen, tarihsel siyaset iddiasını sürdürüyorsa, kadrolarını geleneksel ideolojisinden kopartarak bilinçli bir biçimde sınıf mücadelesine açmak zorunda değilse ne yapacaktır? Geleneksel kadrosunun yetenekleri ne alemdedir? Deneyimin kendisine kattığı nedir? İşte bunalım burada çıkmaktadır. Tarihsel verimsizlik ve yanılsamalı süreçlerin yoğunluğu şok etkisindedir. Toplumsal ve tarihsel süreçler üzerindeki bilginizi artırmazsanız ne yapabilir siniz ki?

Yaşadıkları toprakların en önemli bileşenini gelişen bir halk hareketinin niteliğini göremeyenlerle başka hangi nesnel bilgi ve gözlemler paylaşacaksınız da onun üzerine birşeyler inşa edeceksiniz?

Belki de böyle bir tartışmayı doğuran ihtiyaç budur. Halk hareketinin gelişme sınırları, operasyon yapmak isteyenlerin uçlarda gezinmesini doğallaştırıyor. Kaçınılmaz olarak da subjektivizmi içeriyor. Öcalan'ın eleştirileri, eleştiri konusu ortamın spekülatif ve yoğun oportünizm içeren genel içeriğine bakıldığında, tarihe belli subjektif yaklaşımların anlaşılabilirliğini gösteriyor.

Türkiye solu gelişecektir. Ama zor gelişecektir. Bir dönem 'kolay' sözcüğünü unutacaktır. Sıra daha sonra 'zor' sözcüğünü unutmaya gelecektir.

ODTÜ'de Newroz

Metin Ezgi

Kürt devrimcilerinin özgürlük hareketi, ulusal meclislerini kurma yönünde bir çizgi izlerken, burjuva egemenliği de giderek daha da hırçınlaşıyor. Eskiden 'Kürt' sözcüğüne tahammül edemeyen düzen, Kürt halkının verdiği mücadele sonucunda bu sözcüğü dilinden düşürmez oldu. Necmettin Hoca'dan faşist Türkeş'e kadar burjuva parlamenterlerinin ağzında hep "Kürtler ne kadar Türkse biz de o kadar Kürdüz", "Ah benim Kürt kardeşlerim" sözleri pelesenk oldu. Ancak Kürt sözcüğüne alışan burjuvazi, şimdilerde Kürt kelimesiyle devrimci kelimesinin yan yana gelmesine katlanamıyor. Bu kelimelerin yan yana geldiğini gören devlet azgınlaşmaya başlıyor. Ne kardeşlik kalıyor o zaman, ne şefkat.

Bu kural, doğuda, batıda, kuzeyde, güneyde hiç değişmiyor. Geçtiğimiz Newroz öncesi ve sonrasında Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yaşananlar buna bir örnek sayılmalıdır. Ve beklenildiği gibi kutlamalar boyunca ses getiren bir eylemlilik gerçekleştirilemedi. ODTÜ'de Newroz'u "huzur ve güven" ortamında geçirmekten başka amacı olmayan jandarmanın katkılarını da unutmamak gerekir. Keyfi gözaltılarıyla ünlü ODTÜ jandarması Newroz öncesinde ilk olarak, daha önce yapılmış olan yemek boykotunu ve 16 Mart Halepçe katliamını anma eylemliliklerini gerekçe göstererek birçok devrimci öğrenciyi evlerinden ve kampüsün giriş kapısından alarak jandarma alay komutanlığına götürdü. Öğrenciler işkenceye maruz tutularak Newroz kutlamalarının sonuna kadar bırakılmadılar. Bu süre boyunca kapıda her gün kontroller devam etti. Uzun süreden beri ODTÜ'deki devrimci öğrenciler arasında yaşanan dağınıklık Newroz kutlamaları sırasında, potansiyelin yeterince iyi kullanılamamasına neden oldu. Ancak buna rağmen bir grup devrimci öğrencinin katılımıyla bir forum gerçekleştirildi. İçerik anlamında yeterince dolu ve hazırlıklı olmayan bu forum yine de geçen yıllardaki Newroz kutlamalarından daha coşkulu geçti.

Dileyimiz ve çabamız, bundan sonraki eylemliliklerin daha canlı ve katılımlı olması yönünde olacak...

KÜBA DOSTLARI
DOSTÊN KÛBA
LOS AMIGOS DE CUBA
THE FRIENDS OF CUBA
LES AMIS DES CUBA
DIE FREUNDE KUBAS

Ankara'lı Küba Dostları'ndan - I -

KÜBA GÜÇ DURUMDA

Batista'nın zulmünü kırıp özgürlüğe doğan Küba Halkı güç durumda.

ABD'nin, Küba'ya karşı 1959'dan beri fiili müdahale girişimlerinden ticari ambargoya kadar her türlü yöntemi deneyerek yanıbaşındaki bu fedakâr halkı, girdiği sosyalizm yolundan çıkarıp, kendi yörüngesine sokmaya çalıştığını bilmeyen var mı!

ABD, dünyanın içinde bulunduğu bu özel koşullarda elde ettiği geçici üstünlükten yararlanarak Küba'ya karşı yürüttüğü kampanyayı hızlandırmış bulunmaktadır. Son zamanlarda da her türlü yöntemi kullanarak, Küba'yı boğmaya çalışmaktadır.

İradesi teslim alınmaya çalışılan Küba Halkı:

"Bizi ABD karşısında yalnız bırakmayın, uygulanan ambargoyu durdurun" diyor.

Küba'daki rejimi desteklesin desteklemesin, dünyanın dört bir yanında çok sayıda kişi ve kurum Küba'ya destek vermeye çalışıyor.

Fransa'da ülkenin önde gelen 100'e yakın isminin biraraya gelerek *"Küba'ya Bir Gemi"* adıyla başlattıkları kampanya sonucunda geçtiğimiz aylarda Küba'ya petrol yüklü bir gemi gönderildi. İngiltere'de sürdürülen benzeri bir kampanya ile de ilaç yüklü bir gemi Küba'ya ulaştırıldı. Meksika'da Küba'ya belirli bir miktar para yardımı toplama etkinliği yürütülüyor. Şili'de *"Halktan Halka"* ilkesiyle başlatılan dayanışma kampanyası *"Küba İçin Bir Litre Petrol"* sloganıyla yürütülüyor.

Türkiye'de de Küba Halkıyla dayanışma amacıyla etkinlikler başladı. Küba Dostları, İstanbul'da toplantılar düzenleyerek konuyu gündeme getirdiler. Yapılan kitle toplantısı ile bini aşkın insanın ilgisini Küba Halkı'nın sorunlarına çektiler. Hâlâ ilaç kampanyası yürütmektedirler.

A. Bin Bella, Ernest Mandel, Costa Gavras, Regis Debray, Harry Magdof, Günter Walraff, Tony Benn ve Paul Sweezy'nin aralarında yeraldığı dünyanın çeşitli ülkelerinden tanınmış kişilerin ve Avrupa Parlamentosu'nun 75 üyesinin imzaladığı bir deklarasyonda şöyle deniyor:

"Bizler Küba'daki rejim konusunda farklı görüşlere sahibiz. Ama bir halkın açlıktan ölüme mahkum edilme girişimini kınamakta birleşiyoruz. İnsan hakları açısından yapılan eleştiriler, Küba'yı boğmaya hiçbir şekilde hak verdirmez... Küba halkının özgürlüğüne, onuruna ve yaşam hakkına yöneltilmiş bu ambargonun kaldırılmasını talep ediyoruz."

Dış ticaretlerini hemen hemen tamamen Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkeleriyle gerçekleştiren Küba'da ambargonun etkileri son yıllarda bu ülkelerde yaşanan değişikliklerden sonra daha da ağırlaşmış bulunuyor.

Küba'nın en kısa zamanda yardıma ihtiyacı var! Ülkede bugün gıda maddeleri, petrol ve ilaç en çok sıkıntısı duyulan mallar.

Bizler Ankaralı Küba Dostları olarak, Türkiye'nin dört bir yanında başlamış olan etkinliklerle koordineli olarak aşağıdaki etkinliklerle Küba Halkı ile dayanışmaya girmiş bulunmaktayız:

1. İlaç toplama kampanyası sürmektedir.
2. Küba Halkıyla Dayanışma Şenliği 28 Mart 1992 günü yapılacaktır.
3. Küba'ya Turizm seferleri için çaba gösterilecektir.
4. Jose Marti Uluslararası Gönüllüler Kampına yaz aylarında gönüllüler gönderilecektir.

Küba Dostları, katılmak isteyen herkese açık olan bir gönüllü çalışmadır.

Küba Halkı onuruna sahip çıkarak insanlık onurunu yükseltiyor, onlarla dayanışmanın onurunu yaşamak isteyen herkesi bize katılmaya, destek ve önerileriyle Küba Dostlarını güçlendirmeye çağırıyoruz.

Birlikte düşünelim, Birlikte yapalım.

ANKARA İRTİBAT:

Ertuğrul Cerrahoğlu
Tel: 425 81 72

Nejdet Kanbir

Geleneksselleşen "Jose Marti" * çalışma ekibi ile birlikte ilk kez iki Kürdistanlı bu yıl Küba'ya gittiler.

KÜRDİSTAN'DAN KÜBA'YA KÜBA'DAN KÜRDİSTA'NA -I-

Sami Emir-Selim Ferat

İlk defa 1973 yılında Küba'ya giden "Jose Marti" çalışma ekibi, Batı Avrupalı sol'un Küba ile enternasyonalist dayanışmasını simgelemektedir. Bu yıl Küba'ya giden ekibe 13 Avrupa ülkesinden 260' a yakın kişi katıldı.

Almanya'dan giden ekip çeşitli demokratik kuruluş, parti, Sendika ve grupların temsilcileri ile bireylerden oluştu. Sayısı 59 olan bu ekibe diğerleri yanında, Osnabrück şehrinden **"Kürdistan İle Dayanışma"** grubu katıldı. altı kişilik grupta Alman devrimcisi ve Kuzey-batı Kürdistan'dan Selim Ferat ve Sami Emir yer aldılar.

8. 9. 1991 - 5. 10. 1991 tarihleri arasında Küba'da bulunan "Jose Marti çalışma ekibi" incelemeler yaparak iki hafta tarım sektöründe çalıştı.

"Kürdistan ile Dayanışma" grubunun Küba'ya gidiş amacı önceden belirlendi: Küba Devrimi'nin inşaası sürecinde, devrimin zenginliklerini, zorluklarını tanımak, tartışma; Kübalı komünistler ile ulusal kurtuluş mücadeleleri ile Küba arasındaki ilişkileri en önemlisi ise, Kürdistandaki Ulusal Kurtuluş mücadelesini tanıtmak ve Küba-Kürdistan, anti-emperyalist mücadelelerinin kesiştiği alanları tartışmak, Kuzey-Batı ve Güney Kürdistan'daki son tarihi süreç hakkında bilgi vermek, özellikle Körfez savaşı döneminde Kürdistan'daki gelişmeler, Küba'nın BM'deki tavrı, Küba-Irak ilişkileri vs. Dört hafta boyunca tartışılması planlanan konular olarak tesbit edildiler.

Sonuçta Küba devrimi Lideri ve Küba Komünist Partisi Genel Sekreri Fidel Castro Ruiz ile bir söyleşi planlanmıştı.

- I -

"Şu anda biz tarihin istisnai bir döneminde bulunmaktayız. Tüm olağanüstülüğüne rağmen, bu durum bizim ülkemiz için özel bir çaba harcamadağımız halde, sırtına yüklenen sorumluluk vatanımız için beklenenin dışında bir imtiyazdır. Biz bu bayrakları ısmarlamadık, ancak onları sıkıca ellerimizde tutacağız."
(Fidel Castro, Kuba bleibt beim Sozialismus, 1990, s. 50)

Doğu bloku ve Sovyetler Birliğindeki gelişmelerden sonra "yalnızlığa" itilen Küba'ya yolculuğumuzun başında, Küba komünizminin kendisini Castro'da temsil eden direnişini yakından izliyoruz. Otuz yılı aşkın bir mücadele ile Küba'nın devrimci direnişi yeni görevler ile karşı karşıyadır. Bir dönem için Doğu blokunun enternasyonalist ticari ilişkileri içerisinde ekonomik sorunlarını göreceli olsa da aza indirgeyen Küba Devrimi ve halkının sorunları ve ödevleri, Sovyetler ile birlikte "yıkılan" Doğu blokunun yol açtığı sorunlar ile birlikte büyümekte ve yeni biçimler almaktadır.

Yenilmeyen, yorulmayan, tükenmeyen insan direncinin gönüllü savunucuları olarak resimlenebilecek bir halkın ülkesine giderken görevlerimizi biliyoruz. Açık tartışmalarımız sonucunda kendimize bir yol çiziyoruz. Görevimizi belirliyoruz. Temel görevimizi: Kürdistan'daki Ulusal Kurtuluşun boyutlarını Küba Komünist Partisi'nden yoldaşlara anlatmak; Küba'ya Kürdistan'daki anti-sömürgeci, anti-emperyalist mücadeleyi yansıtmak; uzun vadeli bir tartışma ve dayanışmanın ilk kapılarını açmak; Küba devriminin temel karekteristik özelliklerini Kürdistana taşımak, olarak tanımladık.

- II -

Küba'ya gittiğimizin ilk haftasını "Aguas Claras" olarak tanınan turizm merkezinde geçiriyoruz. Küçük bir tatil köyünü andıran iskân yerimize Havana "Jose Marti Havaalanı"ndan hareket ediyoruz. Yolda gördüğümüz herşeyin bizi olağanüstü etkilediğini söyleyebiliriz. Küba hakkında yazılanlardan çok şey biliyoruz. 16. Yüzyılda İspanya işgalcilerinden kaçarak Küba'da yabancı işgaline karşı savaşan, daha sonra cezaya çarptırılarak yakılan Hatuey'den bu yana, Küba için tarihi önem taşıyan kişilikler, kahramanlar hakkında okuduklarımız bizi, yüzyılları aşan devrimci geleneğe sahip Küba'da herşeyi merakla gözlemlemeye itiyor. Hatuey bir kızılderilidir. İspanyol sömürgecileri kendisine ölüm cezası verdikten sonra, Cennete mi - Cehenneme mi gitmek istediği sorulur. O ise, İspanyolların nerede kaldıklarını sorar. Kendisi İspanyollar gibi zalimler ile bir daha karşılaşmamak için cehennemi tercih ettiğini söyler. Hatuey'den sonra devrimci ve anti-sömürgeci, anti-emperyalist gelenek: Küba Devrimci Partisi kurucusu Jose Marti, kölelerin özgürleşmeleri için çağrı yaparak köleliğe son veren, İspanyollara karşı verilen mücadelenin önderi ve on yıllık savaşın bir döneminde -1869'dan 1875'e kadar- ilk Küba Cumhuriyeti Başkanı olan Carlos Manuel De Cespandes, Ulusal Bağımsızlık kahramanı olarak tanınan, fakir bir ailenin çocuğu olarak doğan 1868-1878 savaşında generalliğe yükseltilen Antonio Maceo, 1925 yılında Küba Komünist Partisini kuran, 1929'de Meksika'da sürgünde iken şehit edilen Julio Antonios Mella, Küba devrimi önderlerinden Che Guevera, ve binlerce devrim kahramanı ve şehidi ile 26 Temmuz 1953'te başlayan 1 Ocak 1959'da başarıya ulaşan Küba Devrimini yaparak, hala Küba devriminin inşaası için direnen 10.5 milyon insan ve Kübalıların "Baba" olarak tanımladıkları Devrim ve

---

* Jose Marti(21.1.1853-19.5.1895) Küba'da "Özgürlüğün Öncüsü" olarak tanınan "Ulusal Kahraman"lardan biridir. Yazar, politikacı ve Latin Amerika'da bağımsızlığın babası olarak tanınan Jose Marti, 1892'de "Küba Devrimci Partisi"ni kurmuş, 1895'de başlayan Küba ikinci bağımsızlık savaşının (1895-1898) başlangıcından birkaç gün sonra 'Dos Rios' yakınlarında şehit düşmüştür.

Devrimi inşa döneminin lideri Fidel Castro ile devam etmektedir.

Küba ve Kürdistan devrimleri arasında birçok paralellikler tesbit ediyoruz. En temel benzerlik zor ve çetin şartlar altında geliştirilen gerilla mücadelesidir. Gerilla mücadelesini başlatanlar 1956 yılının Aralık ayında "Granma" adlı Gemi ile Meksika'dan Küba'ya geldiler. Mevcutları 82 olan Castro, Guevera ve arkadaşlarının, bu gemi ile yaptıkları yolculuk çok zor şartlar altında geçti. Küba'nın "Siere Maistra" bölgesine yakın bir yerde, karaya ayak bastıklarında, bataklık bir alanda idiler. Gelişlerinin haber alınması sonucu, tabiat ve Batista rejiminin militarizmine karşı savaşmak durumunda kaldılar. 82 devrimciden 22'si yaşayabildiler. Yaşamakta olanlardan 10'u yerleşim merkezlerinde yakalanıp tutuklandılar. Geriye kalan on iki kişi ise Castro'nun önderliğinde gerilla mücadelesini başarıya götüreceklerdi. Uzun bir dönem traş olma imkanı bulamayan bu gerilla çekirdeğinin adı "sakallılar" olarak bilinecekti. Batista rejimi gerilla mücadelesini ört-bas etmeye çalıştı. İlk önceleri böyle bir mücadelenin olduğu inkar edildi. Amerika'da bir gazetede yayınlanan gerilla fotoğrafları çıkması ile, gerillalardan "eşkiya" ve "çapulcu" olarak bahsedilecekti. Türk sömürgeciliğinin Kürt gerillası ve Ulusal Kurtuluş mücadelesine karşı politikasının aynı mantığın ürünü olduğunu Küba tarihini incelerken tesbit ediyoruz.

Ulusal kurtuluşumuzun şehitlerinden, kütle önderi Vedat Aydın'ın katledildiği dönemin akabinde Küba'da idik. Kürdistan'da ilerleyen ulusal kurtuluş savaşı, gerilla mücadelesinin çıkardığı siyasal sonuçlar er veya geç başaracağımızı müjdeliyordu. Küba halkı bizim önümüzde duran görevlerini yerine getirmişti. Ancak, mücadele bitmemiş, Küba halkı devrimin inşası döneminde de Küba ve Kürdistan halkının, tüm halkların düşmanı olan ABD ve müttefiklerine karşı direniyor. Küba-Kürdistan paralelliklerinden biri de budur. Dünya devrimci sürecini iki ayrı dünya coğrafyasında temsil etmektir. Devrimin coğrafyasını birleştirmek için mücadele veren Küba'yı tanımaya çalışıyoruz. Küba'yı köleleştirmek isteyen güçlere karşı direnen Kübalıların güzelleştirdikleri ülkedeyiz. Başka yerde bize çirkin görünebilecek her taş ve ağaç parçasını "harikulade" görüyoruz. Herşey bize gurur ve güç veriyor.

Kendimizi, ülkemizin güzelliklerini Küba'ya taşımak ile yükümlü kılıyoruz. Kendimize, ülkemizi tanıtma görevini veriyoruz, gerilla mücadelesinin tarihini; Kürt kadınının gerilla mücadelesini başlatmasını; TC zindanlarında yaşamı onurla besleyen devrimcileri; çocukları için didinen, ülkeleri için mücadele veren Kürt analarını; Almanya'da tutuklu bulunan cesur ve yenilmeyen Kürt politikacılarının direncini; Kürtlere bir kimlik vermek için, onları yaşayan insana, onurlu insana kavuşturarak ERNK, ARGK ve PKK'yi Kübalılara anlatmak için görevli olduğumuzu, düşünüyoruz. Kübalıların, bizim Kurtuluş mücadelemizi en iyi anlayabilecek bir halk olacağını düşünüyoruz. Sovyetlerin geçmişini emperyalizme parselleten Gorbaçov, Lenin'in mirasını korumak için yumruklaşamayan Sovyet proletaryasının dünyada yarattığı "umutsuzluk" Küba'da ve Kürdistan'da son buluyor. Bu paralelliğin bilinci ile ilk temaslarımızı kurmak üzere harekete geçeceğiz.

KÜBA DEVRİMİNİN GERİLLASI, 73 YAŞINDAKİ KÜBALI KADIN: "KÜRDİSTAN'DAKİ GERİLLAYA KÜBA'DAN SELAM"

Küba'da geçecek olan ilk haftamızın programını tartışmak, önermek ve kararlaştırmak için "Jose Marti çalışma ekibi'ne refakat edecek Kübalı yetkililer ile ilk toplantımızı yapıyoruz. İCAP (Küba Halklar ile Dayanışma Örgütü)'ın "Pinar del Rio" bölgesi delegesi yoldaş Francisco Pando Perez, bize Küba hakkında genel bilgiler vererek toplantıyı başlatıyor.

Buna göre: Küba nüfusu 10.5 milyondur (%70'i şehirlerde, %29'u kırsal yerleşim birimlerinde) Nüfusun %85-90'ı Katolik, 300.000'i Protestan, 10.000'i Yahudi; %70'i beyaz, %17'si Mestizen ve Mulaten, %12'si siyahlardan, %0.5'i ise Çinlilerden oluşmaktadır.

Küba'da insanların yaşam haddi yetmiş beştir. Bu rakam Latin Amerika ve Avrupa'ya oranla en yüksek olanıdır. Çocukların ölüm oranı %1.4'dür. Bu oran ise Amerika başta olmak üzere Latin Amerika ülkelerinde en düşük orandır. Bu oranın Meksika'da %5.3 olduğu düşünülürse, görüntü daha da belirginleşecektir.

Başkent ve nüfusun en fazla olduğu Havana'da 2 milyon Kübalı yaşamaktadır. 1991 10 Ekim'de 4. kongrenin yapıldığı Santiago de Kuba kenti ise nüfus bakımından ikinci büyüklüktedir (350.000) Önemli yerleşim merkezleri arasında Camagüey, Guantanamo ve Holguin bulunmaktadırlar.

Kişi başına düşen yıllık milli gelir 518 dolardır. Bunun ile Küba dünyadaki sıralamada 86.dır. Ülke ekonomisinin %65'ini tarım, %10'unu endüstri, %25'ini kamu hizmet sektörü oluşturmaktadır. Çalışma dünyasında dağılım ise şöyle; tarımda %23, Endüstride %25, kamu hizmeti sektöründe ise %52.

Küba'da eğitim parasızdır. En küçük yerleşim birimlerinde bile bir doktor bulunmaktadır (örnek: 23 aileye bir doktor.)

Her evde elektrik, su bulunmaktadır. Genellikle tüm evlerde buzdolabı, radyo ve televizyon bulunmaktadır. Gecekondular yoktur. Evsiz, barksız insanlar bulunmamaktadır.

Bu genel tanıtımdan sonra tartışılan bir haftalık programımızda; Tıp fakültesi, puro ve rum fabrikaları, Küba Komünist Partisi Pinal del Rio bölgesi okulu, CDR (Devrimi Koruma Komiteleri) yerel örgütü, sucuk fabrikasını ziyaret ile Küba Kadın örgütü bölge temsilcileri ile sendikacılar ile görüşmeler yer alıyor.

Toplantının bitiminden hemen sonra Francisco Pando Perez yoldaşa gidiyoruz. İlk önce kendimizi tanıtıyoruz. Amaçlarımızı anlatıyoruz. Francisco yoldaş bizim ile hemen bir görüşme planlıyor. Halklar

ile dayanışma örgütündeki odasında yapılacak söyleşimizin tarihini saptıyoruz. Francisco "Granma"da Kürdistan ile ilgili bir makale okuduğunu, görüşmemizi sevinç ile bekleyeceğini söylüyor.

30 YILDIR NÖBET TUTAN HALK

11.9.1991, hava kararmak üzere, otobüsümüz dar bir sokaktan geçerek, küçük bir alanda kümelenen canlı bir topluluğa yanaşıyor. Bir saati aşkın bir süredir bizi bekleyen bu topluluktaki hareketlenme herkeste üstün bir heyecen oluşturuyor. Sloganlar atılıyor, insanlar kendi devrimleri ile dayanışmaya gelen bir topluluğu, devrimlerinin tüm canlılığı ile karşılıyorlar. Bu günden itibaren, yorulmayan, direnmekten, atılgan olmaktan gurur duyan, başı eğik olan insana gocunan Küba insanı ile her yerde birlikte olacağız. Bu kadar canlı olan insan kümelenmeleri devrimlerden önce yaşanır. Kürdistan'da gerillanın etrafında kenetlenen insanlar canlıdır. Çocuklarının ölülerini TC'nin kirli postallarına çiğnetmemek, kişiliğini zulüm ve işkenceye karşı korumak için direnen insan canlıdır.

Gördüğümüz bu canlı topluluğun öteden beri, her yeni doğan Kübalıya verdikleri bir miras var. Amerikan Emperyalizminin "Domuz Körfezi" saldırısından sonra, 28. Eylül 1961'de CDR (Devrimi Koruma Komiteleri) kuruluyor. Bu alanlarda toplanan insanlar bu komitelerin küçük bir yerleşim birimindeki örgütlüleridirler. Topluluğun sağında otuza yakın çocuk bizi bir marş ile selamlıyorlar. Daha sonra, dört-beş yaşlarındaki çocuk gür sesi ile şiirini okuyor.

Castro başkadır
Fidel bizi yükseklere çıkardı
Biz hergün
devrimi ve Castro'yu
çok seviyoruz.

Bu canlı çıkıştan cesaret alan üç yaşındaki bir çocuk ise;

Kapıları ve pencereleri açınız
Jose Marti geliyor

mısraları ile bizi selamladı.

CDR'nin 680.000 nüfusunun olduğu bu bölgede 170.000 üyesi var. Otuz yıldır tüm fabrika, işyerleri, binaların önünde nöbet tutulduğunu bize hitaben yapılan konuşmadan öğreniyoruz. Devrime aktif olarak katılan bir köylü söz alıp, yıllarca yaptıkları devrimci savaş ile ülkelerini kurtardıklarını, devrimi kurduklarını, sosyalizm için büyük çaba gösterdiklerini, ancak rahat bırakılmadıklarını anlattı. Küba bağımsızlık savaşlarını, Küba'daki gerilla mücadelesini Küba devrimini derin bilgileri ile bize aktaran bu Kübalı köylü, şehitlerin, Guevera'nın ve Castro'nun devrimdeki rollerini açıklayıcı konuşması ile bizi ve topluluğa CDR'in varlık nedenlerini aktardı. Amerikanın bir defasında Küba tütün tarlalarına bakteriel bir hastalık bulaştırdığını, diğer bir defasında ise bunu şeker kamışında deneyerek devamlı Küba ekonomisini sabote ettiğini söyledi.

Daha sonra sohbet bölümüne geçildiğinde, aynı köylü bize, Küba'da üç şeyden çok gurur duyduklarını söyledi. Birincisi Küba gizli servisi. Che Guevera'yı 8 Ekim 1967'de Bolivya'da Quebrada del Yuro yakınlarında katleden Kontr-gerilla timinin tüm üyelerini ve operasyonu yürütmede görevli bulunan CIA uzmanlarının tümü, birer birer bulunmuş ve cezalandırılmışlardır. Böylece Che'yi katledenlerden hesap sorulmuştu. İkinci büyük olay ise Miami'de kurulan bir Radyo ve Televizyon yayınevinin müdürünün Küba gizli servisinden olduğunun ortaya çıkması idi. "Jose Marti" ismi verilen bu yayınevi Küba'ya karşı ajitasyon işlevini yürütüyordu. Yayınevi müdürü Küba'ya döndükten sonra, verdiği bilgiler ile yayını durdurmak için gerçekleştirilen tekniğe üstün bilgiler sağlanmış ve böylece bu yayın Küba'da seyredilmez olmuştu.

İkinci ulusal gurur ise biyo-teknolojiye bağlı idi. Tarım alanında, tıp dünyasında, özellikle aşı, ilaç vs. de Küba birçok endüstri ülkesi ile yarışacak durumdadır. Bu ise Kübalılar için çok önemli bir zenginlik olarak görülmektedir.

En çok övünülen ise, Castro'nun zeki bir devrimci olarak, kapitalist devletlere karşı kazandığı başarılar. Özellikle Castro'nun İberio-Amerika zirvesindeki başarısı Küba'da olduğumuz sürede en fazla konuşulan konular arasında idi. Ayrıca Castro Devrimden sonra da halka en çok giden, halk ile birlikte savaşan ve 1961'de Amerika emperyalizmine karşı yürüttüğü pratik savaşta gösterdiği başarılar ile bir savaşçı lider karizmasıdır.

Bu canlı tartışma ve bilgilenmemiz sürerken, yanımıza gelen Ekvatorlu tercüman arkadaşımız iki yaşlı kadının bizi evlerine davet etmek istediklerini söylüyor. Kapısına doğru ilerlediğimiz evin ön cephesinde büyük bir pano gözümüze ilişiyor. 73 yaşında olan Kübalı kadının yaşadığı ev bu. Kendisi Castro ve arkadaşları ile birlikte Batista rejimine karşı savaşmış eski gerilla. Anlattıklarımızdan bizi kendisine yakın bulmuş. Her gün, evinin önüne koyduğu büyük panoda eski fotoğrafları, sloganlar ve yazılar sergilenmiş. Che'nin ve Castro'nun fotoğrafları sergilenmiş.

İkinci Küba'lı kadın ise 61 yaşında. Birlikte gerillalık yapmışlar. Otuz yıldan beridir de CDR'e üye olan bu iki savaşçı hala gece nöbeti tutmaktadırlar. Castro hakkında neler düşündüklerini soruyoruz. "Castro bizim babamızdır" diyorlar. Kürt Gerillalarının savaşı konusunda anlattıklarımızdan bir hayli heyecanlandıkları belli oluyordu. Eski günlerini mi anımsadıklarını sorduğumuzda "Biz bugün de elimize silah alıp Amerikalılara karşı savaşırız, ancak cesetlerimizi çiğnerler, öylece ülkemize girebilirler." Ancak gerillayı insan onurunun silahlı neferleri olarak gördüklerini, eğer gerillaya ulaştırabilirsek, iki yaşlı, eski gerilla kadından "Kürdistan'daki Gerillaya Selam!"larını iletmemizi istediler.

Alanı gece yarısı terkettiğimizde, hep birlikte "Kuba si, Yanquis No!"yu onlarca kez bağırıyoruz.

Bu sayfalar, Y. K. ve Nejdet Kanbir imzalı yazıların............>

ŞUNUN ZORUNA BAK

Y. K

Çalışmaktan oldukça yorgun olduğum günün birinde, Nejdet Karakusunlar'a geldi ve bana yeni çıkan "İktidar" Dergisi"ni gösterdi. Hiç görmemiştim; birinci sayfasını görmemi istedi. Önce pek sevindim; birinci sayfada üç kare açmışlar ve buralara karşı olduklarını yerleştirmişler. Bana, İhsan Doğramacı'ya ve Şemsi Denizer'e karşı oldukları anlaşılıyor; sevindim.

Sevinmemin nedeni şudur: Bana karşı olmak çıkış ve varlık nedenleridir. Ancak karşı olacak iki kişi daha bulmuşlar; sevindiricidir.

Buna sevindim. Fakat neden karşı olduklarını öğrenince doğrusu çok şaşırdım. Bunlar hiç dayak yememişler hem de hiç saymasını bilmiyorlar; ben Türkiye devrimcilerinin HEP'te birleşmelerini istemekle kolayı seçiyormuşum, bunu yazıyorlar. Sıkılmadan, utanmadan, zorun ne olduğunu bilmeden bunu yazabiliyorlar.

TRAFİK KAZASIYLA KARAKOL

Bunlar ne devleti biliyorlar ne de karakolu görmüşler!

Bunlar "zor" nedir, hiç bilmiyorlar!

İçlerinde trafik kazası yaparak da karakola gidenlerin sayısı parmakla gösterilecek kadar azdır.

Bunlar kitap çıkarırlar, dergi çıkarırlarmış, bunlardan hiç birisinin toplatıldığı görülmemiştir. Bunlardan mahkemeye çıkan olmamıştır. Benim bildiğim Metin Çulhaoğlu hüküm almıştır; bu da, bu dönemiyle ilgili değil, benimle birlikte olduğu zamandır. Benden ayrıldıktan sonra uslanmıştır ya da uslandığını göstermek için benden ayrılmıştır ve bir daha karakola bile çağrılmamıştır.

KORKUNUN SARISI

Bunlardan birisini daha tanıyorum; adı Kemal midir, Cemal midir, hatırlamıyorum. Zengin bir ailenin çocuğudur ve her hangi bir baltaya sap olduğu duyulmamıştır. En son olarak 1986 yılı olmalı, İzmir'de kitap imzalarken geldi, gördüm; "gördüm" diyorum, bu kadar sallanan ve korkudan gözlerinin akı böylesine sararan birisini bir daha görmedim.

O zamanlar kitap imzaları, ilericilerin buluştukları ve görüştükleri tek imkandı; korka korka gelmiş, gelmesiyle çıkması bir oldu. Tir tir titriyordu.

Bunlar, onlardır.

HİÇ DAYAK YEMEMİŞLER Mİ?

Halkın Emek Partisi'nde birleşmeyi istemek kolaymış! Şu delinin zoruna bakın. Devletin tek sorunu Kürtler ile Türk devrimcilerinin birleşmesidir. Devletin en büyük baskısı bu birlik üzerinedir. Bütün stratejiler bununla ilgilidir. Devlet, HEP'i kötüleyecek solcu peşindedir.

Bunlar, trafik nedeniyle de olsa karakolu bilmeyenler, HEP'te birleşmeyi kolay görüyorlar. inanılır gibi değil; yüzsüzlüğün ben bu kadarını görmedim. Devleti bilmemenin böylesi yüzsüzlüğünü görmedim.

"PKK'YI BIRAK, ELEŞTİRİYE BAK"

Türkiye halkının ve halklarının PKK'nın görüşlerini bilme hakkı var.

Kimse yapmadı, biz yaptık.

Bundan dolayı, PKK'lı olmak iddiasıyla, hücrelere konduk, tutuklandık, Ulucanlar Merkez Cezaevi'ne atıldık. Burada siyasi koğuş, bunların çıkardığı bir dergiyi okuyordu ve okudukça kahkahadan gülüyordu. Bana, "PKK'nın görüşlerini yayınlamayı bırak, PKK'yı eleştirmeye bak" diyorlarmış; devlet de bunu diyor.

Sizin söylediklerinizin devletin söylediklerinden farkı ne?

Ben, siyasi polisin PKK masasına götürüldüğümde hep bunları dinliyordum bir de neden sizden okuyayım?

Kimden yanasınız?

HEP'i eleştirmek mümkündür. Gereklidir.

HEP'te toplanmak eleştirilebilir. Haklı tarafları olabilir.

Ancak HEP'te toplanmayı savunmanın kolaylık olduğunu ileri sürmek ya cehalettir ya da ahlaksızlık oluyor. Sadece ahlaksızlık değil devlet politikasından yana bir tutum almak oluyor.

KELEBEK VE GELENEK

Bizim geleneğe bir itirazımız olmadı.

Biz geleneği, kendi çöplüğümüz olarak görüyoruz.

Kendi aramızda, birisi korkaklık gösterince, kaytarınca, paraya ve cinselliğe hücum edince, ağlayınca, tir tir titreyince, ama bütün bunlara karşın bizim temel görüşlerimizi savunduğunu söyleyince, "seni kelebek yapalım ve geleneğe gönderelim" diyoruz.

Gelenekçi kardeşlerimizi üzmesi ve gece.................................>

Bizim gelenekle bir sorunumuz yok. Biz iş yapıyoruz. İş yapmak hem bir sonuç almak ve hem de posa çıkarmaktır. Geleneği posalarımız için yer sayıyoruz.
Geleneği ödlekler topluluğu sayıyoruz.

İLHAN KAMİL'E NE DEMELİ?

İlhan Kamil hapisteyken bize yazdı ve bizde yazdı. Sert ve yürekli yazı yazdı; bastık. Her halde dergimiz toplatılmıştır. Herhalde zarara girmişizdir.
Bunları yazdığı zaman hapisteydi. Hapiste ve yurt dışında cesur olmak kolaydır.
Hapisten çıkınca ya da yurt dışından bir pasaport alıp özlem gidermek üzere Türkiye'ye gelme planları yapılırsa iş değişir: O zaman biz tehlikeliyiz.
İlhan Kâmil'i hapisten çıktıktan sonra tesadüfen gördüm. Sosyalist devrimci olduğunu bize gelmek istediğini, ancak Sahir'le birlikte geleceğini söyledi. Oralı olmadım; Sahir'in, başka özellikleri ve zaafları bir yana, benim tanıdığım en büyük ödlek olduğunu söyledim. Şimdi gelenekteymiş; yerini bulmuştur.
Somutun zenginliği var; bizim hiç sorunumuz yok. Çok rahatız. Artık doğru veya yanlış bir yargımız ve rahatsızlığımız var: Kim geleneğe giderse ödlek deriz. Bunu da kimseyle tartışmak ihtiyacı duymayız.

BİR DE MESUT'U ALSANIZ

Bir de Mesut'u almalısınız. Ödleklikte Sahir ile yarışabilir. Benim son zamanlarda tanıdığım en büyük ödlek ve kariyeristtir. Galiba bir gelenekçiydi. Sonra bir arkadaşımızın yanında işe girdi. Bizden oldu. Sonra iş bitti. Bizden maaş istedi. Korkaklığını biliyorduk vermedik; Haluk'un bizden aldığı tek kişi oldu. Bana göre size layıktır.

BİR DE HALUK'LA BİRLEŞSENİZ

Bana göre Haluk Yurtsever ile birleşmeniz gerekli. Uygunsunuz. Haluk, yirmi yıldan fazla zamandır, Avrupa'da artık bir devrim konsolosu olmuştur. O da sizin türünüzden karakol bilmez. Üstelik iyi özetçidir.
ODTÜ'deki bir okuyucumuz, bana, Haluk'un ayrılmasına üzüldüğünü söyledi. Sordum, "yazılarını beğeniyordum" dedi. Sordum, "dergiyi özetliyordu" dedi. Okuyucunun böyle değerlendirmesine şaşırdım. Haluk Yurtsever, Toplumsal Kurtuluş'u özetliyordu. Metin Çulhaoğlu da Yürüyüş ile Sosyalist İktidar'ı özetliyordu; özetçilik bir iştir. Birleşilmelidir.
Gerçi, bir sorun var: Haluk Yurtsever, kendiliğinden, şu veya bu yolla Türkiye'ye gelmek istiyordu. Ya büroların başına geçecekti ya da başka önemli işler yapacaktı. Sonra birden vazgeçti. Galiba karısının programları değişmiş; biz bunun sırrını daha sonra öğrenebildik. Ancak Haluk böyle söylemedi; bize karşı büyük bir duman ateşi açtı. Sonradan öğrendik, duman ateşi bir TKP yoluymuş; insan dumanda ne için tartıştığını bilemezmiş. Biz bilemedik; bildiğimiz Haluk'un bizi Gelenek'le birleşmeyi düşünmekle ve bir de çok büyük gizli bir örgütü tasfiye etmekle suçlamasıdır. Bizim ikisinden de haberimiz yoktu; ancak bu suçları işlediğimizi suçlandıktan sonra öğrendik.
Siz bu suçlamalara bakmayın. Bunlar TKP yöntemidir. Bir ara duman kaldırılırken söz edilir ve sonra unutulur.

HORMEKLİ AŞİRETİ ÜZERİNE

Haluk Yurtsever ile birleşmelisiniz.
Ancak bir noktada uyarmam gerekiyor: Bizim Baran, birara Haluk'u sevmemeye başladı ve bana, "Hocam Hormekli aşiretindendir, ben de aynı aşiretteniım, bizim aşiretten hain çıkar" diyordu. Şeyh Sait'in kuyusunu kazan aşirettir: ancak takdiri size bırakıyorum. Ayrıca bunları bana söyleyen Baran'ı da size öneriyorum.
Öneriyorum: Çünkü geleneği gerçekten bizim çöplüğümüz olarak düşünüyorum.

GELENEK BİR OKUMA ODASIDIR

Yararlıdır.
Bir okuma odasıdır.
Bizim bu devrimci tutumumuzla bazı kimseleri almamız mümkün değildir. Gelenek yararlı bir iş yapıyor. Korkak da olsa, ürkek de olsa, devlet eğilimli de olsa, marksizm ve leninizm okumak isteyenlere bir okuma odası işlevi görüyor. Yararlıdır. Bunlar daha sonra reklamcı, menecer, konsolos ve benzeri de olsa bir ölçüde marksist literatüre bulaşmış oluyorlar. Bu yararlıdır.
Bir de bizim her sıçrayışımızda dökülenler oluyor: Nereye gidecekler?

AYRICA KIZMAMAK GEREK

Bunun dışında kızmamak ve sakin olmak gerekiyor.
Biz posalarımızı geleneğe verirken gelenekten bize gelecek olanların da olduğunu düşünüyoruz.
Biz, devletle anlaşırsak, gelenekten bize gelenler olacaktı.
Biz, korkuyu yenecek kadar güçlenirsek gelenekten bize gelecekler olacaktır.
Bu nedenle biz geleneğe kendimizden çok uzak bakmıyoruz.
Ancak böyle boyunuzdan büyük işlerle uğraşmayın. Bizimle uğraşmayın. Bir iş yapın.
Adını da benim koyduğum Bilar'ın İstanbul şubesinden konferans dilenmekle, Ankara şubesinde Aziz Nesin'e yağ dökmek ve pisliklerine ortak olmakla bir iş yapmış olmazsınız.
Şimdilik size bu kadar
Biliyorum. Duramazsınız.
Cevap yazarsanız, Nejdet'e yazın.

VAROLUŞ SANCILARI -I-

Nejdet Kanbir

Sol, her zaman devlet iktidarı için mücadele etmekle meşgul olmuyor. Bazı dönemler geliyor, ideolojik mücadele bir yana, kendi içinde meşruiyet mücadelesi, iktidar mücadelesi sözkonusu oluyor. Özellikle ideolojik-politik varoluş nedenleri sarsıntı geçirdiği dönemlere giren bir anlayış, tutunacak dal arar ve bir hezeyanla ölçüsüz sözler söyler, sizde, eğer bunun altında yatan nedeni göremezseniz, muhatabınızın merkezden konuştuğunu, söyleminin karşısında kimsenin bir diyeceğinin kalmadığını zannedersiniz.

Varoluşunun sağlıklı gerekçelerini oluşturamamış kişi, kurum, örgüt, düzen vb. her yapı kendisini tehdit eden ve sorgulamalar yaşatan her süreçte ciddi sarsıntılar yaşar. Bu sarsıntı ile yaşanan sıkıntı belli başlı üç tip davranışa yöneltebilir; savunmacılık, saldırganlık ya da yenilenme.

Sarsıntıyı yaşayanın, sarsıntının gücüne, statükosunun ya da mevcut konumunun dayanaklarına, sonuçta da niyete bağlı olarak üç tutumdan birisini daha belirgin olarak gösterdiği gözlenebilir. Belirgin olan tutumca gölgelenmesine rağmen diğer iki tutumdan birinin ya da her ikisinin birden izlerine de rastlamak mümkündür.

Sonucu belirleyenin niyetler olmasından dolayı, savunma ya da saldırı olsun, eğer sonuçta yenilenme, açıktan ya da 'derinden' yenilenme yaşanmak istenmiyorsa statükonun korunması geçici olacak, yokoluş ise kaçınılmaz olacaktır. Onlarca yıl statüko korunsa ya da varlık belirtileri gözlense de, tarihi değiştirici özne olunmadıkça, varlıkla yokluk arasında anlamlı farklar olmayacaktır. Son dönem işte böylesi bir dönemdir.

Bu yazıda üç ana başlık altında değinilerde bulunulacak.

-I-

DEMOKRASİ BEKLEYİCİLER
Demokrasi Söyleminin Dünü-Bugünü

Türkiye sosyalist hareketine öteden beri musallat olan 'demokrasi' söyleminin arka planı önemlidir. Çünkü bu sadece görünürle sınırlı birşey değil, ideolojik özden kaynaklanan bir ifadelendiriliştir.

Demokrasi söylemiyle atbaşı giden ve bununla paralellikleri olan bir başka söylemde anti-emperyalizm söylemidir. Demokrasicilik söyleminin ifade tarzı da anti-faşizm olmaktadır. Özellikle '80 sonrasında bu "anti"ler bir birini tamamlayan, birarada kullanılan yeni bir söyleme kavuşmuştur. Türkiye'de anti-faşist mücadele daha derininde bir demokrasi isteğini barındırır. Bundan beklenense, hiç kuşkusuz, sosyalizme giderken önde duran anti-demokratik engellerin kaldırılması ve daha hızlı ve güçlü yol alış isteğidir: Toplumda, özellikle toplumsal muhalefetin örgütlenmesi-örgütlendirilmesi açısından engel teşkil eden yasalar kaldırılacak, sadece devletten ve yasalardan kaynaklanan bu engeler kaldırılmakla kalınmayacak, toplumsal muhalefete saldıran ve onu yıldıran, katliamlar yapan sivil faşist, gerici örgütlenmelere karşı da yasal sınırlayıcılar getirilecek, böylece toplumsal muhalefet daha rahat ve daha güçlü tepkilerle kendini ifade edebileceği örgütlülüklere kavuşacaktır. Hem, geniş anlamda toplumsal muhalefet denilmekle yetinilmemelidir, işçi sınıfı da kendi devrimci örgütlenmesini, legal imkanları daha rahat kullanarak da sağlayacaktır. Böylece sosyalizme giderken daha güçlü örgütlülüklere ve kitle desteğine sahip olacağız!

Demokrasiciliğin ikiz kardeşi olmasına rağmen geçmişte temel çelişki-baş çelişki tartışmalarının ana tartışma konularından diğeri de kuşkusuz emperyalizm ve bunun gereği olarak da anti-emperyalist mücadele.

Kimine göre faşizm ilk olarak alt edilmesi gereken ve demokrasi gerekli olansa, kimine göre de emperyalizm en büyük engel ve alt edilmesi gerekli olandır: Çünkü ülkenin kaynakları dışarıya çıkmaz ise, ülkenin ekonomisi gelişir, alt yapı yatırımları artar, sanayileşilir. Böylece işçi sınıfı artar, işçi sınıfı artınca devrime yürüyüşümüz daha bir güçlü ve hızlı olur. Bakış bu olunca ilk hedef emperyalizm, söylem de anti-emperyalizm olur. Böyle de oldu. Sol içi tartışmalarda, anti-emperyalizm mi, anti-faşizm mi önemli gündem maddeleri oldu.

Hiç kuşkusuz bunların tarafları devrimci insanlar ve hareketlerdi ve bu istekleri uğurunda ölümüne mücadele ettiler. Çünkü biliyorlardı ki bu istekler istenmekle elde edilebilecek şeyler değildi; ne demokratik yasalar çıkmakta ne de, gerek sermaye gerek mal anlamında, kaynak aktarımının önüne geçilememekteydi.

Tabiiki tartışmalarda, sömürü olan yerde baskının-şiddetin kaçınılmaz olduğu, emperyalizmin egemen olduğu bir dünyada 'yalıtık' bir kapitalist ülke olamayacağı, sistemlerin dünya çaplı olduğu önemsenmiyordu, ama mutlaka bir değinilip geçiliyordu ve öyle olduğu bilindiği için de zaten devrim isteniyordu. Devrimciler, daha çok da paylaşacakları iktidarı alacaklar, kimisi iktidarında demokrasicilik yapacak, kimisi de bağımsız kapitalist bir toplum inşa edecek ve yönetecekti. Bu aşamalar da, sosyalizme gi-

"imzayı verecek yetkili arkadaş...................................>

dişimize büyük hizmetler verecek olan önemli ve kaçınılmaz aşamalardı!

'80 sonrası dönemde, örneğin, bir Osman Devrez, bu iki ayrı bakışı birleştirdi ve "Bağımsız Demokratik Kapitalizm"de ifadesini buldu.

Bu bakış daha bir güçlü idi: Demokratik anayasal düzen; emperyalist sömürüye paydos! Hızla gelişen-sanayileşen bir ekonomi, örgütlenmenin ve propagandanın önündeki engellerin olmadığı "özgür" bir toplum, az zamanda çok yol alacak ve hızla sosyalist kuruluşa geçilebilecektir! Bütün bunlar içinse iktidar olmak, en azından ortağı olmak , bunun içinse devrim yapmak gerekecektir!

İktidarın illada bu tezleri savunan devrimcilerde olması gerekmeyebilirdi, ya bir takım 'cici' burjuvayla paylaşılır ya da Doğru Seçenek Dergisi'nde yazıldığı gibi halen devrimciliğini tamamen yitirmemiş olan ve potansiyel olarak iktidar olabilme yeteneği bulunan "küçük burjuvalar" iktidara gelebilirler ve bu isteklerimiz gerçekleşebilir ve buradan sosyalizme hızla yürünebilirdi!

Bakışın genel çerçevesi bu argümanlarla sınırlı olunca bazen, sadece anti-tekel politikalar bile stratejinin tamamı olabilmekteydi; silahlı anti-tekel hareket!

Değinerek geçtiğim bu konulara olan itiraz daha geniş bir araştırma-inceleme gerektiren ve neden sosyalist iktidar savunduğumuzu temellendiren bir çaba, daha önce bu sayfalarda yer almış olanlarla birlikte yinede mutlak gerekliyse, bu, verilmiş bir söz olarak kabul edilsin.

Kuşkusuz yangından mal kaçırır gibi konunun üstünden atlayacak ve önemsizleştirecek bir bakışa sahip değiliz. Ancak güncel gelişmelerin gerektirdiği bir yazının çerçevesi de haliyle sınırlı olacaktır.

VAADLER ve TAKİPLER

Demokrasi söylemini terkedemeyen kimi anlayışların son dönemde yaşadıkları açmazlara değinmek gerekiyor.

20 Ekim seçimlerinin ve akabindeki Süleyman İnönü hükümetinin restorasyon açılımları demokrasi düşkünlerimizi ümitlendirdi. Bu hükümetin vaadleri ve programı en somut ifadesini koalisyon protokolünde bulmaktadır. Bu protokol ve seçim vaadleri tümüyle gerçekleşebilir şeylerdir ve bunların gerçekleşmesi bize göre düzenin restorasyonundan ibarettir. Eylülizmin sivriliklerini törpüleyen, düzeni oturtmak isteyen ve kimi sivriliklerin doğurduğu tepkilerde ifadesini bulan 'muhalefet çevrelerinin' üzerine ölü toprağı atacak, onu betonlayacak bir programdan ibarettir. Restorasyon, düzeni oturtacak bir girişimdir, ondan öte bir anlamı, bir içeriği yoktur.

Oysa bugün "vaadlerin takipçisiyiz" denilmekte ve eklenmekte, "vermezseniz alacağız." Her şeyden önce böylesi bir söylem, restorasyon programından farklı şeyler anlaşıldığının göstergesidir. Demek ki bu sloganı atanlar "vaadler"i kendi talepleriyle eş sayabilmekte, bununla topluma, başta da değinildiği gibi 'demokratik' bir ortam getirilebileceği düşünülmektedir. Ancak bu sloganı atanlar ve atmasa da bundan birçok şey umanlar, "vaadler" için "ya verirlerse" diye derin kaygılar yaşıyor olsalar gerek ki bir çok dergi sayfası, hükümetin vaadlerini yerine getiremeyeceğinin gerekçeleriyle doludur. Komiklik olmasın ama insanın aklına şunlar geliyor; "acaba vaadlerini gerçekleştiremesinler diye gece-gündüz dua mı ediyorlar?"

Biz de söyleyebiliriz bu hükümet vaadlerini gerçekleştiremez, gerçekleştirmesi bir yana biz diyoruz ki bu hükümet Demirel'in jübilesidir. Bugün artık topluma yavaş yavaş duyurulmaya başlanan, toplumun hazırlanmaya çalışıldığı bir yeni darbe dahi sözkonusudur. Nitekim demokrasi adına İlhami Sosyal, 4 Mart '92 tarihli Milliyet'teki yazısında "olağanüstü hal ya kaldırılsın ya da tüm Türkiye'ye uygulansın" demekten geri durmadı.

Buna rağmen vaadler düzen açısından gerçekleşebilir şeyler ve tıkanmış olan düzenin restorasyonunu hedefleyen bir programdır. İlerici hiçbir özelliği sözkonusu değildir.

Sömürünün daha rahat sürmesini istemeyecek kapitalist yoktur; hiç bir kapitalist düzen, gerekmedikçe şiddet yüzünü göstermek istemez. Bunun aksini iddia etmek, sömürü olduğu için mücadele olduğunu ve mücadele olduğu için de baskının arttığını değil, baskı olduğu için mücadele olduğu şeklindeki zayıf ve yanlış tezi öne sürmek olur.

Bu savunulunca da, uslu insanların olacağı ve sömürüye seyirci kalacakları 'demokratik' reformların yapılmasıyla istikrara kavuşacak bir toplumda, birçok 'devrimci' anlayış varoluş nedenlerini kaybedecek ve düzene eklemlenip istikrar unsurları haline geleceklerdir.

Bu söylemin bir başka handikapı da kendi gündemi olmaması, gündemini oluşturamamasıdır. Önüne çıkan-çıkarılan gündemle oyalanmaktan ibaret mücadele sürdürme anlayışıyla zaman harcaması ve bünyesinde tutabildiği devrimci kadroları sosyalist yürüyüşten alıkoymasıdır.

Ama "vaadlerin" gerçekleşmesi durumunda varlık nedeni kalmayacağı böylesi anlayışların son bulmasını ve kadrolarının başka kanallara akmasını istemek için, neredeyse insanın, "aman vaadler gerçekleşsin" diye yakarması gerekiyor!

Özetle toparlayacak olursak, anti-faşizm söylemi; sömürünün ayrılmaz doğal bir unsuru olan yönünün görülmesiyle, anti-emperyalizm söylemi; sömürünün sadece uluslararası boyutunu görmekle ve aynı zamanda emperyalist kapitalizmin dünya çaplı entegre bir sistem olduğunu kavrayamamakla açıklanabilir. Bu iki söylem birleştirilse bile, sonuçta kapitalizmden ve 'yerel' iyi niyetli 'millici' kapitalist unsurlardan ümidi kesmemekte ifadesini bulan, kendine-sınıfına güvensizlik, ideolojik zayıflık olmaktadır.

şimdi geliyor" sözleriyle T.K'ları.......................................>

Toplumsal dönüşümü gerçekleştirecek kalkışmanın nerede duracağı, gücünün-enerjisinin sınırının ne olduğu, bugünden kimsenin bileceği bir şey değildir. Bilinemez, çünkü bu yola çıkışta mevcut ve potansiyel güç, bir arabanın taşıdığı güç gibi ölçülemez, nerede ve ne zaman durabileceği, ancak o günün güç dengelerince belirlenecektir.

Kuşkusuz istemekle herşey elde edilecek değildir. Ama isteklerine sınırlamalar, aşamalar koyanlar, neyi ne kadar başaracaklarını bugünden sınırlamakla, kendi ufuklarını daraltmakla kalmamakta, bilinç bulanıklığı ve güvensizlik yaymaktadırlar.

Böylesi dar bakışa sahip olanların varoluş nedenleri hergün biraz daha sarsıntı geçirmektedir. Ama onlar açısından yine de ümit var! Restorasyon hükümeti uzun ömürlü olsa bile, bu toprağın gerçeği - ekonomik ve siyasal açmazları- hedeflenene ulaşılmasına engeldir. Bu düzen kokuşmuş ve tıkanmış olduğundan, hareket kabiliyeti sanıldığı kadar yoktur. "Vaadler" gerçekleşmeyecek ve takipçiler varlık nedenlerinden bir zaman daha yoksun kalmayacaklar. Bugünkü tutumlarını şöyle özetleyebiliriz: Saldırıyla gölgelenmiş savunma! "Yenilenme" ise ufukta görünmüyor, umuyoruz ama, ufuk görünmüyor!

-II-

İKTİDARSIZ 'GELENEK':
"Sosyalizm mi? Ben Bilirim."

Türkiye'de sosyalizm adına politika yapanlara şu ilkeyi belleteceğiz: "Mücadelenin hiçbir alanını ve hiçbir yöntemini yadsımayan, radikalizm ile bilimsel sosyalizmin sentezini yapmış bir bakış." Bunu ne kadar çok tekrar etmek gerekiyorsa bundan geri durmayacağız. Bu, yeni bir bakıştır ve bizim bakışımızdır. Bilincine varanlara bir diyeceğimiz yok, kafası almayanlarınsa kafasına kazıyacağız.

Sosyalizm, indirgemecilikten ve salt mantıkçılıktan az çekmedi, bu gelenek Türkiye'de de kendini soğuk yüzüyle sürdürüyor; Gelenek-Siyaset-Politika ve nihayet İktidar. Hepsini toplayın, 'vazgeçemedikleri' Hoca'nın deyişiyle okuma odası, başka birşey değil!

Oyun mu oynanıyor, politika mı yapılıyor belli değil. Toz duman ortamında yağmadan mal mı kapıyorlar, öylemi zannediyorlar? Boşa telaş! Daha önce uyarıldılar; "su akar yatağını bulur...", toz duman ise çok sürmez.

Türkiye'de sosyalizm, sosyalizm için devrim mi isteniyor? İyice bellenmeli: Mücadelenin her alanı ve her yöntemi gereklidir. Hep söylenmiyor mu; "devrim partisi leninist olur." Hem yüksek sesle söyleyelim; evet öyle olmak zorundadır ve yine yüksek sesle söyleyelim: Leninist parti açık olmaz, leninist parti silahlı olur, açık parti silahlı olmaz, her silahlı parti leninist olmaz ve tekrar olsun hiçbir açık parti leninist olamaz olsa olsa leninist eğilimli ve destekli olur. Anlaşılmıyorsa seminer yapalım, alışıksınız sıkılmazsınız.

Sosyalist hareketi tutunabileceği kökten yoksun sayanlar, siz açık partiyle, "bağımsız kimlikli" açık partiyle mi kök yaratacaksınız? Sosyalist hareketin kökü vardır ve onu tutanlar sizin bilemeyeceğiniz kadar çoktur.

Başka işleri yok, anti-Hoca politikası ile meşguller. Normaldir. Başka işe yürek ister: Yaptıklarının kolay olduğunda ise yanılıyorlar. Başka 'İşlerini' hiç görmedik. Gördüğümüz soğuk diplomasi yüzleridir hep.

Soğuk ve saygısızdırlar; kabul görmedikleri bir gündeme girmek için başka yolları yoktur. Derler ya "kökü derinde derdin!" İşte öyle! 89'un sonunda Metin Çulhaoğlu'nun bir kitabı çıkmıştı, "Sovyet Deneyinden Siyaset Dersleri", iddialı bir isim ve saygıdeğer bir çaba. Ancak yine saygısız bir ürün.

Çulhaoğlu'nun, öğrenciliği döneminden bildiği, Hocasının kitabı, Türkiye'de bizim cenahtan yapılmış en kapsamlı ilk ve tek çalışma, "Sovyetler Birliğinde Sosyalizmin Kuruluşu", tek alıntı bulamazsınız, tek bir yerde değinilmemiştir. Halen okuma programlarında vardır, bunu her fırsatta söyleyip böbürlenirler de. Çulhaoğlu da defalarca okumuştur ama yüreği el vermez değinmeye! Artık 'Hoca' olduğunu düşünen her öğrenci gibi ölçüsüz hesaplar içindedir. '90 yılı başlarıydı ilk karşılaştığımızda sordum, "kasıt yok" dedi, ama inandırıcı değil, en azından kuruluşa ilişkin Yalçın Küçük'ün bakışına birkaç yerde itiraz edebilir, tartışabilirdi. En belirginini, sadece yazıp geçeceğim: Sosyalizm ve eşitlik konusunda Stalin'i eleştirirken, Yalçın Küçük'ün, Engels'i, Anti-Dühring'i değerlendirişi ile Çulhaoğlu'nun değerlendirişi birbirine karşıdır. Emek-Değer Yasası burada, Çulhaoğlu'nca, güya yeni bir içeriğe, yoruma kavuşturulur: Emek, nitelik ve nicelik olarak ayrılır, ama tuzağa düştüğünün, acemi bir öğrencinin cüretiyle hareket ettiğinin farkına varmaz ve Hocası'yla da tartışmaz, tartışamaz. Keşke tartışma cesareti olsaydı! Ama bu soğuk yazıya, kendilerininkine benzeyen üsluba cevap verirlerse ayrıca ve belki daha anlamlı bir polemikle ayrıntılara girme fırsatı yaratılmış olur.

Adına "ideolojik mücadele" diyorsunuzdur, bu güne kadar Toplumsal Kurtuluş ile hangi ideolojik polemik yaptınız? Buna gücünüz varmı? Her fırsatta Hocanız'a kara atmakla niye uğraşıyorsunuz? Biz sizi ciddiye almadık, oysa ne kadar polemiklik gaflarınız var. Örnek mi? Yılların çabasının ürünü olsa gerek! "Sosyalizm Programı"

Sosyalizmin partisi diye proğramını hazırladığınız, içeriğine birazdan değineceğim, programı destekleyenleri, "İktidar" da yayınladınız, tanıdık isimler var, bir tekini yazayım: Danimarka'da yaşayan birini, Fadıl Ölmez'i, yanlış olarak işçi yazdınız, bizdendi, hiç sormadınız. Peki Toplumsal Kurtuluş'da, sizin duyurduğunuz ay, politikayı bırakarak emekliliğini ilan ettiğini okuyunca ne düşündünüz? Böyle kaç destekçiniz var biliyor musunuz?

alıp bu sayfaları kopartıp gece..>

Programınızın içeriğini enine boyuna tartışmayacağım, şimdilik gerekte yok, belki fırsat yaratırsınız, değineceğim. Şimdilik bu kadar ciddiye alabiliyorum.

Ve sosyalizm için programınızın gafları:

1- Gündemi belli olmayan bir mücadeleye, nesnelliği çözümlenmemiş bir ülkeye nasıl program sunuyorsunuz?

"Türkiye sosyalist hareketinin mücadele sürecindeki gündemi bu nesnelliğin (Türkiye kapitalizminin devrim sürecine sunduğu nesnelliğin, bn.) çözümlenmesi ile belirlenecektir." (Sosyalizm Programı, Dünya Yayınları, sf. 20-21)

2- Bundan hareketle; bugünü, yaşanan süreci çözümlenmemiş bir topluma sosyalizm projesi sunmak abesle iştigal değil midir? Merih için de bir program yazma ihtimaliniz var mı?

3- Yeni gelişmelere, ideolojik, siyasal ve örgütsel olarak ayak uyduramadıysanız ne hakla, "belli bir geleneğin değil, sosyalizme yönelen bütün iç ögelerinin ileri birikimini temsil"en ve "örgütlenme biçimlerinden bağımsız, kalıcı bir önemi" olan program açıklıyorsunuz? (sf.4)

"Hareketin en büyük tarihsel sorunu, yeni gelişmelere ideolojik, siyasal ve örgütsel sürekliliği koruyarak ayak uydurmakta eksikli kalmasıdır." (sf.27)

Yoksa bir program yazmakla bütün eksiklikler bitecek mi? Çünkü tarihsel olan güncele de yansır.

4- Devrimci Demokrat dediklerinizin, "çarpık kapitalizm" söylemine kabulünüzü görmedik. Peki, bu "görece eğretili(k)" (sf.29) ne demek oluyor? Yoksa 'bağımsız demokratik kapitalizm' asıl hedefiniz mi oluyor?

5- "Türkiye'deki siyasal yapılanmanın liberal ya da burjuva demokratik akımlara ve partileşmelere tanıyacağı hoşgörünün de belirli sınırları vardır. Bu yöndeki bazı girişimlerin ise, çeşitli umacılar ve gerekçelerle düzenin çizdiği sınırlar içerisine çekilmesi oldukça kolay bir biçimde gerçekleşmektedir." (sf.29) Çok güzel! İyi de bu tesbiti yaparken, sosyalizmi kuracak sosyalist iktidar partisini, legalde nasıl kuracaksınız?

6- Programınızın, "sosyalizm programı" mı? (sf. 31), "devrim döneminin programı" mı? (sf. 33), "sosyalizm mücadelesi"nin mi (sf. 4), yoksa "sosyalist iktidarın" mı? (sf. 4) programı olduğuna nasıl karar verilecek?

7- "Hala emek yoğun teknolojiye dayalı üretim alanları"ndan saydığınız "tekstil"in (sf. 14) Türkiye gibi ülkelere devredildiğini yazıyorsunuz. Ekonomik entergrasyonu bu kadar ayrıntılı algılıyorsunuz, burjuva iktisadının 'göreceli üstünlükler' kuramını bildiğiniz anlaşılıyor. Peki Türkiye'ye tekstilde kota uygulayan, ör: ABD, "görece orta gelişmişlikteki ülkeler"den midir? (sf.14) Veya İngiltere'nin tekstil üretiminin emek yoğun dönemler, ör; manifaktür dönemi kriterleriyle kaç milyon işçi gerektirdiğini araştırdınız mı, biliyor musunuz?

8- HEP'in "Demokratik Cephe" çağrısı ve formülü bize ait değil ve birlik imkanlarını arayışımız bu formüle can vermek için ya da bununla sınırlı değilken, bize saldırıyorsunuz da, işçi sınıfının iktidar amacını unutup, "demokratikleşme sürecinin işçi sınıfının örgütlü mücadelesinin sonuçlarından birisi..." tesbitiyle, yoksa işçi sınıfı iktidarıyla pür demokrasi mi hedefliyorsunuz?

9- "Partinin amacı"nı tanıtırken ulusal sorun için güzel sözler söylüyor, "her türlü **ulusal baskıya karşı** mücadelenin **sınıfsal temellere** oturması, ulusal ve sınıfsal dinamiklerin kendi **ortaklıklarının yaratılması**.. için mücadele eder" (abç, sf. 34) derken, küçücük bir broşürün bir sayfasına, 19 satıra sığıdırabilme 'başarısını' gösterdiğiniz "ulusal sorun" başlığının altında, "ortaklıkların yaratılması" amacını fetihçilikle nasıl uzlaştırıyorsunuz?

"Ayrılma hakkının kullanılmasının **insanın insanı sömürmesine** zemin oluşturan sosyo-ekonomik süreçleri gündeme getirmesi durumunda parti siyasal **örgütsel olanaklarını kullanarak sürecin önüne geçer**" (abç, sf. 45) diyebiliyor ve,

"Bölgede ortaya çıkacak yeni **ulus-devletlerle**" (abç sf. 45) her türlü ortaklığı düşleyebiliyorsunuz.

İyide Kürtler'e izin verecek misiniz? Başka ulus-devletler çıksın da, Kürtlerin vasisi siz mi oluyorsunuz?!

Çünkü ulus-devlet, nihayetinde insanın insanı sömürmesine izin verir, ama siz engelleyici fetihçilersiniz, öyleyse sadece Kürtleri mi engellemeyi planlıyorsunuz, yoksa Araplar'a, Ermeniler'e, İraniler'e, Azeriler'e, vs. müdahele etmeyi de düşünüyor musunuz?

10- Bir de merak ediyorum bu kadar çelişkiyi nasıl biraraya getirebildiniz? Hem başkalarının, insanın insanı sömürdüğü sosyo-ekonomik süreçlere girmelerine müdahale edip, hem de kapitalizmin en temel yasalarından olan emek-değer yasasını nasıl sosyalizmin ekonomik programı için temel sayıyorsunuz?

"Herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre ilkesi **kamu-birey ilişkilerinde temel ilkedir.**" (abç, sf. 41)

11- Allah aşkına, fiyatlarla yeni insanın gelişiminin nasıl bir ilişkisi var?

"Fiyatlar, yeni insanın uyumlu gelişimi de dikkate alınarak belirlenir" (sf. 48)

Varoluş sancısı yaşıyorsunuz. Erimeyi, saldırganlıkla durdurmaya, hayat bulmayı küfürle sağlıyorsunuz; öyle düşünüyorsunuz.

Politika boşluk kabul etmez, ortaya kimi boşluklar çıksa bile siz doldurabilecek ufka sahip değilsiniz. Türkiye siyasal platformunda yer bulabileceğinizi sanmıyor, sancınızı anlıyoruz.

***

Son dönemde Y. Küçük'le polemik yapmak modası tekrar ortaya çıktı. Özgürlük Dünyası da moda izleyicisi. 19. sayılarında da yapmışlardı, birikti. Gelecek sayımızda Özgürlük Dünyasına bakacağız.

Geçtiğimiz ay içerisinde birçok toplantı ve panelde konuşan Yalçın Küçük'ün ODTÜ, Uluslararası Gençlik Topluluğu'nun düzenlediği panelde ve Bursa Çağdaş Gazeteciler Cemiyeti'nin düzenlediği açık oturumda yaptığı konuşmalardan derlediğimiz özetleri sunuyoruz.

ODTÜ'deki panele, davetli oldukları halde Doç. Dr. Abdullatif Şener ve Devlet Bakanı Tansu Çiller gelmediler. Ekrem Pakdemirli ve Prof. Yakup Kepenek yönetti. Binbeşyüz'ün üzerinde öğrencinin yanısıra paneli çok sayıda öğretim görevlisi de izledi. Canlı bir atmosfer vardı. Diğer üniversitelerden ve dışarıdan paneli izlemek için gelenler, görevlilerce ODTÜ girişinden geri çevirildiler. ODTÜ öğrencilerinin yönelttiği sorular, güzel bir gelişme potansiyeli sergiliyordu.

Tartışmalı geçen Bilkent Üniversitesi'ndeki panel konuşmasına yer veremediğimiz için okurlarımızdan özür dileriz.

TÜRKİYE EKONOMİSİ ÜZERİNE*

Sevgili arkadaşlarım çok güzel bir paneldeyiz. Yakup benim için çok güzel şeyler söyledi. Ama sonu, belki benim konuşmalarımı bilen arkadaşlarımız için, bu sayın sözünden müthiş rahatsız oluyorum... Bütün CHP'liler, bütün SHP'liler birbirine sayın derler. Hepte rica ediyorum bana söylemeyin. Bülent Bey de derdi ve 12 Eylül öncesinde Bülent Bey televizyona çıkardı, "Sayın Türkeş katildir" derdi, Türkeş çıkardı "Sayın Ecevit hırsızdır" derdi. İki yüzlü bir toplum, iki yüzlü. Bugünde burda konuşacağımız planların hepsi iki yüzlü. Size biraz hem ekonomi anlatacağım hem kişileri anlatacağım. Tansu Hanım yetişir mi, yetişmez mi bilemem. Belki de yetişmek istemiyordur. Çünkü bütçe o kadar önemli bir şey gibi, orada konuşuyordur. Şimdi anlatacaklarımı Ekrem Bey'le herhalde ikimiz tartışacağız.

Gazete okursanız, Washington'dan en doğru haberleri Hürriyet Gazetesi'nden Sedat Ergin yazar. Süleyman Bey Amerika'ya gittiği zaman Amerikalılar sonradan çok rahatlamışlar. Acaba Süleyman Demirel değişti mi diye. Üst düzeyde Amerikan yetkilileri, Süleyman Bey Washingtondan döndükten sonra, ingilizce bir deyiş kullanmışlar. "Valla çok rahatladık Özal'la aynı" demişler. Ama ingilizce sözcük teweedledum and tweedledlee, bunun tam karşılığı 'hık demiş burnundan düşmüş'. Şimdi Turgut Bey mi Süleyman Bey'in burnundan düştü, yoksa Süleyman Bey mi Turgut Bey'in burnundan düştü? Amerikalılar için ikiside birbirinin aynı. Kimler için farklı onu da anlatacağım size. Herşeyi aynı. Zaten çok farklı da olamaz. Biri birini yetiştirmiştir.

Ben buraya niye hoca oldum? Sizlere bunu da anlatayım. Şöyle hoca oldum: Ben, sizin gibi bir üniversiteyi bitirdikten sonra 1960 yılında DPT'de çalışmaya başladım ve izninizle söyleyeyim, okuduğum fakülteye gelmiş en çalışkan öğrenciydim, hızla bir yerlere geldim. Meslekte uzun vadeli planlar şubesinin başındaydım. Çok iyi insanlar yetiştirdik. Benim en yakın arkadaşım, o sırada da en yakın yardımcım Hikmet Çetin'di. Şimdi koskocaman bakan oldu. Planlama teşkilatı küçük bir örgüt olarak kuruldu. 30 kişiydi. Ama bir müddet sonra o işleri pek fazla beceremiyeceğimizi, sayımızın yetmeyeceğini anladık. O sırada askeri yönetimde vardı. Orduda geç kalmış yedek subayları yanımıza yardımcı olarak çağırdık. Bizden yaşlı idiler ama onların Menderes-Bayar döneminde yedek subaylığı ertelenmişti... İşittik ki böyle sevimli Süleyman Bey var, yedek subay. Onu yanımıza yardımcı olarak çağırdık. Şimdi size bir takım doğruları söyleyeceğim. Bunlardan bir tanesi de Süleyman Bey, dost olarak da, afedersiniz, tuvalete de gitse, yanında Turgut Bey'i götürürdü. Biz Süleyman Bey'i getirdik, O, "ben gelirim ama yanımda, Turgut Bey'i de isterim" dedi. Biz Turgut Bey'i istemedik. Önemsiz bir yerde çalışıyordu. Önemli bir insan olarak bilmiyorduk. Ve sonradan yanımızda çalıştı. Çünkü Süleyman Bey'in hatırı vardı. Yedek subaylığını Devlet Planlama Teşkilatı'nda yapanlara biz daha sonra Planlama Teşkilatı'nda çalışın önerisinde bulunduk. Bulunmadığımız bir tek kimse vardı. Bizim planlamaya gelen en bilgisiz insan, Turgut Özal'dı bu. Kesin ona önermedik. Bu kadar bilgisiz bir adam gelmemişti.

65 yılında ikinci planı yapacağız, bizim danışmanımız Can Timbergen, ben onunla buluşmaya Noterdam'a gitmiştim, seçimler oldu-olacak, en kötü sonuç; Süleyman Bey başbakanlığı kazandı. Süleyman Bey'le çalışmak istemezken bir haber aldık, Turgut Bey'i de müsteşar yapacak. Dolayısıyla ben Turgut Bey'le çalışmamak için buraya hoca oldum.

Türkiye tarihinde bu kadar büyük imkan hiç bir rejimin eline geçmemiştir. İşçi sınıfı yarı yarıya fakirleştirilmiştir. Köyler kıraç toprağa dönüşmüştür. Gelecek kuşaklar borçlandırılmıştır.

İktisatçı değildir. Şimdi anlatacağım, biz iktisat mesleğinde olanlar, Turgut Bey gibi insanlara, iktisat kalfası deriz. Çünkü iktisadı sonradan öğrenmiş, hiç bilmez. Neydi eline

*- ODTÜ konuşmasından.

Şu anda Türkiye öyle çok bir şey yapmıyor. Süleyman Bey'in jübilesini yapıyor. Jübile, ağır çekim bir film gibidir. Herkes aynı oyununu oynar ama birazcık yumuşak oynar. Süleyman Bey'in yaptığı iş budur. Bir şey yapamaz imkanı yok.

gelen şans? Öbür tarihsel çözümlemeleri bırakalım, 12 Eylül geldi. İkisi arasında bir fark yok dedim, ikisi de övünüyor, Turgut Bey de övünüyor, Süleyman Bey de övünüyor, 24 Ocak benim diyorlar. İkisi arasında bir fark yok. 24 Ocak'tan sonra politikayı askersiz yapamazlardı, işte bir askerde buldular Kenan Paşa diye. Merak ederseniz, ben üniversiteye girerim, ne zaman ülkeye asker gelir, beni üniversiteden kovar. 12 Mart'ta geldiler buradan, ODTÜ'den kovdular, 12 Eylül'de Gazi'den kovdular.

Nedir 12 Eylül? 10 yıl neyi heba etti?

Marx'ın en iyi kavramlarından bir tanesi artık kavramıdır. Ve artık kavramı zannettiğimiz kadar Marx tarafından bulunmamıştır. Ricardo'da vardır. Marx'tan önce de vardır. Marx, çok iyi bir bilim adamı olduğu için zaten mektuplarında söyler, "artık kavramını ben bulmadım" der. Artığı hep solcular söylediği için bunun solcu olduğunu zannediyorlar. Halbuki çok iyi bir çözümlemedir. Bugünden sonra siz artık kavramını iyi öğrenin. Ne yaptı bu askerler? Ne Turgut Bey yaptı, ne öbürleri yaptı. Ne yaptı askerler?

Bir: Reel ücretleri çok düşürdü. Ücretlerin düşmesi ne demektir? Artık kavramı çok basit çok yararlı bir kavramdır. Eğer verimlilikte bir düşme olmadığı taktirde, eğer iş gücü verimliliğinde, adam başına verimlilikte bir düşme olmadığı taktirde, ücretler düşüyorsa artık oluyor, artıyor ve bir takım insanların elindedir demektir. İnanılmaz ölçüde işçiden, sınıftan artık alındı bu dönemde.

İkincisi: iktisatta ricardian şeyler anlatırız. O da şudur; iç ticaret hadleri, deriz, köylülerin sattığı malların fiyat endeksi ile köylünün aldığı sanayi mallarının fiyat endeksini bir birine böleriz, iç ticaret hadleri deriz. Süleyman Bey, politikaya girdiğinde, 60'lı yıllarda iç ticaret hadlerini sanayiciler lehine çevirdi. Eskiden Adnan Menderes döneminde fiyatlar hep tarım fiyatları lehinde olurdu. Bu tarafa çevirdiler. Bir; asker geldi, "Süleyman Bey bunu çevirdi" diye ağalar falan da itiraz ettiler. Süleyman Bey şapkasını aldı gitti. Tekrar asker geldiğinde iç ticaret hadleri inanılmaz ölçüde sanayinin, sanayicilerin lehine döndü. Tarımdaki, oradaki sınıf dağılımını bırakacak olursak, toprak ağası da, işçisi de çok büyük ölçüde sanayici için çalıştı. İki; işçi sınıfı olabildiğince sömürüldü. Emekçi köylü ve toprak ağası da dahil bu dönemde alabildiğince sömürüldü. Üç; on yılda toplam olarak dış ticaret açığını toplarsanız 35 milyar dolar. Bu ne demektir? Bu, dış ticaret açığı, dışarıdan borçlanmadır. Yani bu toplum 10 yıl içinde 35 milyar dolar kadar dışarıya borçlandı.

Turgut Bey ve takımı hepsini rezil etti. Ortada hiçbir şey yok. Türkiye'de, Türkiye tarihinde bu kadar büyük imkan hiç bir rejimin eline geçmemiştir. İşçi sınıfı yarı yarıya fakirleştirilmiştir. Köyler kıraç toprağa dönüşmüştür. Gelecek kuşaklar borçlandırılmıştır. Üç yıl bile üst üste sanayileşme yapamıyorsunuz. Sanayi durdu. İstanbul Nova Beyrut oldu. İlk adı Novadır. Fahişesi, hırsızı, herşeyi bol bir kent. Artık bu toplumda ahlak bile bırakmadı Turgut Bey ve arkadaşları. Ahlaksızlık, ahlak oldu. Etrafınızda ahlaklı adam gördüğünüzde şaşırıyorsunuz, aaa bir tane kalmış! Bu hale geldik. Bugünkü nokta budur.

Heba ettiler. Bu kadar büyük bir sömürünün ortasında, hiçbir şey yok. İkide bir övünüyor Turgut Bey, "dünyanın en sağlıklı..." neyin sağlıklı? Birincil olarak söyleyeceğim budur. Bunlar arasında önemli bir fark yok.

Bundan sonra ne yapabilir? Demirel'in iktisat politikasını size söyleyeyim. Bugün yaptığını söyleyeyim: Bizim Nazım'ın, Nazım Hikmet'in çok beğendiğim bir sözü vardır. Bir adamdan bahsederken, "bir profesör kadar cahil" der. Bizim profesörlerimiz çok cahildir. Çoğu da birbirinin cehaletini de bilmez. Bilmezler, bilmedikleri için de, mesela Onur Kumbaracıbaşı, kendisi profesör, ne karayollarını bilir, ne ihale bilir, yanında da burdan bir profesör götürmüş. Niye? Kendi bilgisizliğini bilmesin diye. 'Bir profesör bir profesörün bilgisizliğini bilmez', bu atasözüdür!

Onun için Erdal Bey nereye gitse etrafına profesör toplar. Bu hastalık Süleyman Bey'de yoktu. O'na da geçti, yaşlandı. O da Tansu Hanım'ı falan topluyor. Bir takım iki yüzlülüklerle insanlar çıkıyor, anlatıyor, anlatıyor, "sürçü lisan ettikse affola." Yoo, ben hepsini bilerek söylüyorum. Bunları bilmeniz lazım. Süleyman Bey ne yapıyor? Süleyman Bey, şu anda bir arabanın direksiyonunu vermişsiniz, aynı zamanda hem frene basıyor, hem gaza basıyor, iktisatçı deyimiyle yaptığı budur. Bununla enflasyon önlenmez. Hem harcamaları kısıyor, hem açıyor. Son zamanlarda bir hastalık oldu, bizim solcuların hastalığı, bir de narodnist, popülist oldu. Şu anda Türkiye öyle çok bir şey yapmıyor. Süleyman Bey'in jübilesini yapıyor. Jübile, ağır çekim bir film gibidir. Herkes aynı oyununu oynar ama birazcık yumuşak oynar. Süleyman Bey'in yaptığı iş budur. Bir şey yapamaz imkanı yok.

Bir defa neden imkanı yok? Şundan dolayı güçsüz bir hükümet bu. Bu hükümetin güçsüz olması sadece koalisyon olmasından dolayı değil. Bugün Türkiye'nin sosyal yapısı olarak bütün partiler güçsüz. Bütün partiler koalisyon. Süleyman Bey'in koalisyonu SHP ile değil. SHP uslu bir partidir. Hiçbir sorunu olamaz. Kiminle yatağa girerse onun sözünü söyler. Öyle iyi bir partidir!... Onun için SHP'den bir şey olmaz. SHP, dünyanın en iyi koalisyonu, en iyi ortak, yaşam arkadaşıdır. Ama kendi içinde koalisyonu var-

dır. Kendi içinde Kürt koalisyonu vardır. Süleyman Bey'in, Tansu Hanım'la yaptığı bir koalisyondur.

Bazı kavramları felsefileştirmek lazım. Gününü gün etmenin adı "oportünizm"dir. Faiz %80 olursa yeni kuşaklar "oportünist" olur. Bunun felsefesi budur.

TANSU İÇİN FEDAKARLIK

"Önyargılı olmayın" denir. Önyargılı olun derim. Önyargılı olun. Mesela; bir zamanlar dünyanın dönmediğini düşünmek bir önyargıydı. Ona dayalı bir bilim vardı. Uzun yıllar bilimdi. Sonradan dünyanın döndüğü bir önyargı oldu. Benim de önyarglarım vardır. Mesala, o önyargılardan bir tanesi şudur; Boğaziçi Üniversitesi'nde hiç kimse iktisat bilmez. Tansu Hanım'ın Boğaziçi Üniversitesi, özel sektörün özel üniversitesidir. Yazılarımı okuyanlar bilir, iktidarımızın, derim, ilk gününde Boğaziçi Üniversitesi'ni kapatacağız, orayı yazarlar evi yapacağız. Boğaziçi Üniversitesi'ni Metris'e göndereceğiz.

Tansu Hanım buraya gelecek diye hayatımın en büyük fedakarlığını yaptım. Tansu Hanım için sabahleyin koştum bakkala gazetelere baktım, bir gazetede Tansu Hanım'dan haber vardı, beraber panele çıkacağım diye aldım. İlk defa 'Sabah' gazetesi aldım. Tansu Hanım için yapabileceğim en büyük fedakarlık budur. O'da oturmuş şunu anlatıyor; "ben bir karar aldım, şunu şu holding için aldım, bunu bu holding için aldım", bugün gazeteleri okuyun, "vallahi billahi holdingler arasında adil davrandım." Budur. Bununla bir yere gidemezsiniz. Utanılacak bir durumdur bu. Bir bakanın bu toplumda, Türkiye Cumhuriyetini sevenler için söylüyorum, bir bakanın çıkıp böyle basın toplantıları yapması utanılacak bir durumdur. "Selçuk Yaşar 20 tane istedi 3'ünü kabul ettim, Koç bilmem ne istedi...", Türkiye bu hale geldi. Her şey sürüleştirildiği için bu görünmüyor. Bununla hiç bir şey olmaz.

Şimdi biz Türkiye'de neyi kaybediyoruz? Turgut Bey'in döneminde bu ülke bir asker, bir tüccar ülkesi haline geldi. Bakın bazı kavramları felsefileştirmek lazım. Faizin %80 olduğu bir ülkede hiç kimse uzun vadeli düşünmez. Uzuna bakmaz, ileriye bakmaz. Hep gününü gün etmeye çalışır. Gününü gün etmenin adı "oportünizm"dir. Faiz %80 olursa yeni kuşaklar "oportünist" olur. Bunun felsefesi budur. İkincisi, sanayi bitti. Sanayici kimdir? Özeldir, değildir, ama sanayici bir tüccar değildir. O başka bir daldır, bir şeyleri alır yanyana getirir. Üç yıl beş yıl sonrasına bakar. Bugün Türkiye'de hiç kimse üç gün sonrasına bakmıyor. Asıl kaybımız budur. Bir başka nokta; neyi yapar? Hiç bir şeyi yapamaz. Sanyi bitmiş, hiçbir gücü yok. Böyle gelip, İsmet Paşa'nın oğluyla birleşip, "şunu yapacağım, bunu yapacağım." Ne yapmadı? Süleyman Bey, başbakan, bakın gücünü gördü!

1- MİT müsteşarını değiştirmedi,

2- O kadar şikayet ediyordu, "gelirsem asarım.." TRT'yi, TRT genel müdürünü değiştirmedi,

3- "Ekonomi şöyleydi, ...kötüydü...", Merkez Bankası başkanını veya müsteşarını değiştirmedi.

Bakın üçünü de değiştirmedi, değiştiremez, çünkü;

1- MİT müsteşarı Genel Kurmay'ındır; gücü yetmez,

2- TRT genel müdürlüğü her zaman MİT müsteşarlığınındır; gücü yetmez,

3- Merkez Bankası başkanlarını IMF tayin eder; gücü yetmez.

Tansu ne kadar isterse istesin olmaz, gücü yetmez. Böyle gelmiş, "o kadar güçlüyüm", işte, "ekonomi politikası" diyordu, politika insanlarla yapılır, insanlarla yapılıyor. Hani MİT kötüydü, müsteşar değişmiyor, TRT çok kötüydü, genel müdürü değişmiyor. Bakın değiştiremiyor. O adamlar uslu çocuklar, "git" dersin giderler. Kimdir bunlar? Bu insanları size söyleyeyim. Rüştü (Saraçoğlu) benim burda öğrencimmiş, bunlar yepyeni tüccar, bunlar menecer, hiç bir şey yapamaz. Bir de öğrencilerimizden bir tanesi Brezilya'da Merkez Bankası başkanıymış. Yani IMF'deki masa bir yanlışlık yapıp bizim İbrahim'i buraya, Rüştü'yü Brezilya'ya gönderebilirdi.

TEKELCİ DÜZEN: AKILSIZLAR DÜZENİ

Plan akıllı iştir. Bu düzende akıl! Akıl bir bütünlüktür, akıl bir niteliktir. Az akıl, çok akıl olmaz, akıl bir bütünlüktür. Akıl korkuyu yenmektir.

Ne oluyor? Stalin'den korkuyorsunuz, aman!... Telefonlar koyuyorsunuz, Nixonlar, Brejniyevler...

İnsanları sürüleştirmek için. Korkuyu veriyor, korku, korku, ondan sonra bakıyorsunuz Sovyet sistemi çözülüyor, dünya korkusuz! Birdenbire AIDS diye bir korku getiriyorlar, nerdeyse sevgilinizin elini tutamayacaksınız! O gidiyor ozon, tam ozon gelecek, parçalanacak gidecek derken, o bitiyor, ozon olmadı diyorsunuz, birden Allah.. 'Saddam' gelecek! Evinize gelecek, bilmem ne...!

Şimdiki korkumuz Apo'dur. Şimdi de Apo! Aman ha kahvenize dikkat edin 'Arsenik' koyar Apo!.. aman haa dağlık yerlere gitmeyin, Apo üfürdümü çığ olur!...

Böyle korkan bir ülkede birşey olmaz.

ANNEANNE MUHALEFETİ VE TANSU'NUN PAKETİ

Süleyman Demirel kadar, inanmadığım tanrımın talihli adamı yok. Ekrem Bey, böyle bir muhalefet?! Ne kadar rahat! Böyle anneannem gibi, "biraz bekleyelim bunlarda birşey yapıyor", böyle muhalefet olmaz. Biz buna "kayıkçı döğüşü mü?" deriz, "danışıklı döğüş mü?" deriz."Tansu Hanım'ın paketinden memnunum"! Tabii memnun olur, aynı paket! Ben de bunu söyledim size.

Demokrasi konusunda ben Süleyman Bey'den çok

fazla şey beklemiyorum. Çok severim; 1900'lü yılların başında Meksika'da devrim oluyor. Madero diye bir lider. Demokrasi falan diyor, halkta çok memnun, yürüyüşler yapıyorlar hep caddelerde. Halk'ta iki tarafta hep bağırıyorlar; "Viva Madero, Viva Demokrasiya..." hem de alkışlıyorlar. Bir tanesi alkışlarken, yanındakine, "amigos" demiş, "Madero'yu biliyorum ama demokrasiya ne?" Öbürü, "amigo, bilmiyor musun, o da karısı" demiş. Bana göre, eninde sonunda Süleyman Bey'in demokrasiyası Nazmiye Hanım'dır. "Ben tekrar getirdim" diyebilir. Başka bir şey beklemiyorum. Neyi bekleyeceğim? Güçsüz, hiçbir gücü yok. Turgut Bey'in adamını emniyet genel müdürünü, meşhur MİT raporunda adı geçen Ünal Erkan'ı Olağanüstü Hal Bölge Valisi yaptığınız zaman bana demokrasiden falan sözedemezsiniz. Olmaz bu, olmaz. 12 Eylül'ün Ankara ve İstanbul emniyet müdürü görevlisidir bu adam. Hangisi demokrasi, neyi yaptı?

12 Mart'tan önce gençler derneklere girerlerdi, partilere girerlerdi, bunu ortadan kaldıran Süleyman Bey'dir. Öğretim üyelerinin siyasi partilere girme hakkı vardı, bunu ortadan kaldıran Süleyman Bey'dir. Bunlar yeni keşifler değil ki!.. Gençler, öğretim üyeleri, hepsi ANAP'lı, DYP'li. ANAP'lıya, DYP'li ye özgürlük verme vaadi var, onun birazcık soluna gittiği zaman yok! Ekrem Bey'de bunu biliyor. Onun için "yavaş yavaş gidelim" diyor, "gayet güzel gidiyor" diyor. "Onlar gelir biz gideriz, biz geliriz onlar gider", düşündükleri bu.

ÇÖKMÜŞ EKONOMİ - ÇARESİZ DÜZEN

Sanayileşme diyorsunuz, eğer sanayileşme diyorsanız mutlaka manivela olacak. Bu devletin hiç bir aleti yoktur, ekonomi politiği yönetecek hiç bir aleti yoktur. Para-Banka politikaları ile sanayileşme olmaz. Siz şuna inanırsanız; "ben de diğer ülkeler gibi olacağım, bütünleşeceğim, öbürleri de bütünleşmiştir", politikasızsınız. Gerçek zaten böyledir. Bütünleşilmiştir. Bütün fiyatlar aşağı yukarı enternasyonalize olmuştur.

Çok korkuyorlardı enternasyonalist olmaktan, şimdi fiyatların hepsi enternasyonalist..! Dolayısıyla hiçbir manevra alanınız, hiçbir manivelanız, aracınız yok. bu hükümette sanayileşmek nedir? Kalkınma nedir? Manivelanız yoksa, bunu kendi halinde bıraktığız zaman gideceği yerden başka yere götürmek mümkün değil. Bunun için aletiniz olacak.

Eğer bu ülkeyi sanayileştirecekseniz, eğer özel sektörle de sanayileştirecekseniz, elinizde bazı mekanizmalar olacaktır. Bugün devlet işletmeleri stratejiktir. Devlet işletmelerini tutacaksınız. Motor sanayini elinizde tutmadığınız taktirde sanayileşmek mümkün değildir. Özelleştirme mi? Hiç kimse, hiç kimsenin kuşkusu bulunmasın; iktidara geldiğimizde, inşallah o zaman Turgut Bey sağdır...

Çözüm! ...

Çözüm sosyalizmde, çözüm sizde, bizdedir...

TÜRKİYE HUKUKU ÜZERİNE*

Türkiye düzeni tıkanmıştır. Bunu anlatmaya çalışacağım. Ancak, beni okuyanlar bilir. Dile karşı özel bir ilgim var. Bildiğim dillere, çeşitli dillere, tabii kendi dilime düşkünlüğüm var. Bazen çok üzülüyorum. Ne hale geliyoruz!.. Türkiye düzeni tıkanmıştır. Bir anlamda bitmiştir. Bu bitişin içinde bizde varız. Arkadaşlarımı bu konuda uyarmıştım. Bir yıl önce bir kampanya başlatılmıştı. Öyle bir duruma geliyoruz ki kendi dilimize yabancılaşıyoruz. Kendimize yabancılaşıyoruz. Bitmiş bir düzende ne diyoruz? Siz, Çağdaş Gazeteciler de hergün kullanıyorsunuz. Üç insan ölü ele geçirildi. Beş insan ölü ele geçirildi. Her dilde özellikle benim dilimde, bundan daha trajik, daha yanlış, daha acıklı bir söyleyiş yoktur. Çünkü insan ölü değildir. Bir insan ölürse insan olmaktan çıkar. Ölü, insan değildir. İnsanla ölümün yanyana getirilmesi, "üç insan ölü ele geçirildi" denmesi ancak bizim gibi toplumda kabul edilir. Eğer öldürülmüşse, ele geçirilen insan değildir. Bize, hep bunu kakıyorlar. Biz de bunu doğallıkla anlatıyoruz.

Hiçbir dini inancım yok. Ama, bu dünyanın en güzel yaratığının insan olduğuna inanıyorum. Nazım Hikmet'in söylediği gibi, "insan başı kadar güzel, birşey olabileceğini düşünemiyorum. Ve Rasin'in yaptığı gibi, insanı özetlerseniz, imbikten geçirirseniz, esansını alırsanız, bulduğumuz insanın gözüdür. Belki de onun için gözleri bağlıyorlar işkencede. İnsanlığından utandırmaya çalışıyorlar. Hapislik, şudur budur; insanın kendisine saygısını, güvenini ortadan kaldırmaya çalışmaktır. Biz bu dünyada, bu Türkiye'de ve bu bölgede güveni bırakmamalıyız. Israrla söylüyorum. Kürt davasına, Kürt mücadelesine bakışımda da en önemli noktalardan birisi bu. İnsan fışkırıyor. İnsan yüceliyor. Şarkısını, türküsünü söylüyor. "Ben Ezilen İnsanım" demesini biliyor.

BÖLGE YENİ OLUŞUMLARA GEBEDİR

Bundan sonra hızla birkaç noktaya değineceğim.

Bana öyle geliyor ki, bir yandan Türkiye, bir yandan emperyalizm Orta Asya'da şunları bunları yaparken bize çok çok büyük bir misyon düşüyor. Öyle zannediyorum ki SSCB'nin yaşaması için çok çalıştım. Ve son müdahaleyi de, Türkiye'de Mümtaz'la ben destekledik. Bize çok ağır laflar ettiler, çok hakeret ettiler, küfür ettiler. Olmayan düzenin yaşamasını istiyorduk! Ama şimdi o düzenin yıkılmış olmasından o topraklarda yaşayan tüm Türkler'den, Kafkaslardan, Ermenilerden büyük kıvanç duyuyorum. Yeniden kuracakmışız gibi geliyor. ODTÜ'de master dersi verdiğimde öğrencilere söyledim. "Bilin, öyle güzel bir dünyaya açılıyorsunuz." Geçenlerde bir yabancı sordu. "Dünyada nerede yaşamak istersiniz?" dedi. Şu anda, dünyada bu topraklarda yaşamak istiyorum. Ne kadar heyecanlı. Ne kadar yaratıcı. Bir yandan eskinin öldüğünü, bir yandan yeninin doğ-

*- Bursa ÇGD'deki konuşmadan.

duğunu biliyorum. Yeni kuşaklarla birlikte, insanlığın büyük sorumluluğunun bu toprakların insanının özümsemiş olduğuna inanıyorum.

Canlılıktan hoşnut oluyorum. Kim canlanırsa hoşnut oluyorum. Genç insanlara, bu bölgenin insanlarına bakın. Ali Sirmen gitti, yazdı. Jingo Cengiz Çandar gitti yazdı. Seyirci olmaktan çıkmalıyız. Onlar gidecek biz ne yapacağız? Seyir mi edeceğiz? Bizim görevimiz de orada bize benzeyen insanları bulmaktır. Moskova'dan beni arıyorlar. Oradaki 1500 işçi çaresiz kalmışlar. Dediler ki: "Burada bir yığın Koreli var. Başkaları var. Ama gösteriye yalnızca biz katıldık." Başlarında da, ben gocunmuyorum, bir kaç Kürt işçi vardı. Beni arıyorlardı. Leyla Zana'nın telefonunu verdim." Onunla da konuşun." dedim. Demek, bir garip bölgenin insanlarıyız. Oraya gidip kendi grevini yapıyor, yürüyüşe katılıyorlar. Bizim aramızdan bazı insanlar çıkmalı onlara Lenin'i öğretmeli. İktidar nasıl alınır ögretmemiz lazım. Unutmuşlar 70 yıldır, doğru dürüst, ne Marx'ı ne Lenin'i okumuşlar. Yani benim size Bursa'da söylemek istediğim; bölge kaynaktır, bu bölgede yepyeni oluşumlar olduğunu anlatmaktır.

Duracağını hiç zannetmiyorum. Türkiye bu realiteyi kabul etti. Başka birşey yapması mümkün değil. Bunu niye bu kadar abartıyorlar anlamıyorum. Çünkü, bir kez Kürtlerin mücadelesini kabul ettin. İki, Amerikan izni çerçevesinde, bir üst himaye, Kürtlerin ve diğer halkların bir üst himayesini düşündüğünde, Iraklılar kadar Kürtleri kabul edeceksin. Dili var diyeceksin. Iraklılar ve Araplar çok şovendirler. Kendilerine "kavm-ül necip" diyen tek ulustur. Yani asil millet. Biz Türkler kendimizi o kadar asil saymadığımız için Kürtlere Türksünüz diyoruz. Araplar, "siz bizden değilsiniz, Kürtsünüz" diyor. Orta Asya'ya gittiğiniz zaman, kendi içinizde sorunu çözmelisiniz. Her emperyalist açılım, mücadeleci olmayan soluna karşı yumuşamıştır.

İKİ AYRI HUKUK

Bugün iki hukuk yaratılıyor. Bu toplumda bütün duyarlılıklar ortadan kalkmıştır. Bizim yapacağımız bu toplumu duyarlı hale getirmektir. Ertuğrul Özkök'e Özal söylediğine göre, Özal diyor ki: "İstanbul emniyeti bir kaç çocuğu yakalamış, elde delil olmadığı için bırakmış. Suç işleyecekleri namzettir. Bırakmamak lazım."

Gencecik insanlar öldürülebiliyor. A. Öymen'e başkalarına mektuplar yazdım. O üç çocuk öldürülüyor. Toplumda hiçbir kıpırdama yok. Bu hukuku, bu ahlakı kabul etmemeliyiz. Bu tarafta (Türkiye'de) yumuşak, size, bize dilsizlere... Türkiye insanın çoğu dilsiz: Konuşma özgürlüğü veriyor. Türkiye insanın çoğu bitkin: Düşünme özgürlüğü veriyor. Üniversitesinde ses yok. Tıkandılar. Enflasyon konusunda, bir tek üniversite hocası, bir tek köşe yazarı ayrı ses çıkartmıyor. Kürt sorununa karşı hiçbir ayrı öneri yok. İşte bu kadar tıkanmış bir toplum.

KÜRT REALİTESİ, HEP BİRLİKTE DOĞACAĞIZ

Ben bazen toplumun dışına çıkıp topluma bakıyorum. Kürt realitesine de bazen böyle bakıyorum. Realite, adı üstünde kabul ettirme demek. Neyi kabul ettiler? Ne yaptılar? 12 Eylül'den önce Kürtçe kitaplar çıkıyordu. Süleyman Bey "Kürtçe üzerindeki yasakları kaldıracağız" diyor. Dolayısıyla bunları abartmamak lazım. Bütün bunların arkasında şu var: Bazı Kürtleri yumuşatırsak devrimci mücadele ortadan kalkar mı? Şahin Alpay'da herhalde bunu diyor. Kalkar mı? Kalkmaz mı? Ben yakın gelecekte beklemiyorum. Beklemediğimi 1985-86'daki panellerde de söyledim. O zamanki panellere Mumcu, Belge, ben ve Perinçek daha çok katılıyorduk. Bir panelde, Perinçek'le Mumcu, "gelin arkadaşlar teröre sınır çizelim"dediler. Ben o zamanlar söyledim, "geliri bu kadar bozulmuş, birçok şeyi bu kadar tıkanmış bir toprakta, senin benim dışımda silahlı mücadele olacaktır. Kürtlerden de Türklerden de silahlı mücadale çıkacaktır." 85'de söyledim. Ben buna soğukkanlılıkla bir realite olarak bakarım. Olacaktır. Dolayısıyla Kürt realitesini kabul etmekten birşey çıkartamıyorum. Ortada bir adım yok. Işıklar, olanları Özal'a, Okçuoğlu, Demirel'e mal ediyor. Böyle düşünemiyorum.

Cemal Süreya'yı yıllardır tanırım. İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'ndeyim. Böyle bir toplantı. Geldi. Öpüştük. Kulağıma eğildi. "Yalçın, ben de Kürdüm" dedi. Ben biliyordum. Yani mücadele buradaki insanlara da Kürtlüğünü kabul ettirdi. Benim 50-60 yaşlarında pek çok tanıdığım var. Ben onların Kürt olduğunu bilmezdim. Belki kendileri de bilmezlerdi. Bu mücadele sonunda insanlar Kürt olduklarını anladılar.

Düşündüklerimi çok açık bir netlikte söylüyorum. Benim bilgime göre, PKK'nın yönettiği hareket, tabii ki ulusal olacak, ama görebildiğim en az ulusal hareket. Bunu da yazdım. Bundan dolayı yargılanıyorum. Kardeşliği söylüyor ama, kendini de anlatmak zorunda. Bana göre, Kürt hareketinde bu açıdan iki eğilim var. Bir kısmı dar anlamda ulusculuğu çıkardı. Benim buna pek itirazım yok. Her yerde söylüyorum, benim devrimci bakışa katkım, öbüründen daha fazladır. Her şartta bir ulusal rengi olacaktır. Ulusal rengi olmadığını söylemek olanaksız. Ama, şu anda hareket, Perinçek de kabul ediyor, önce biz yazmaya çalıştık, yoksul Kürt köylüsüne dayanıyor. Bugün Kürt devrimci hareketi Kürt insanını değiştiriyor. Hiç unutmamak gerek, bugün iki eğilimi de olsa, Kürt hareketinin ulusal rengi olacaktır. Kendini yaşatma rengi olacaktır. Taktiklerini dikkatle, soğukkanlılıkla incelemek gerekiyor. Ama, her taktikten sonra da, not verip sınıfta bırakmanın doğru olacağını zannetmiyorum. Çeşitli ittifaklar yapacaktır. Bunları ciddi olarak incelemek gerekir.

Beni PKK hareketinde şaşırtan noktalardan birisi, ulusal kökenli bir hareket olmasına karşın rahat ML söylemi kullanıyor olması. Yönelişin burada olduğu-

nu söylüyor. İnanılmaz ölçüde sosyalizmden sözediliyor. Bunda iki neden görüyorum. Bir tanesi daha çok yoksul köylülüğe dayanıyor, ki Türkiye üniversitekelerindeki Türk ve Kürt öğrencilerin çoğun da küçük köylülük görüyorum. Ahlakıyla, bakışıyla. Kürtler Üzerine Tezler'de göstermeye çalıştım. Eşitsiz gelişme yasasını çok abarttığımı söylüyorlar. Ama tam geliştiremedik daha. Önemli ipuçları geliyor.

Üç ayak ya da dört ayak üzerindeki Kürt hareketliliği 1923-37 arasında, Türkiye Kürdistan'ında önemli darbeler yedi ve 1960'lara kadar uykuya daldı. Kemalizmin etkisine girdi. Bir-iki ufak denemeye rağmen, İsmail kardeşimin de söylediği gibi, TİP'in şemsiyesi altında yapılan Doğu Mitingleri başlangıç oldu. PKK hareketi, diğer ayaklardaki Kürt hareketlerinden çok daha fazla ML söylemi varsa Türkiye devrimci hareketi içerisinde bulunmasından doğduğuna büyük ölçüde inanıyorum. İsmail'in kendisi de Doğu mitinglerinin ürünüdür. Saklamaz bunu. Bana göre, yazdımda, Apo kardeşimde benzer görüşleri yazdı. PKK hareketi Çayan'ın, Kaypakkaya'nın düşüncesini, bu bölgede, en ileri biçimde uygulayabilen harekettir. Yani ben, Kaypakkaya izleyicisi olsam ya da Çayan izleyicisi olsam PKK hareketinde, kendi düşüncelerimin en iyi biçimde, en ileri biçimde -iyiyi teknik anlamda kullanıyorum- fiiliyata döküldüğünü görürüm. Türkiyeli devrimcilerin bir onur payı vardır. Bugün PKK ya da Kürt hareketi karşısında gocunmamak lazım. Bu hareketin oluşumunda tarihsel katkımız var denmesi lazımdı. Bu hareketin İran Kürdistan'ındaki ya da Irak Kürdistan'ındaki hareketlerden daha ileri çizgiye gitmesinde aynı toprakta doğmasının önemli rolünü görmesi lazımdı. Tabii bir harekete olduğundan daha yiğit, yani sınıfsal kökeninden, tarihsel-sosyal misyonlarından daha büyük ya da dar anlamlar vermemek lazım. Ama burada PKK hareketi Barzani Hareketini aşıyor. Bugün Kürt sorunu enternasyonal bir durum biçimini alıyor. Bununla birlikte dünya gericiliğini efektif bir güç haline getirip getirmeme araştırmasıdır.

Abdullah Öcalan'a Apo Kardeşim demem, 1989 yılında başlıyor. Bekaa Vadisi'ne gittiğimde Türk kardeşlerimden büyük tepki aldım. "Türkleri öldürene nasıl kardeşim dersin?" Ben zaten o yüzden kardeşim diyorum. Genellikle de kardeşim derim. Seviyorum bu sözcüğü. Öcalan'ı çok sıcak bir insan olarak buldum. Konuşacaklarımız vardı. O konuşmada Başkan Apo diye hitap ettim. Eleştiri aldım. Bana göre kendi halkını çok eleştiren bir lider. Değiştirmek, geliştirmek istiyor halkını. Sevindiricidir. Çünkü gelişmesi için değişmek lazım. Apo kardeşimin bize nasıl baktığına gelince. Onda da kompleks yok. Hele Serxwebun'da çıkan son yazısında, "Kürt devrimi, Türk devrimidir" diyor. Açık olarak söylüyor. Olumlu şeyler.

T.C. şu sıralar kötü bir konjüktürden geçiyor. Bu açıdan, Bekaa Vadisi'ne, Suriye'yi açık olarak ve Arap ülkelerini de onun arkasından karşıya alarak operasyon olmasına ihtimal vermiyorum. Bekaa'yı gördüm. Vadidir. En tepesinde PKK'nın kampı vardır. Türkiye uçaklarının bu kampa verecekleri zarar çok azdır. Aşağı hemen inmek mümkündür. Dönem dönem 200 kişi eğitim görüyor. Korunaklıdır. Vadiye Türk uçaklarının gitmesi İsrail yanlısı, Suriye karşıtı bir tutumdur. Sanıyorum Washington'da bu pişirilmek isteniyor. Ne yazık ki pek çok Kürt, ne kadar bilemem, Bekaa'da PKK'nın sıkıştırılmasını ister. Orada 150-200 genç eğitiliyor. Onlara birşey olmaz. Benim görebildiğim, TC açısından, daha gözü dönmüş, Amerikan filmlerindeki ekipler gibi ekipler yetiştirmesi gerek. Bunlar gördükleri her canlıyı öldürmekten hoşlanan, yılanla karşılaşırsa yılanı, Kürtle karşılaşırsa Kürdü aynı duyguyla öldürmekten hoşlanan yeni tip insanlar yaratılmak isteniyor. Bambaşka bir insan bu. Paramiliter demek lâzım. Bunlarda mücadelenin bir noktasıdır. Bu mücadeleye mümkün olduğu kadar aydınları sokmak lazım. Buradaki Türk kardeşlerime söylüyorum. PKK, Türk insanını solcusunu değiştirecektir. Lenin 1914'ten sonra başka bir Lenin olmuştur. Lenin, kendi ulusunun, devletinin bir savaşta yenilmesini açıkca savunduğu için, Bolşevik Parti güç kazanmıştır. Ben, Kürt hareketliliğinin, Türk devrimci hareketinde doğrudan niteliksel değişim ve sıçrama yaratacağına inanıyorum.

Milliyetçiliğe gelince Özellikle Türk kardeşlerime söylüyorum. Kürt kardeşlerimin kendilerini bulmasından rahatsız olmamalıdırlar. İnsanın kendini, kimliğini buluşunun coşkusu olacaktır. Bu coşkuyu anlatmalarına razı olunmalıdır. Bu bize düşer.

Son olarak: İşçi sınıfını işçi sınıfı kurtaracak, Kürtler'i Kürtler. Bu doğrudur. Söylüyorum. Eninde sonunda bu mücadele başarıya ulaşacaktır. Bugün Türkiye cephesi bu katılığında, bu aymazlığında kalırsa Kürt mücadelesinin başarılı sonucu, hem Kürtler hem Türkler açısından zahmetli olacaktır. Bir daha bizim Kürtlere Kürtlüğünü unutturmamız mümkün değildir. Bu insanların mücadelesi bu bölgenin zenginliğidir. Bu bölgede on milyon daha insan çıkıyor. Ne güzel!.. Müziğini yapıyor. Yarın edebiyatını yapacak. Kürtlerin tarihini Beşikçi'nin ve benim yazmam doğru değildir. Kürtlere söylüyorum. Rusça öğrenin, Farsça öğrenin. Kendinizi kendiniz araştırın. Çünkü her şeye rağmen, mücadelenin sıcaklığını sizin kadar duyamayız. Daha iyi edebiyatınız olacak. İsmail'in sizi Kürtçe yazmaya zorlaması doğrudur. Sonunda ortak dilimizi bulacağız. Bana göre bu mücadele, hepimizin talihidir. Bizi de zorlayan düzenin sınırını gösteriyor. Ama bu hepimizin canlanmasıyla olur. Bugün PKK önderliğinin gördüğü şu: Biz burayı ne yaparsak yapalım, bu taraf böyle olduktan sonra ne olacaktır. Bir IRA örneği var. Adamlar 70 yıldır dövüşüyorlar. Londra'da birşey oynamıyor. Sürü. Biz bu soruna kendimizi geliştirerek bakacağız. Burada bize düşen Türkiye insanını hareketlendirmektir. Bu ahlak bunalımını kendine getirmektir.

Hep birlikte doğacağız...

"BİLİMSEL TEKNOLOJİK DEVRİM" ÜZERİNE

Kenan Karakaş

Einstein'ın "Büyük Patlama'sına paralel olarak, burjuva devrimleriyle başlatılan, "Büyük Çatırtı" gibi, burjuvaziyle biten idealist dünya tarihi tasarımına kendilerini bir hayli kaptırmış "Yeni Politik Düşünce"yi benimsemiş "işsizler", otomasyon cennetlerinde işten "kurtulmuş" olacaklarından, Amerikan filmlerinin kahramanlarından pek farklı olmayacaklardır. "Zavallı" burjuvazi bu sefiller sürüsünü nasıl besleyecek.

Neden böyle bir giriş? Tekelci Medyanın ideolojik terörüne paralel olarak, devrimci sosyalizme "Yeni Politik Düşünce"nin ideolojik kontra saldırıları. Bu paralellik bugün daha da açık. Bu açıklığı da sağlayan nedenlerden biri (belki de en önemlisi) "Sovyetler Birliğinde" kapitalist restorasyon süreci. Çözülüşe verilen yanıtlarını benzerlikleri, anahtar kavram olarak da "Bilimsel Teknolojik Devrim" kavramını kullanmaları, burjuva ideolojisinin ve "Yeni Politik Kültür"ün ortak paydası. Bu yazı ile amaçlanan "Bilimsel Teknolojik Devrim"i sorgulamak.

Sanayi devriminden ne anlıyoruz? Marx ve Engels'in yapıtlarında bu devrime ilişkin görüşleri biliniyor. Ancak çok sınırlı sayıda devrimcinin bildiği de diğer bir gerçek.

Okuyanı sıkacağımı bile bile uzun alıntılar yapmayı göze alıyorum. Amacım teknoloji tarihine ait kısa bir deneme. "Teknoloji, insanın hayatının devamını sağlayan dolaysız üretim sürecini ortaya çıkarır ve böylece, aynı zamanda insanoğlunun toplumsal ilişkilerinin ve bunlardan kaynak alan manevi tasavvurların meydana geliş biçimini de açıklığa kavuşturur" (1)

Teknolojik "İlk Birikim" olarak manifaktür:

Manifaktürün "üretim biçimini" ya da diğer bir deyiş ile "teknik temelini" gözden geçirmeden sanayi devrimini bütünsel olarak kavramak olanaksızdır.

Manifaktürün karakteristik özelliği "çok sayıda işçinin birlikte ve aynı zamanda" (2) "bir ve ayni üretim sürecinde veya farklı, fakat birbirleriyle ilişkili üretim süreçlerinde bir plan çerçevesi içinde yan yana ve biri diğerine yardımcı olacak biçimde" (3) çalıştırılmalarıdır. Manifaktürün çıkış noktası işgücüdür ve köklü değişmeler de işgücünden başlar. Ancak üretim "bileşik olsun basit olsun, her iş el zanaatı biçiminde yapılır." (4) Onun teknik temeli el zanaatlarıdır. "Bu dar teknik temel" de parça işçi ürünün bir kısmını üreten parça süreçlere egemendir.

Manifaktür zanaatçının bireysel üretme gücünü yadsır ve onu aşar. Aynı parça süreçte, el ile yapılan parça işte ücretli emekçi hiç düşünmeden, bir ürünün tamamını üreten zanaatçıdan çok daha kısa bir zamanda bir başka parça sürece geçişi sağlar. Burada "manifaktürün canlı mekanizmasını teşkil eden bileşik toplam işçi (kollektif işçi) sırf ve doğrudan doğruya" (5) parça süreçlerde parça işi yapan uzmanlaşmış işçilerden oluşur.

Zanaatların toplumda hazır olarak bulduğunu manifaktür "işyeri içinde yeniden yaratmak ve bunu en son noktasına kadar sistematik bir şekilde götürmek çabası ile bütünün bir parçasını yapan işçinin yaratıcılığını geliştirir." (6) Parça işçilerinin uzmanlığının üretim araçları olan aletlere göre eşitsiz gelişmesi sonucunda "iş sürecinin farklı işlemleri birbirinden ayrılır." (7) Ve "parça işçinin elinde her parça süreç mümkün olabilecek en uygun ve dolayısı ile de kendine en özgü şekli alır almaz, daha önceleri çeşitli maksatlar için yararlanılan aletlerde değişiklikler yapılması gerekli olur." (8) Manifaktür farklılaşan "iş araç ve aletlerinin işçilerin münhasır özel işlerine uydurmak sureti ile bunları basitleştirmiş, iyileştirmiş ve çoğaltmıştır." (9) Aynı zamanda "basit araç ve aletlerin birleşmesinden meydana gelen makinelerin maddi şartlarından birini yaratmıştır." (10)

17. ve onu takip eden yüz yıl boyunca saçılmış olarak şurada burada; makineler üretim sürecine girerler. Bu üretim sürecinde, makinelerin belirleyici bir yerleri yoktur. Ancak üretime sokulmaları işçilerin karşı çıkışlarına neden olurlar. Makina kırıcılığı tepki olarak gelişir. Somutun zenginliği, makinaların toplumsal sömürü aracı olarak kullanımının ortadan kaldırılması için yeterli gelişmişlikte değildir. İşçilerin bu yüzyıllarda ücretler için yaptıkları mücadele sendikaların kurulmasını koşullandırır. Ve bu dönemde komünizmin ataları diyebileceğimiz eşitleyiciler ortaya çıkarlar.

Burjuvaların cephesinde tablo daha farklıdır. Manifaktürün yarattığı yeni toplumsal ilişkiler feodal düzen ile burjuvazinin siyasal çatışmasını keskinleştirir. Hollanda, Britanya ve Fransa'da burjuvaziler soyluların devlet iktidarına son veren burjuva devrimlerini gerçekleştirirler.

SANAYİ DEVRİMİ VE SONRAKİ DÖNEM:

Sanayi Devrimi öncesi teknik "ilk birikim"in ardından serbest rekabete geçiş bir üretim biçiminden, diğer bir üretim biçimine geçiş için uygun bir toplumsal temel sağlar. Manifaktürün teknik temelinden köklü bir kopuş "iş araçlarından başlar." (11)

Sanayi devrimi süreci karşımıza iki eşitsizlik çıkarır. Birincisi iş makinalarının kendi içlerinde eşitsiz gelişmesidir. Üretim sürecinin kesiksizliğinin zorunlu olduğu sanayide, ilk olarak ayakla çalıştırılan pamuklu dokuma tezgahı ile, el ile yapılan iğirme arasındaki eşitsiz gelişme ile başlar. İğirme, makinalar ile yapılmaya başlanır. Bu makinaların geliştirilmesinde, hız düzgünsüzlüğü önemli bir engel teşkil eder.* İğirme ve dokuma makinalarının sürekli iyileştirilmeleri güç makinalarının yetersizliği karşısında ilerleyemez duruma gelir.

---

*Hız düzgünsüzlüğünün anlaşılabilmesi için şu örnek verilebilir. Bir dizel motoru ile tahrik edilen pistonlu kompresör arasına volan koymaz iseniz kompresörü çalıştıramazsınız. Volan hız düzgünsüzlüğünü ayarlayarak bunu gerçekleştirir. Tekstil makinalarında bu işleri varyatörler sağlar.

Burada; karşımıza açık olarak formüle edilmemiş eşitsiz gelişme yasası çıkar. Şöyle; "sanayi devriminin başlangıç noktasını teşkil eden makine, tek bir alete kumanda eden işçinin yerine, bir anda aynı veya benzer aleti işleten ve şekli ne olursa olsun hareket sağlayıcı bir tek güç ile işleyen bir mekanizmayı koyarak geçti" (12) Sanayi devrimi iş makinaları ile güç makinalarının arasındaki eşitsiz gelişmenin sonucunda doruğuna tırmanır.

Engels'in adını koyduğu sanayi devriminin temel şartını pistonlu buhar makinaları yerine getirir. "Makineler ile makinelerin yapımı için en önemli temel üretim şartı, istenilen miktarda güç sağlayabilen, aynı zamanda da tam kontrol altında tutulabilen bir hareket gücü sağlayıcı makine idi." (13)

Kesme, dövme, delme, takım tezgahları vb. iş makinalarının yapımı büyük endüstriyi "kendi karakteristik üretim aracını, yani makineyi bizzat ele almak ve makineleri makineler ile yapmak zorunda" (14) bıraktı. "Ancak bunu yapmakladır ki kendine uygun teknik temeli yarattı ve kendi ayakları üzerinde duracak hale geldi." (15)

Sonuçta eski toplumsal ilişkilerden geri dönülemeyecek bir biçimde kopma denemeleri geldi. Avrupa'da feodalizme geriye dönüşün önü kesilmiş oldu. Geç kalmış burjuva devrimleri birbiri ardına gerçekleştirildi.

Bir başka sonuç ise; parça işçinin parça işe yaşamı boyunca bağlanmasından kurtulmasıdır. Eski iş bölümü aşılır. "Uzmanlaşmış işçiler arasında meydana gelen ve manifaktürü karakterize eden hiyerarşinin yerini otomatik fabrikada, makinelerin yardımcıları olan işçilerin yapmak durumunda bulundukları işlerin birbirine eşit hale getirilmesi veya bir düzeye indirilmesi eğilimi; parça işçiler arasında suni olarak meydana gelen farklılıkların yerini özellikle yaş ve cinsiyetten ileri gelen doğal farklılıklar...." (16) iş bölümünde kendini gösterir.

Sanayi devrimi süreci boyunca soyutlama için nesnel gelişkinlik ütopik sosyalizm için elverişlidir; Saint Simon, Foirer, Owen'ın öğretileri işçiler arasında taraftar bulurlar. Sanayi devriminin bitiminin hemen başlangıcında işçi komünizmleri gündem gelir. Ardından Marx ve Engels.

Sanayi devriminin yarattığı yeni teknik temel üretim ilişkilerinden büyük bir gerilim yaratır. Proletaryanın yanıtı gecikmez. (1848 dünya devrimi provası)

Üretim araçları içinde iş makinalarının, güç makinalarına göre eşitsiz gelişmesi; elektrik ve elektromanyetik hakkında ortaya çıkan yasalara dayanılarak elektrik motorunun bulunuşu, merkezi güç ünitelerinin kurulması tekelci dönemin karakteristik özelliğidir. Sanayi devrimi elektriğin kullanımı ile kendine uygun enerjiye kavuşmuş olur. Bu vargıdan da önemlisi yeni enerji türlerinin kullanımı, kendi başlarına teknik temeli değiştiremezler.

"BİLİMSEL TEKNOLOJİK DEVRİM"

Yeni bir teknik temelin iki kaynağı vardır. Birincisi yeni bir enerji türünün kullanımı ve buna uygun güç makinalarının geliştirilmesi, diğeri ise toplumsal ilişkileri köklü bir biçimde değiştirecek olan iş makinalarıdır.

Tekelci dönemin enerji türlerini bir yana bırakır isek, geriye güneş enerjisi kalır. Güneş enerjisinden:

Güneş ışınları -> Lazer ışını -> Elektrik biçimindeki çevrimden yararlanılarak enerji üretilmek istenilir. (Ayaklarınız yeryüzüne bastığı sürece her enerji türünü elektrik enerjisine çevirmek zorundasınız. Belirli bir zaman aralığından istediğiniz kadar güç çekmek iletimi ve denetimi kolay olan elektrik enerjisi ile olanaklıdır.) Atmosfer dışına konulacak toplayıcı yansıtıcıların, dünya üzerinde; çapı bir kaç km. olan lazer ışınlarını toplayan kollektörler aracılığı ile elektrik enerjisinin üretimi gerçekleştirilmek istenir. İstemek yapmanın yalnızca başlangıcıdır. Tekelci kapitalist ülkeler bu konuda başarısızlığa uğramıştır.

İş makinaları olan nümerik kontrollu takım tezgahlarının ve diğerlerinin üretimi; imalat sanayiinde, eşitsiz gelişmenin sonucu olarak sanayi robotlarının yapımını zorlamıştır. İnsan elinin değmediği otomasyon ile üretim yeni bir teknik temeldir. Tekelci kapitalist ülkelerde sanayi robotları ile üretim%10 çevresindedir. Başka bir anlatımla bu teknik temel egemen değildir.

Teknoloji tarihinden yola çıkarak ileri sürebileceğim tez şu: Kapitalist toplumda emeğin toplumsal üretme gücünde her sıçrama üretim ilişkilerinin büyük bir basınç altına girmesini getirir. Teknik temelin değiştirilmesi için yapılan her atılım üç yönlü bir direnci karşılamak zorundadır.

Birincisi; daha manifaktür döneminde toplam işçinin kendi içinde eşitsiz gelişmesidir. Sanayi devrimi ile "işçilerin yapmak diriminde bulundukları işlerin eşit hale getirilmesi veya bir düzeye indirilmesi eğilimi tekelci egemenlik altında "eğilim" olarak kalmaya mahkumdur. İşçi sınıfı içinde eşitsiz gelişme olmadan kapitalizmin ayakta kalabileceğini varsaymak boş ve gerici bir ütopyadır.

İkincisi; diğer emperyalist ülkelerin direnci ile karşılaşmaktır. Bu ise çelişkilerin zenginleşmesine yol vermek durumundadır. Yeni rol dağıtılımları kaçınılmazdır.

Üçüncüsü; Eski teknik temele ait sektörlerin Brezilya, G. Kore vb. tekelci kapitalist ülkelere aktarılması zorunluluğudur.

Her üç cephede ilerlemek uluslararası iş bölümünü siyasal araçlar ile zorlamakla olanaklıdır. Her zorlama dünya sosyalist devrimine biraz daha yaklaşmak olacaktır.

"Bilimsel Teknolojik Devrim" yoksa, var olan nedir? Teknik ilerleme. Burjvazi üretim araçlarını geliştirmek zorundadır; Üretim ilişkileri ise bir yerde üretim araçlarının parametresidir. "Burjuvazi, üretim aletlerini, dolayısı ile üretim ilişkilerini ve dolayısı ile de toplam toplumsal ilişkileri durmaksızın köklü değişikliklere uğratmaksızın yaşayamaz."*

---

*- Karl Marx, Kapital 1. Cilt, 3. Kitap, Çev. Mehmet Selik Orjinal kaynaklardan yararlanabilecek kadar yabancı dil bilmiyorum. Türkçe kaynaklardan birisi olan, çevirisi Mümtaz Yavuz tarafından yapılan "Manifesto"nun çevirisinde "köklü" yerine "devrim" kullanılmış. Bu çeviri ile bir değil, onlarca "Bilimsel Teknolojik Devrim" icat etmek kaçınılmaz olsa gerek.

Yalnızca bir örnek: Takım Tezgahları. İkinci dünya savaşı yıllarında bulunan, askeri sanayide kullanılan bilgisayarın, tam mekanize edilmiş takım tezgahına uydurulması ile birden fazla işlemi yapabilen nümerik kontrollü takım tezgahları üretimi gerçekleştirildi. Bu tezgah ile bunun atası olan "Slide-rest" arasında mekaniğe ait yasaların uygulanmasında bir farklılık yoktur. Farkı şurada; bir işçi birden fazla takım tezgahını kullanabilir duruma gelmiştir. Takım tezgahlarında burjuva egemenlik koşulu altında teknik ilerlemenin sınırına çok hızlı varılacaktır. Beyaz eşya ve motorlu araçlar gibi ölü teknoloji durumuna gelmesi yüz yılı almayacaktır. (Sanayi devrimi ile bilimsel bilginin üretimi ve bunun teknolojiye ait uygulaması arasında nerede ise zamansal bir aralık yoktur. Bugün zamansal aralık kaçınılmaz olmuştur.)

"Bilimsel Teknolojik Devrim" kavramını kullananlar canlı emeği (işçi sınıfını) üretici güçlerin ana ekseni olmaktan çıkarırlar. Ana eksenleri üretim araçlarıdır. Ve vurgularını buraya yaparlar. Yanlış olan bu bakış açısı Sovyet Marksistleri tarafından da görülmemiştir. Sovyet Marksistleri kapitalist sistemin hala yaşıyor oluşunu Marks'ın üretici güçler formülasyonunu yanlış yorumlayarak tekellerin üretici güçleri çok hızlı bir biçimde geliştirdiklerini ve bunu da esas olarak "Bilimsel Teknolojik Devrim" ile sağladıkları biçiminde dile getirmişlerdir.

Bu bir ideolojik kavramdır, tekellerin bakış açısını işçi sınıfı saflarına taşımıştır.* Devrimci sosyalistler Sovyet Marksizminin bu teorik mirasını reddetmelidirler.

Teknik ilerlemenin sonucunda emeğin toplumsal üretme gücündeki artış, sanayide çalışan işçilerin sayısını azaltırken, hizmetler sektöründeki işçilerin sayısını arttırmakta ve artan sayılarda "beyaz yakalı" işçi sınıfının saflarına katılmaktadır. İşçi sınıfının saflarına katılan, "iyi eğitim" görmüş bu kesim sınıfın entellektüel düzeyini yükseltebilir mi?

Bilimin üretim gücü olduğu sık sık vurgulanır. Ancak bilimsel bilginin üretim ilişkilerinden pek söz edilmez. Kapitalist sistemde bilim üniversiteden kapı dışı edilmiştir. Yalnızca toplumsal bilimler değil, fizik bilimler de. Fizik bilimlere ait bilimsel buluşların yapıldığı mekan tekellerin araştırma - geliştirme departmanlarıdır. Bu departmanlarda "burjuva bilim" üretililir. Ve burada "çalışan bilimadamları" burjuvazinin bir katmanıdırlar.

Üniversitelerin ikili bir işlevi vardır. Birincisi ve herkesce gözlemleneni şu; Bilime dayalı sanayinin gelişmesi ile, mühendislik öğrenimi "4 yıllık mesleki eğitim kursuna" dönüşmüştür. Hizmetler sektöründe istihdam edilenler ise toplumsal bilimler yerine ideolojik eğitimden geçirilirler. İkincisi ve gözden kaçanı ise üniversitelerin özel sürüler yetiştirdiğidir. Bu özel sürülerin, bir başka deyiş ile "aydın aristokrasisi"nin işçi sınıfının entellektüel düzeyini yükselttiği savı teorik ve ideolojik mücadeleyi zaafa düşüren bakış açısıdır. Kabul edilemez. Tekelci medyanın ideolojik terörü "aydın aristokrasisi" olmadan yürütülemez. İdeolojik teröre karşı entellektüel şiddet bir zorunluluktur.

Marksizm'in kurucuları, Marks ve Engels'in yapıtlarında sanayi devrimini ve kapitalist gelişme farklarını çözümlemeleri formüle edilmemiş eşitsiz gelişme bakış açısından yapılır. Ancak Marks ve Engels'de işçi sınıfının eşitsiz gelişmesini anlatan paragraflara rastlamak nerede ise olanaksız. Homojen sayılabilecek bir işçi sınıfı tasarımı var. Marks, işçi sınıfı içerisinde hiyerarşinin, kalifiye olan ve olmayan işçilerin manifaktürü karakterize ettiğini, parça işçinin"....., yerini tam ve bütün yönleriyle gelişmiş, çeşitli toplumsal fonksiyonları, doğal ve edinilmiş yetenekleriyle ve birinden diğerine kolaylıkla geçerek yapabilen işçiye (bireye) bırakması büyük endüstri ile, cezası ölüm olan bir zorunluluk haline gelmiş bulunuyor."(17) diye belirtir.

Engels "Almanya'da Burjuva Demokratik Devrim" adlı yapıtında işçi sınıfının pratik-ekonomik, teorik (Bilimsel), siyasi üç yönlü mücadelesinden söz eder. Marks'ın yazdıkları ile uyumludur: "...Marks, kesinlikle ortak eylem ve tartışmaların sonucunda olgunlaşacak olan işçi sınıfının entellektüel gelişimine tamamen güveniyordu." Siyasal mücadele içinde doğru teorik bilgi" sıradan fikirlerin yetersizliğini hissettirecek ve işçi sınıfının kurtuluşu için gerekli gerçek koşulların derinlemesine kavranmasını sağlayacaktı"(18) biçiminde dillendirilir. Özellikle Engels partinin önemine yer yer vurgu yapar. Parti teorisi sistematize edilmemiştir.

İşte bu noktada Lenin işçi sınıfının eşitsiz gelişmesine parmak basar. Tekeller işçi sınıfının iktidarının önünün kesmiştir. İşçi Aristokrasisi ile sınıfa dışarıdan bilinç götürme ve partinin önemi vurgulanır ve teorik olarak formüle edilir. Lenin tekellerin gelişmesinin başlangıcı sayılabilecek bir zamanda bunu anlayan ve anlatandır. Onun teorisinde işçi sınıfına dışarıdan bilinç taşıma ve parti işçi aristokrasi ile bağlantılıdır. O tekelci kapitalizmi çürüyen kapitalizm önermesi ile de tekellerin çürütücü yanına işaret etmiştir. Buna şu da eklenebilir tekelci düzenin salgısı olan reformizm işçi sınıfının bütünü üzerinde çürütücü etki yapmaktadır. Eğer yaşamasına izin verirseniz kapitalizm sonsuza kadar yaşayabilir.

Yolun sonu, kapitalizm buraya kadar.

*- Bu kavramın ideolojik olduğu yargısına vardıktan bir süre sonra Y. Küçük'ün "Seçme Teknik Çalışmalar" adlı kitabında aynı bakış açısının değişik bir biçimde ve benden önce dillendirilmiş olduğunu gördüm.

<u>Kaynakça</u>

1. Karl Marx, Kapital 1. Cilt, 3. kitap, çeviren Mehmet Selik, sf. 103
2. A. g. e. sf. 44
3. A. g. e. sf. 30
4. A. g. e. sf. 53
5. A. g. e. sf. 55
6. A. g. e. sf. 55
7. A. g. e. sf. 57
8. A. g. e. sf. 57
9. A. g. e. sf. 58
10. A. g. e. sf. 58
11. A. g. e. sf. 102
12. A. g. e. sf. 108
13. A. g. e. sf. 121
14. A. g. e. sf. 120
15. A. g. e. sf. 120
16. A. g. e. sf. 174
17. A. g. e. sf. 277
18. Manifesto, Evren Yayınları Çeviren Mümtaz Yavuz sf. 15

İSMAİL BEŞİKÇİ İÇİN NOTLAR

Ali Yıldırım

- I -

Hukuksuzluğun hukuku, devlet terörü yasası diyerek de tanımladığımız Terörle Mücadele Yasası'nın İsmail Beşikçi için çıkartıldığını düşünüyorum. Bunu söylemenin bir abartma olmadığını Beşikçi'ye yönelik uygulamalar şöyle bir incelendiğinde hemen görülecektir.

Terör yasası 12 Nisan 91 tarihinde yürürlüğe girdi. Yasa yürürlüğe girerken büyük bir reklam kampanyası yapıldı. Terörün hukuku allanıp-pullanarak özgürlük belgesi olarak sunuldu. Bizim sözde komünistler, Haydar Kutlu gibi dönekler de bu kampanya da figüran olarak rol aldılar. TCK'nın ünlü 141,142. maddeleri kaldırılmıştı. Örgütlenme ve düşünce özgürlüğünün önündeki engeller temizlenmişti! Oysa bu yalanın ta kendisi idi. TCK'nın ünlüleri kalkmamış tersine ünlerine ün katılmıştı. Yani suç ve ceza daha da ağırlaşarak terör yasasında yerini almıştı. Türk Ceza Yasasının 141. maddesi Terör Yasasında 7. madde, TCK'nın 142. maddesi Terör'ün 8. maddesi oldu.

Terörle Mücadele Yasasının 1 yıllık uygulaması gösterdiki bu yasa Kürtlere, Kürtler üzerine yazanlara ve düşünenlere yöneliktir. Diğer maddeleri de terörün hukuku olmakla birlikte yasanın aslı 8. maddedir. Bir özetle Terör Yasası 8. maddedir dersek çok da abes bir indirgeme yapmış olmayız.

Terör yasasının 8. maddesi şöyle diyor: "Hangi yöntem, maksat ve düşünce ile olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan yazılı ve sözlü propaganda yapanlar 2 yıldan 5 yıla kadar ağır hapis ve ellli milyondan yüzmilyon liraya kadar para cezası ile cezalandırılırlar."

Hüküm bu. Esnek, belirsiz torba bir düzenleme. Her söz her davranış hiç tereddütsüz 8. maddeyi ihlal edebilir! Uygulamanın gidişatını belirleyen kuşkusuz ki toplumsal mücadelenin seyir ve düzeyi...

Dönüp Beşikçi'nin durumuna bakalım özgürlük masalının nasıl büyük bir yalan olduğunu daha yakından görelim:

Terörle Mücadele Yasası yürürlüğe girmeden önce İsmail Beşikçi yayınlamış olduğu 5 kitaptan dolayı TCK'nın 142. maddesini ihlal etmekten yargılanıyordu. 142. maddenin kaldırılmasıyla birlikte bu davalar düştü. Düştü ama yeni yasa adeta Beşikçi'ye soluk aldırmamayı hedeflemişti. Her yazdığı kitap toplatıldı, her makalesi hakkında kovuşturma açıldı. Ve 25 Mart itibarıyla ve saptayabildiğim kadarı ile İsmail Beşikçi hakkında 8. maddeyi ihlal etmekten yani Kürtçülük ve bölücülük propagandası yapmaktan 20 dava açıldı.

Beşikçi tutuklandı, gözaltına alındı, evi basıldı, cezaevinde kaldı. Ve hepsinden önemlisi haftalık olağan Devlet Güvenlik Mahkemesi mesaisine başladı. Burada kısa bir bilanço vermek insan hakları savunucuları, sosyalistler, dünya kamuoyu kadar liberaller ve dönekler için de ibret verici olacaktır.

Yayımlanan kitap sayısı : 16

Toplatılan kitap sayısı : 11

Kitaplar nedeniyle açılan dava sayısı : 13

Toplatılan kitapların adlarını da buraya yazıyorum

Bu kitaplardan ikisi Belge ve Melsa yayınlarından çıktı, bunlar Cumhuriyet Halk Fırkası'nın(1931) Programı ve Kürt Sorunu, Özgürlüğün Bedeli/PKK Üzerine Düşünceler.

Diğer kitaplar ise Yurt Yayınlarından, İsmail Beşikçi'nin "Bütün Eserleri" serisinden yayımlandı. Bunlar Ortadoğu'da Devlet Terörü, Kürtlerin Mecburi İskanı, Bilim Yöntemi, Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Tüzüğü(1927) ve Kürt Sorunu, Başkaldırının Koşulları, UNESCO'ya Mektup, Kürt Aydını Üzerine Düşünceler, Zihnimizdeki Karakolların/Yargılama Süreçleri ve Özgürleşme, Bilim Resmi İdeoloji Devlet Demokrasi ve Kürt Sorunu.

Bunlar yalnızca kitaplara ilişkindi. Bir de dergiler var. Dergilerde Beşikçi imzasıyla yer alan mektup ve makaleler ile Beşikçi ile yapılan röportajlar da Terör Yasasından paylarını aldılar.

Toplumsal Kurtuluş Dergisi'ne yer alan "İbrahim Güçlü'ye Mektup", Demokrat Dergisinde yayımlanan "Kürtler Kendi Meclislerini Açmalıdır" başlıklı röportaj, Özgür Halk Dergisinde yayınlanan söyleşi, Dersimliler gecesinde yapılan konuşma ile Yeni Ülke gazetesinde yayımlanan "Uğur Mumcuya Mektup", "Kürt Kadınının Gerillaya Katılması", "DGM ve Kürt Sorunu" adlı yazılar Terör Yasasının 8. maddesini ihlal ettikleri gerekçesiyle dava konusu oldular.

Kitap ve yazılar nedeniyle açılan davalarda Beşikçi hakkında 40 ile 100 yıl arasında ağır hapis cezası ile 1 milyar ile 2 milyar TL para cezası istenmektedir.

Kuşkusuz Beşikçi'ye yapılan bir utanmazlıktır. Türk burjuvazisi utanmazdır. Kokuşmuştur.

- II -

Bir gözaltı öyküsü:

DGM savcısının odasına uğruyorum. İsmail Beşikçi burada, duruşmadan çıktı. Sanırım siz üç kitap nedeniyle ifadesini alacakmışsınız. Şimdi ifadesini almanız mümkün mü diyorum. Savcı bir panik haliyle yüzüme bakıyor, şaşkın sanki hazırlıksız yakalanmış. Sanki o bize ifade verecek. Gayet açık konuşuyor. Ha-

yır diyor, ben onu polisle getirteceğim.

Saat kaç? Kapı neden çalınıyor? Kapıcı olamaz o onbirde uğruyor. Dönüyor yatakta. Evet çalan kapı. Kim olabilir ki? Polis olmalı. Ama neden gelsinler. Zaten 9'da duruşma var, DGM'ye gidecek. Kapıya yöneliyor. Evet polis. Ellerinde arama belgesi, ellerinde gözaltına alınması için yazılı emir.

Hayır 12 Eylül Dönemi değil. Demirel başbakan, İnönü hükümet ortağı. Tarih şubat 1992. Sözde hükümet Türkiye'yi "demokrasilendiriyor"

Polisler kitapların olduğu odaya giriyorlar. "Yasak" kitaplara el koyuyorlar. Bir tek yasak kitabın bulunması suç oluşturmaz sözünü es geçiyorlar. Kendi kitaplarına geliyorlar. Bunlar da yasak diyorlar. Ama bunları ben yazdım diyor. Olsun diyorlar, yasak. Ona kendi kitapları yasak. Kendi yazdıklarım kendi kütüphanemde bulunmayacak mı? Diyor. Yasak diyorlar. Onu da gözaltına alıyorlar, kitaplarını da.

(Komikliğe bakın. Kitap yasaklamanın burjuva anlamda bile olsa anlamı nedir? Suç konusundan kişiyi korumak. Yani kişi okumasın, okuyup da suça ortak olmasın demek. O yasa kendi kitapları ona yasaklanıyor. Okuyup da zararlı fikirlere ortak olmasın diye düşünülüyor.)

Kitapları yasaklamak yetmez! Kitaplara elkoymak yetmez!

Beşikçi'nin ancak beyni kafasından oyulup çıkartılırsa "suç" işlemesi engellenebilir.

- III -

Olağan bir DGM mesaisi daha bitiyor. Hergün DGM. "Hocam -diyorum- DGM'nin giderlerini sizin karşılamanız gerekli. Çünkü bu mahkemeyi en çok kullanan sizsiniz! Karşılıklı gülüyoruz.

Bak diyor, çok ilginç birşey var. Üstümüzdeki baskının dozunu giderek artırıyorlar. 1970'li yıllarda ne yapıyorsun diyenlere yazdığımı söylerdim. 3-4 yıl içerisinde çalışma biter, kitap olarak yayımlanır derdim. Geçen yaz bu süre 6 aya kadar indi. Şimdi özgürce çalışacak 6 günü dahi arıyoruz. Hergün ifade, her gün DGM.

Görülüyor ki İsmail Beşikçi adı Türk resmi ideolojisi için korku kaynağı olmaya devam ediyor. Hem de artan her şekilde. Siyasi polis Beşikçi adını duyar duymaz harekete geçiyor, savcılık hemen soruşturma başlatıp iddianame hazırlıyor. Ne söylemiş olduğu hiç önemli değil. Beşikçi adı suçla özdeş görünüyor.

Telaşa kapıldıkça daha da saldırganlaşıyorlar...

1976'da yayımlanan, hakkında hiçbir adli işlem yapılmayan "Bilim Yöntemi" kitabı 1992'lerin "demokratik" ortamında toplatılıyor, yazarı sorguya çekiliyor, dava konusu yapılıyor. Cumhuriyet Halk Fırkası'nın Tüzüğü(1927) ve Kürt Sorunu kitabının başına da aynı şeyler geliyor.

Kültür bakanı yasakları kaldırdıklarını, kitapları özgürlüğe kavuşturduklarını ilan ediyor. Beşikçi'den, Beşikçi'nin kitaplarından habersiz görünüyor! Habersiz görünmek işine geliyor, habersiz görünmeyi tercih ediyorlar. Bu utancın bir açıklaması yok.

Kendi kurallarını, kendi hukuklarını dahi çiğniyorlar. Uygulanan terörün hukukudur. Açık olarak yazmalı bunu. Artık olağan hukuk mücadelesinin aşılması zorunludur. Kendi hukukunu tanımayanı öncelikle kendi çitlerinin ardına göndermek, zorunludur.

İşte bir örnek: Zihnimizdeki Karakolların Yıkılması kitabı çeşitli davalar dolayısıyla mahkemeye verilen sorgu-savunma dilekçelerinden oluşuyor. Bu dilekçeler duruşmalarda okunuyor ve dava dosyalarına konuluyor. Dava dosyasının bir parçası oluyor. Ceza yargılama yasası şöyle yazıyor: "Aleni duruşmalarda okunan belgeler mahkeme tarafından aksine bir karar verilmedikçe serbestçe yayımlanabilir". Aksine bir karar verilmiyor. Yayımlanıyor. DGM savcıları suç buluyorlar. Peki bu düzenleme neden var öyle ise? Bir düzenleme varken onu ihmal etmenin adı keyfilik oluyor, savcılar keyfi davranmakta sakınca görmüyorlar. Ve dava açıyorlar. Açsınlar görevleridir...

- IV -

Bizim de görevlerimiz var. Onurlu bir görev, Beşikçi'yi savunma görevi. Beşikçi'nin avukatı olmak bir şanstır diyorum kendi kendime. Ve benim için Beşikçi yargılamaları hukuk okulunda yapılan dersler gibi geçiyor. Çok şeyler öğreniyorum. Bütün arkadaşlar içinde çok öğretici olduğunu sanıyorum.

Beşikçi biz sosyalist hukukçulara daha geniş bakış alanları açıyor. Yargılama süreçlerinin anlamına açıklık kazandırıyor. Gerçekliği savunmak bütün tehditlerin önüne geçiyor. Onun için beş yıllık, on yıllık ceza tehditlerinin hiçbir caydırıcı gücü yok. Ceza suçluyu ıslah etmek için verilir! Beşikçi ceza alıyor, hapis yatıyor. Fakat bir türlü ıslah olmuyor. Beşikçi'ye ceza vermenin bu açıdan da anlamsız olduğunu bildirmek istiyorum.

Bakışaçıları hukukçular içinde öğretici oluyor.

"Burada vereceğiniz kararın hiçbir meşruluğu yoktur, bu karar beraat de olsa mahkumuyet de olsa meşru değildir" Bunu DGM yargıçlarına söylüyor. Yapılan bir kopuş savunmasıdır. Bu sözler üzerine avukatın ya da mahkeme üyelerinin ya da savcılık makamının diyebileceği hiçbir şey yoktur.

Olsa olsa öğrenecekleri vardır.

Beşikçi'yi savunmak onurdur. Yalçın beyin söylediklerine katılmamak elde değil: Beşikçi biz Türk aydınlarının onurudur.

Beşikçi her koşulda her türlü tehdit altında kalkıp gerçekliği savunuyor. Ama ne aydınlar onun yanında ne de üyesi olduğu Türkiye Yazarlar Sendikası. Kültür bakanından ulufe dileniyorlar. Küçücük parasal çıkarları için yetkililere mektuplar kaleme alıyorlar. Üyelerinin durumunu tek sözcüklerle de olsa dile getirmek akıllarından geçmiyor. Akıllarından geçirtmiyorlar. Korkuları akıllarını durduruyor. Ayıptır. Bu ayıp da onlara yeter.

- V -

Diyarbakır sıkıyönetim askeri savcısı Yaşar Değerli 1971 yılında İsmail Beşikçi'ye karşı büyük hayranlık duyarak hazırladığı iddianamesinde şöyle yazıyor:

"Etnik ayrıcalık fikrinin bilincine vardırmak istediği kişi ve örgütlerin dikkatini çekerek bundan böyle yaptığı çalışmaları izlemelerini istemiştir"

Beşikçi'nin böyle bir istemi olmuyor ama Kürt insanı Beşikçi'yi izliyor, kimliğini kazanmasındaki "sarı hoca"nın payını biliyor, saygı sevgi duyuyor. Beşikçi ne söylerse söylesin, nasıl yazarsa yazsın bunun kendi direnişinin bir parçası olduğunun farkında.

Yalçın beyin söylediklerini İsmail abi'ye aktarıyorum. Katıla katıla gülüyoruz. Dayanamayıp Ünsal'da yanımıza geliyor "hay allah diyor demek hoca öyle söyledi". Sohbet arasında Yalçın Küçük, "Kürtler İsmail'i ne kadar çok seviyorlar değil mi? Onlara İsmail dünyanın sözünü söylüyor, ağıza alınmayacak laflar ediyor. Hiç tepki göstermiyorlar. İsmail'in sözlerinin onda birini bir başkası söylese Kürtler adamı perişan eder." Yalçın bey'in söyledikleri bir gerçekliğin ifadesi. Kuşkusuz. Beşikçi "Kürtlere, Kürt aydınlarına daha ağır sözler söylemek gerek diyor. Yıllardır kılları kıpırdamadı." Yeni kitabından bir belge okuyor. Erzurum Kongresinde alınmış bir karar. Kararı onaylayanlar arasında haylice Kürt temsilci var. "70 yıldır resmi ideoloji aynı şeyleri söyleyip, tekrarlayıp duruyor, Kürtlere daha ağır sözler söylemeli ki tavır alsınlar."

Yaşar Değerli hayranlığını gizleyemiyor iddianamesinde. Onun sözleri ile bitirelim notumuzu.

"İsmail Beşikçi belki tedhişçi değil fakat aynı yolda çok yönlü çalışmalar yapan bir **Fikir Gerillasıdır.**"

ADIM ADIM NAZİ İMPARATORLUĞUNA II

Nurettin Kurtuluş

"Hitlerin gözleri görüyor..." diye bitirmiştim ilk yazımı, (T. K s. 51) devam ediyorum; Hitlerin sadece gözleri görmüyor, ayağa kalktı yürüyor, yürütülüyor...

Bu yazımda; gelecek Ocak ayının birinden itibaren girilecek olan birleşik, sınırları kaldırılmış Avrupa'ya kadar baş patron BRD-FAC Bundes Republik Deutschland - Federal Almanya Cumhuriyetinin şimdiki durumunu ve olası gelişmeleri irdeleyeceğim.

Yine küçük bir zamandizinle başlıyorum, son iki aylık bir süreyi kapsayacak.

— Geçici başkent Bonn yakınlarındaki Bornheim'da ilticacılar yurduna Aralık ayında yapılan kanlı saldırı bardağı taşıran son damlaydı ve artık **Nachrichtensperre- sansür** bütün şiddetiyle işlemeye başlıyordu...

6 Kişilik ilticacı Romen ailesinin 4 ferdi, demir bir sopayla vurularak vahşi bir şekilde öldürülüyorlardı. Anne Jeva (21), oğulları Yon (3) Vasile (4) ve kızı Mariaha (6), baba Rostas (31) tarafından odalarında kan gölü içinde bulunuyor, 1 yaşındaki bebek Florin ise ağır yaralı olarak hastaneye kaldırılıyordu...

Ne hikmetse bu olaydan sonra, insanlara yapılan tüm yok etme girişimleri birden bire duruveriyordu!. İnsan sevgisi, barış, özgürlük, demokrasi, insan hakları vb'den sözedilmesi zaten mümkün değil de, bu aldatmacaya kişinin az daha inanası gelebilir, gazeteleri okurken elinde büyülteci yoksa tabii!..

— 1 Şubat 1992'deki basında göze çarpmayacak yerlere serpiştirilmiş ve 5.5 satıra yerleştirilen haber tüyler ürperticiydi; Lampertheim'daki iltica yurdunda yangın, üç kişilik Sri Lankalı aile ölüyor. "Auf einem Anschlag gab es bisher keine Hinweise", evet bu ve yukarıdaki diğer saldırılardan hiçbir iz bulunamıyor! Ve olay kapatılıp gidiyor, daha sonraları ne bir haber ne bir yorum, yok!..

— Çok ilginç bir mahkeme kararı; (**Lüneburg** Az: 11 L 5961 und 6064/91...)

Lüneburg mahkemesi bir Kürdün iltica talebini reddediyor, gerekçe; Türk polisi sadece yeraltı direnişçilerine **takibatta** bulunuyor-muş!.. Türkiye'de Volksgruppe-halk gurubu olan Kürtlere hiçbir politik takibat-kovuşturma olmadığı için, Almanya'dan iltica hakkı - talebi kabul edilemez!.. diyor Alman mahkemesinin hakimi!..

Türkiye'de 10 milyonun üzerinde nüfusu olan bir Ulusa halk grubu diyen bir yargıç kördür, TC Devletinin savaş ilan ettiği bir ulusa kovuşturma yapılmıyor kararını veren bir yargıç önyargılıdır, işbirlikçidir. Çocuk, yaşlı demeden yok edilmek istenen bir ulusa böyle yaklaşan, yargılayan bir yargıç, emperyalizmin prototipidir, anıtı yeni başkent Berlin'e dikilmelidir, 2000 yılında Olimpiyatlar olacaktır, önünde saygı duruşuna katılan bir toplum bulunacaktır...

Şimdi, burada bir parantez açıyorum;

1. Eğer bir ülkede; sendika üyeleri, işyeri işçi temsilcileri, sendikaların tepe yönetimine seçimle gelmiş aktif çalışanları, bir komünist partiye üye oldukları için sendikadan ihraç ediliyorlarsa,

2. Eğer bir ülkede; **Berufsverbot** - Meslek yasakları adlı bir yasayla, memurların komünist partilere üye olmalarını yasaklıyor, olanları ise işsizliğe (işçi dahi olamaz) terkediyorsa,

bir ara parantez açıyorum,

1972 yılında Şansölye olan Sosyal Demokrat Willy Brandt tarafından çıkarılan Meslek Yasakları Yasasında, "faşist partilere üye olunmaz" diye bir ibare yoktur, çünkü "onlar demokratik yasalara göre kurulmuşlardır" ve de FAC'de faşist parti yoktur!. Peki Komünist Partiler hangi yasalara göre kurulmuştur?

3. Eğer bir ülkede; **Datensuchtz - Fişleme**, yasayla insanların yaşamına bir gözdağı olarak girmişse ki artık hastanelere dahi yatanlara bir belge imzalattırılarak durumunu devletin (iç işleri bakanlığına bağlı) bu kademesine bildirileceğini size iletiyorlar. İmzalamama özgürlüğüne sahipsiniz! fakat yine de oradaki fişinize basur ameliyatı mı oldunuz, kalp hastası mısınız bildirilecektir, bildirmek zorundalar. Ev doktorunuz da aynı durumdadır. Böylece en normal vatandaştan, siyasi aktivitesi olana kadar herkes yasal olarak! fişleniyor... her konuda!..

4. Eğer bir ülkede; size postayla ulaştırılmamış mahkeme işlemlerinden doğan borcunuz (daha önce haklılık sigortanız ödenmiş olsa bile, bunları unutabilirler, karıştırabilirler-miş!) gece yarısı, sabaha karşı evinize bir baskınla ve sorgusuz sualsiz içeriye dalınarak bir kıtipiyoz memur tarafından büyük gürültülerle iletiliyorsa...

parantezi kapatıyorum...

Ve bu ülke, yani Federal Almanya Cumhuriyeti'nde, insanların yakılması, toplama kamplarının kurulma istemi, insanların yokedilme tehditiyle yaşatılması, yasalarla insan hakları çiğneniyorsa, toplu soykırım yapılan bir başka ülke de "**yoktur**" denmesi

doğal değil midir?

ABD'ye (AVRUPA BİRLEŞİK DEVLETLERİ) ON KALA FAC!..

Alman emperyalizmi hem içeriye ve hem de kendi dışındaki ülkelere ekonomik-politik terör (korku) uygulamaktadır. 3. Reich'ın, Hitler faşizminin silah zoruyla erki ele geçirememesinin verdiği kompleks, içerde; artık kapıya dayanmasının ötesinde, eşikten içeriye girmiş bulunan bunalımlar (İşsizlik-kriminal olaylar - uyuşturucu bağımlılığı - Alkolizm - açlık-yoksulluk)... Dışarda; olağanüstü gelişen saygınsızlık, FAC'yi daha da saldırganlığa, yayılmacılığa **"Büyük Almanya"** hayallerine götürüyor. Ve bu arada, yüzyıllardır bir türlü **"üstün Irk"** olduğunu kabul ettirememesi, ekonomik ve politik saldırganlıklarını arttırmada önemli bir rol oynuyor... Ellerinde 6 milyon Yahudinin, 60 milyon insanın kanı bulunan Alman emperyalizminin geçmişten ders almayıp, tekrar ve aynı düşlerle tarih sahnesindeki yerlerini almaya yönelmeleri, insanlık için bir defa daha tehdit olma durumundadır düşüncesindeyim.

Peki, niye bu içerdekilerin suskunluğu? Hiç mi kalmadı karşı gelecekler; demokratlar, ilericiler, sosyalistler, komünistler? Korku, terör korkusu, devlet terörü korkusu; işsiz kalma korkusu = açlık, yoksulluk demektir FAC'de, FAC'de dayanışma, paylaşmayı bilmemek, sevmemek korkudan, terörden korkmanın temeli oluyor. Meslek yasakları, fişlenme bu korkuya daha çok korku eklemektedir.

İnsan güzeldir, insan yüreğiyle güzeldir, yürek sevgi getirir, dürüstlük namus getirir ve korkuyu yener.... korkan, yürekten korksun...

FAC'DE KORKU; İŞSİZLİK = YOKSULLUK...

FAC'de tekeller karlarını her yıl iki üç kere katlarken, işsizlik-sosyal yardımla geçinenler-yoksulluk-*evsiz barksızların sayısı dörde beşe katlanıyordu son* iki yıl içinde. Şubat başı verilerine göre işsizlik Weimar Cumhuriyeti zamanındaki sayılara ulaşmış görünüyor. Resmi rakamlar Almanya'nın doğusunda, eski DDR topraklarında her altı kişiden birinin işsiz olduğunu gösteriyor. Kadınlar arasında işsizlik:%62'ye ulaşmış. Doğudaki resmi işsizlik oranı %17, SPD'nin açıklamalarına göre%20'nin üzerinde. Buna, kısa çalışmalar, sosyal yardımla geçinenler vs. dahil değil, bir veriye göre, Doğuda her iki kişiden biri çalışmıyor...

In Deutschland wachst die Armut- **Almanya'da Yoksulluk Büyüyor..**

Şubat ortasında bir gazetede çıkan istatistik 1990'a kadar olanları içeriyor. Sosyal yardım alanların rakamlarıydı bunlar. 1989 sonunda 3.6 milyon insan sosyal yardım almadan yaşaması mümkün değil, kaldı ki bu gelir bile yaşam standartlarının %50 altında oluyor. 1991 yılı sonunda yoksulluk 6 milyonun üzerine tırmanmış bulunuyor.

Batı Demokrasisine geçişin(!) getirdiği çılgınlık, eski DDR vatandaşlarını tüketim sarhoşluğuna götürmüştü. (TK s. 51) Bu çılgınlık, sarhoşluk uzun sürmedi, borç dalgası, icra şoku onbinleri, yüzbinleri perişan ediyor. Faizlerin anaborç kadar oluşu, milyonların bir anda işsiz kalacağını hesap edememesi, batı demokrasisine(!) hasret ve güven(!) sosyalizme düşman bu kütleyi umutsuz bir boşluğun içine atıverdi. Evinden TV'leri, arabaları ve buna benzer taşınır, taşınmaz bütün mallarına el konuyor alınıp götürülüyor icra memurları tarafından. Doğu Almanya'daki bütün sanayi kollarını özelleştirerek, batı tekellerine **Treuhand** tarafından peşkeş çekilmesi, işsizliği dalga dalga getirdi eski DDR vatandaşlarının üzerine. Bu özelleştirme 1992 yılı içinde en az 700.000 daha işsiz getireceğini resmi ağızlar çekinmeden açıklıyorlar... Evet, demokrasi şokunu atlatabilecekler mi acaba, bekleyeceğiz, göreceğiz hep beraber...

Bütün bu gelişmeler beraberinde bir başka dalgayı da getirdi.

• Alle sieben Sekunden ein Verbrecher. -**Her Yedi Saniyede Bir Suç İşleniyor...**

% 61 hırsızlık, % 8 öldürme, yaralama, % 11 dolandırıcılık, % 9 tahribat, % 12 diğerleri(!) (seksüel pazarlar denmiyor!.)

FAC'de iç sorunların en önemlilerinden biri de uyuşturucu bağımlılığı, her 5 kişiden birinin alkolsüz yaşayamaması kimsenin umurunda değil önlem alınması diye bir dertleri de yok," zaten niçin alınsın ki, demokrasilerde kişi özgürlüğü var!"...

Geçtiğimiz yıl kayıtlara geçen 11.690 eroinman bulunuyor, 2.026 kişi bu bağımlılığın kurbanı oluyor, ülkeyi yönetenler bu konuda çok duyarlı davranıyorlar! Bu alışkanlıktan kurtulmak isteyenlere 6 ay sonrası için gün veriliyor!..

FAC emperyalizminin bu iç terörünü bitirmeden *önce koalisyon ortağı, anahtar parti FDP'nin başkanı* Kont Otto Lambsdorff'un inanılmaz (niçin inanılmasın, en doğal görevini yapıyor) kışkırtıcılığını aktarmak istiyorum.

— Önümüzdeki beş yıl için ücret zamları ve çalışma sürelerinin kısaltılması durdurulsun.

— Makinaların kullanılma süreleri arttırılsın; yani vardiyalı ve gece çalışması daha da çoğaltılsın. FAC zaten bu konuda dünya şampiyonu...

— Büyük tekeller çevre kirliliğinden sorumlu tutulmasın.

— İşverenlerden alınan vergiler azaltılsın;

Oysa, onların vergi toplamındaki payı 1960'dan bugüne dek % 22'den % 12'ye düşmüş bulunuyor. Sosyal yatırımlar, okul, ulaştırma, konut yapımı için

verilen paralar kısıtlansın...

— Tatil süreleri azaltılsın, çalışma yaşı yükseltilsin (şu anda emeklilik yaşı 65.)

Kont Otto Lamsdorff haklı olarak bulunduğu tarafın çıkarlarını savunuyor. Bu isteklerden birkaçı veya tümü gerçekleşebilir, mümkündür, çünkü karşılarında güç yok...

FAC'nin AVRUPA'DAKİ YAYILMACI POLİTİKASI

1.1.1993 tarihinden başlayarak, Avrupa ve Dünya yeni bir döneme girecek. USA-ABD'den sonra USE-ABD, Amerika Birleşik Devletleri karşı kıyıda, Avrupa Birleşik Devletleri beri yakada. Dünya tepesinde, iki patronlu, iki bekçili bir yaşama giriyor, yoksa, daha sonra tekrar teke dönüşecek bir savaşında (soğuk veya sıcak) eşiğinde miyiz? Sınırlarını ortadan kaldırmış 12 ülkenin patronu kuşkusuz FAC'dir, diğer ülkelerdeki emperyalizmin kuklası tutucu-gerici hükümetler halkları, ulusları bilerek göz göre göre dibi görünen, sonu görünen bir uçurumun eşiğine getirmiştir. 1945'te Sovyetler Birliği-Kızılordu ve zorunlu müttefiklerince sona erdirilen birincisinden sonra, ikinci bir Alman senaryosu getiriliyor insanlığın önüne. Sahnelemeyi durduracak güçler var mıdır? Bu günlere bakarsak, 1993'e biraz daha net yaklaşmış oluruz düşüncesindeyim.

HIRVATİSTAN+SLOWENYA= BOSNA HERSEK

BRD-FAC'nin yayılmacı politikasında şimdilik kan gövdeyi götürmüyor. Satın aldıkları Demokratik Almanya Cumhuriyeti, batı emperyalizminin ödüllerle beslediği yazar Havel'in Çekoslovakyasında FAC tekellerinin sanayi kollarının en önemlilerini paylaşımı, Macaristan ve Polonya halklarını boğazlarına kadar borç içine sokmaları, çıkardıkları Yugoslavya iç savaşında işbirlikçilerinin ellerine verdikleri Alman silahlarıyla veya maddi destekle kardeş kanına girdiler. Açılan elçiliği önüne topladıkları işbirlikçileri hırvatoğlu hırvatlara Alman ulusal marşını söylettiler ama, bütün bunlar alman emperyalizmine yetiyor-mu?

Hayır;

Adolf Hitler'in doğum yeri Avusturya ile sınır komşusu verimli topraklara sahip Slowenya, Baltık denizinin yarısına uzanan Hırvatistan yetmiyor ve Bosna Hersek'i de tanıyacaklarını resmen, utanmadan açıklıyorlar. Neyin hesabı içinde emperyalist Almanya?

SUDETENDEUTSCHE = BOHEMYA+ SİLEZYA
YAZAR HAVEL + ELEKTRİKÇİ WALESA
MAYKIL GORBİ + BABA YELTSİN

Tabii ki Alman emperyalizminin yayılmacılığının hesapları oynanıyor:

Milyonlarca insanın kanına giren Hitler faşizmi 1939'da Bohemya'yı kanla işgal etmişti, daha sonraki başarısızlığa dayanamayan alman emperyalizmi işbirlikçi yazar Havel'le yeni bir anlaşma imzalamak istiyor. Sansölye Kohl, Prag'a giderek, yanında birşeyler de götürerek! işi bağlayacak, açıktır; pazarlık Bohemya içindir.

Eski Bohamya hanedanı Premysller XII. yy'dan başlayarak Almanya'dan göçmenler çağırdı ve onları Bohemya ve çevresindeki kent ve köylere yerleştirdi. İşte buradan kaynaklanıyor Sudetendeutsche-Bohemya'ya sahip çıkmaları Alman ulusalcılarının. 1939'daki antlaşmayla Çekoslovakya'nın tekrar eski sınırlarını tanıyan ilk önce sadece Sovyetler Birliği olmuştu. Ve o zamanlar Alman faşizmiyle işbirliği yaptığı saptanan iki milyon kadar Alman göçmen sınır dışı edilmişti...

İşgalsiz hiçbir zaman, İsa'dan önce de, İsa'dan sonra da Alman topraklarına katılmamış olan Silezya içinde bu oyunlar, 1160'lı yıllarda Piast düklerinin topraklarını değerlendirmeyi amaçlayarak çağırdıkları alman köylülerinden kaynaklanıyor. Dahası var 1938'de II. Reich; Troppau, südetler ülkesiyle birlikte, daha sonra 1939'da Hitler Almanyası tarafından Silezyanın tamamı işgal ediliyordu. Avrupa'nın en stratejik bölgeleri, verimli tarım alanları, çok zengin maden kaynakları, olağanüstü sanayi yoğunlaşması olan ve şimdilik Çekoslovakya, Polonya sınırları içinde kalan Bohemya-Silezya, sınırsız Avrupa öncesi ve sonrası Alman emperyalizmi için çok önem taşıyor.

Şimdi oralarda nobel barış ödülü sahibi elektrikçi Walesa*, komşuda, Avrupa'da almadığı ödül bırakmayan dramaturg Havel var, besili muhtarlar artık mahallelerinden birer parçacık vermişler ne olacak ki, önemli olan onların temsilciliklerinin! sürmesi. Onların da üstünde, yine bir Nobel Barış ödülü sahibi, asıl muhtar Maykıl Gorbi daha büyük satışların başını çekmemiş miydi.. Bir de şimdi Nobel barış ödülüne aday gösterilen Baba Yeltsin'in ödüle ödün vermesi gerekmez mi?

İşte bu tip adamlara(!) ödül üstüne ödül dağıtan (ekleyecek olursam, Sedat-Begin ikilisi, Soljenitsin, Saharow vs. gibi aklıma gelenler şimdilik.) emperyalizm, inanıyorum ki, erki geçirse de geçirmese de eğer sağ kalsaydı Hitler'e de verirlerdi Nobel Barış Ödülünü...

1.1.1993 yılından geçerli olmak üzere Avrupa Birleşik Devletlerine giden yolda daha fazla yapmakta olduğum-yapacağım araştırma-incelemelerimi bundan sonra sürdüreceğim....

---

*- Bu garip elektrikçi Walesa Polonya eğitim sistemindeki ekonomik çıkmaza üzülerek 3.5 kilo mücevheratını bağışlıyor, ben de elektrikçi olmak isterdim doğrusu!.

A. Öcalan'ın özetini yayınladığımız bu yazısı bugünlerde yoğun tartışılan PKK'nın Türkiye devrimine yönelişinin gerekçelerini anlattığı, Türkiye soluna eleştiri ve çağrısını içeriyor. Özetin başlığını biz koyduk.

UZUN SOLUKLU DOĞRU VE TUTARLI BİR İSTİKAMETTE TÜRKİYE DEVRİMİ

Hem Kürdistan'da yürüttüğümüz devrimci mücadelenin etkisi ve hem de doğrudan yaptığımız çalışmalarla Türkiye'de yeni bir devrim sürecinin başlamakta olduğunu söyleyebiliriz. Böyle bir başlangıç noktasında iken, kendisini bu sürecin içinde gören güçlerin geçmişini ve bugünkü durumunu bir kez daha derli toplu değerlendirmek ve görevlere, doğru sahip çıkılması konusundaki çağrımızı bir kez daha yinelemek yararlı olacaktır.

Arkadaşların çeşitli sol hareketlere yönelik eleştirilerini toparlamamız gerekiyor. Bu hareketlerin durumu tam bir arapsaçına dönmüştür, hatta tükeniş yaşanıyor. Yeni toplum projeleri geliştirmek şurada kalsın, toplumun var olan olumlu değerlerini bile yozlaştırmaktan öteye gidemiyorlar. Hatta denilebilir ki, devrimci toplum projesini yozlaştırma anlamında objektif olarak gericiliğe hizmet etmek gibi bir konum içinde bulunuyorlar. Bu konumlarıyla toplumun çekim gücü olamayacakları açıktır.

PKK'nın dikkat etmesi gereken esas yön, kendisi önemli bir toplumsal-ulusal hareketlenmeye yol açmada başarılı olurken, bu hareketlerin çok iddia ettikleri ortak amaçlarla omuz omuza yürümeye neden gelemedikleridir.

PKK'nın direkt etkileri vardır; kendi halk yığınlarını savaşa çekerken tüm sorumluluğu ile elinden geleni yapar. Aynı zamanda, dolaylı etkileri de vardır ve bunları da çok iyi gözetlemek durumundadır. Örneğin, Türkiye emekçi halkına devrimi yansıtmak ve bu devrimi güçlendirmek çok önemli bir görevken, bunun küçük-burjuva güçler tarafından kullanılmasına seyirci kalamaz. Örneğin, hükümette olan Demirel'den tutalım da bir Dev-Sol'a kadar, ister düzen içinde ve isterse düzene karşıtlık temelinde olsun, hiç kimsenin, yarattığımız mirası çok kötü veya oportünistçe harcamasına seyirci kalamayız.

Bu aynı zamanda, dışımızdaki solun saflarında dürüstçe hayatını ortaya koyan devrimcilerin anısına mutlaka sahip çıkmanın ve bu konuda duyulan sorumluluğun da bir gereğidir.

Bilindiği gibi biz, özellikle de bazı sol güçlere, uzun süre, "sosyalisttirler, devrimcidirler, halkçıdırlar" diye bir anlayışla yaklaştık. Hele muazzam savaş gerçeğimizi gördüklerinde bundan iyi güç alırlar, ciddi sonuçlar çıkarırlar ve kendilerini düzeltirler diyerek böyle bir beklenti içinde olduk. Fakat görüyoruz ki, tersi sonuçlar çıkarıyorlar.

Yüz defa yenilmiş bir kişiliği, utanmadan sosyalizm ve devrimcilik cilasıyla allayıp pullayarak çok basit bir yaşam uğruna sürdürme cüretkârlığını gösteriyorlar.

Burada artniyet veya iyi niyetten de öteye, gerçeğe yani orta yerdeki olguya bakmak önem taşır.

Devrim, her zaman çok açıkça ortaya koyduğumuz gibi, sözü ve eylemi birleştiren özü ve biçimi net, bunu kesin sürükleyebilecek düzeye getirebilen, bu konuda cesaret ve fedakarlığı eksik etmeyen son derece faal bir tipin yaşam tarzıdır. Her gün bunalım teorileriyle "neden ve nasıl yürüyemiyorum", "işleri arkadan, önden, sağdan, soldan saptırıyorum" havası içerisinde olanlar, devrimin dışında ve devrimi geriye çekenler olarak değerlendirilebilir.

Eskiden çok sayıda mezhep vardı Ortaçağda, İslamiyette ise sayısız vardır. Şimdi bunların rengi değişmiştir. Bu sefer sol maskeli mezhepleşme ile ve sapkın mezheplerle karşı karşıyayız. Zaten çoğunun eski mezheplerle de bağları vardır. Türkiye'de mezheplerin bir özelliği vardır, iktidara ve düzene tepki duyarlar, fakat yıkma gücünü gösteremezler.

Neden böyle sürekli bir mezhepleşme durumuna düştüler? Hiç şüphesiz bunu, devlet ideolojisinin, kemalizmin güçlü etkilerine bağlamak gerekir. Bir burjuva ideolojisi olarak kemalizm, iktidar yıkmış ve iktidar kurmuştur, imparatorluk yerine bir cumhuriyet kurduğu iddiasındadır. Bir burjuva sınıf ve hatta kapitalist bir altyapı da oluşmuştur. Uzun bir tarihi geçmişi sözkonusudur. Özellikle okulda, basında, radyo-televizyonda, yani her türlü yayın faaliyetlerinde, günlük olarak kişilerin beynini ve yüreğini biçimlendirmesi durumu vardır. Toplumu ve bireyleri denetlemede bu yöntem önemli bir rol oynar. Hatta birçok sahte sol örgütlenmeyi bile geliştirip yürütme durumunda olan kemalist ideoloji, bu denli ortama egemendir.

Mevcut sol, büyük çoğunlukla, egemen ideolojinin denetimi ve ana özellikleri altında biçimlenmiştir.

Düzenle köprüleri uçurmama, devletin fideliğinde ve sosyal ortamında yetiştirme ve ayrılırken de köklü kopuş gerçekleştirmeme, ideolojik ve pratik yaşamda devlet tarafından kolayca yutulma sonucunu doğuruyor. Yani onu yaratan düzene kolay eklemlenme gerçekleşiyor.

TKP geleneği, zaten harfi harfine ve midesinden tutalım beynine kadar reel sosyalizmin geleneğine bağlıdır. Bu geleneğin kemalizm karşısında yenildiğini, yenilmekten de öteye kemalizmin hizmetine daha 1920'lerde koşturulduğunu biliyoruz. Yenilmişti ve ayrıca objektif olarak ajan durumuna getirilmişti. Bunun üzerinde yeni ideolojik çizgi yeni program fazla anlam ifade etmez. Yenilmişti ve ruhen kemalizmle bütünleşmişti. Şimdi objektif olarak da onun ajanlığını yapıyor. Kaldı ki subjektif ajanlar da içlerinde az değildir. Yara-

tıcı sosyalizm, bilimsel sosyalizm, bunların kenarından bile geçmedikleri bir ideolojidir. Örneğin, reel sosyalizm yıkıldı, bunların en önde gelenleri de yenildiler ve "Sosyalizm yenildi, artık kendimize başka ideolojiler aramalıyız" diyebilecek kadar aşağılık bir durumu sergilediler.

Diğer birçok Çin merkezli, Arnavutluk merkezli grup da, bağlı oldukları merkezler aşılınca, kendileri de aşılmaktan kurtulamadılar. Bunların öyle ölesiye, fazla ciddi bir bağlılıkları da sözkonusu değildi.

Sosyalizmi bilimsel olarak değerlendirme kendi toplumuna uyarlama ve buna inançla bağlanma, Türkiye'deki grupların yapmadıkları bir faaliyettir.

Diğer bir yönden yaklaşırsak, gerçekten yola çıkışta devlet mi hedeflendi, sosyalizm mi istendi? Aslında bu belli değildir. Örnek olması açısından yine TKP'ye bakalım. TKP ilk oluştuğunda Ekim Devrimi'nin aşkıyla yola çıktı; ama Ekim Devrimi'nin ne olduğunu bunlar tarafından bugün bile henüz anlaşılamamıştır. Bu konuda ne kadar öğrendiler ve özümsediler de gelip Türkiye'ye uygulamak istediler?

Mustafa Suphi'nin bazı önyargıları var, "kemalizm, anti-emperyalizmdir" sanıyor. Kendine mektup yazıp, "gelebilirsin" demişler ve buna da inanmıştır. Yani yanılgıları, sakat inançları vardır. Tamamen bu anlayışla yola çıkıldığı için, sonuna kadar M. Kemal'i kurtarıcı olarak görür. TKP'nin başlattığı sol gelenek işte böyledir. Mevcut sol da, çoğunlukla halen onu böyle görerek, "ilericidir, ittifak yapabiliriz" diyor. Görüyoruz işte, daha ilk adımda beyin imha edilmiştir, fakat yetmiş yıldır hala ders çıkarılmamıştır.

Şimdi bir de 1970 çıkışına bakalım. Aslında devrime inanıyorlar, fakat değerlendirmeleri oldukça hatalı. Ordudan beklentileri var, gerçekçi olmayan bir tarzda sınıfa umutları var, hem de sınıfın ne durumda olduğunu iyi bilmeyen bir tarzda. Devrimci savaşa inanıyorlar, ama devrimci savaşın nemenem bir şey olduğunu, nasıl bir hazırlık ve örgütlülük istediğini bilmeyecek bir düzeyde.

1960'ların yığın hareketi, aslında devlet içinde bir kesimi hedefliyor ve devlet içinde bir çatışma olacağını bekliyor. 1970 çıkışı da bunun bir devamı oluyor. Bunlar devleti tümden yıkmayı amaçlamıyorlar. Kendilerine göre devleti yeni bir proje içinde yeniden ele almak istiyorlar. Evet, yıkma diye bir amaçları yok, fakat biraz daha radikalleşmeye açık bir durum yaratıyorlar. Bununla birlikte radikalleşme ve devrimci gençlik hereketi doğuyor. Devrimci gençlik, aslında etkilendiği kaynağın devleti hiç de hedeflemediğini görmek istemeyerek, devlete yöneliyor. Bu, devlete hesapsız bir yönelmedir. Zaten kendilerinin de ordu içindeki cuntalardan beklentileri var. 12 Mart cuntasının nemenem bir cunta olduğu anlaşılıncaya kadar, direniş de önemli oranda darbeleniyor. Büyük bir yanılgı var aslında!

Daha sonraki süreçte bu yanılgılar daha da derinleşiyor. Yani sonraki sakat çıkışlar, köklü bir özeleştiriyle bu yanılgıları giderme yerine, bunları incelterek sürdürüyorlar. 1971 direnişçilerinin mirasını kullanmak istiyorlar. Daha önce de TKP mirası biraz kullanılmak istendi, işte İsmail Bilenler uzun süre Moskova'da iyi yaşadılar.

12 Eylül faşizmi bunları neden böyle kolay bir şekilde tasfiye etti? İşte belirttiğimiz bu özellikleri nedeniyle. Çünkü, çıkış temelleri yanılgılı ve hazırlıkları yok denecek kadar az. "Devleti hedefliyoruz" gibi gösteriyorlar, fakat özünde devleti hedefleme yok. "Sosyalizmi istiyoruz" diyorlar, ama örgütsel yaşamla alakaları yok. Bunlardan birini, 24 saat bile örgüt disiplini içinde tutamazsın. Bu halleriyle de, dev gibi örgütlü bir düzene, dünyada saldırganlığıyla bilinen büyük bir orduya karşı sözümona savaşacaklar!

Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç, silahlı mücadeleyi esas aldıklarını söyleyenler de dahil, bunların tutarlı olmadıklarıdır. Aslında halk savaşının teori ve pratiğine bağlı değiller. Bunların bir kesimi, "Silahlı mücadele, taktik olarak Türkiye'de doğru değildir" diyorlar. Peki doğru olan nedir, siyasi mücadele mi? Bunu söyleyen TKP, TİKP, Sosyalist Parti ve diğerleri ne yapıyorlar? Örneğin birisi yetmiş yıldır sosyalist hareketin öncüsü olduğunu söylüyor ama, şimdiye kadar hangi kitle gösterisine yol açtı?

Şimdi varolan biraz kitle gelişmesi de ayrı bir olaydır. Bunun bizim mücadelemizle bağlantısını görmek gerekir. Yani, "Siyasi cephede savaş yürütüyorum" diyenlerin ne konumda oldukları açıktır. Bir seçimlerde, kitle gösterilerinde durumları belli olmuş, siyasi mücadele ile örgütü sürekli götüremedikleri ortaya çıkmıştır. Kitle teorisini esas aldıklarını söyleyenlerin pratikleri nettir. Ayrıca silahlı mücadeleyi esas aldıklarını söyleyenlerin yirmi yıllık pratikleri de birkaç suikastten ve girdikleri birkaç çatışmadan ibarettir ve çoğunlukla da kaybedilmiştir. Bu bir yenilgidir, kesinlikle böyledir ve hem de stratejik bir yenilgidir.

Bu yenilgi 12 Mart'ta çok açık yaşandı. 12 Eylül'e geldiğimizde ise yenilgi çok daha katmerleşti. Dolayısıyla 12 Eylül'e karşı direnme ne başlangıçta vardı ve ne de daha sonra gelişti. Daha önce yenilmiş olanın tekrar yenilemeyeceği açıktır. Bu süreçte, 1971 çıkışını aşan ciddi bir devrimci adım atılmadı.

Tipik örnek olan Dev-Yol'un durumunu ele alalım. Çok iyi biliyoruz ki, darbe karşısında kendi kendini beyin olmaktan çıkarıyorlar veya varolan beyin, "yüzde yüz yenildim" diyor. Beyin, yani merkez böyle olursa kol ve bacak olarak kalmış olanlar yenilgiyi yaşamaktan kurtulabilirler mi? Elbetteki hayır. İşte bu dört dörtlük bir tasfiyeciliktir. Devrime umut yok, devrimin başarısına inanç ve çaba yok. Neymiş, "Biz Dev-Yolcuyuz" diyorlarmış! Mezhepler bile bu kadar düşkünlüğü kabul edemez. Başlangıçta 1971 direnişçiliğinin kötü bir istismarı sözkonusu olmuştur ve 12 Eylül döneminde de bu çok daha net bir şekilde açığa çıkmıştır. Bunlar devrimin mirasını kemirmek istiyorlardı; çok iyi biliyoruz ki, bazı şahıslar, "Maddi imkan veriyor, iyi aidatlar alınıyor, biraz da siyasi itibarı var" diyorlardı. Bunun üzerine dayanarak yaşamak istediler, merkez ağırlık olarak böyleydi. Tabandan ileri fırlamak isteyenler de, sağdan soldan para alarak ve birkaç soygun eylemi yaparak böylece lümpen bir yaşamı örgütlemek istedikleri için, "Biz Dev-Yol'cuyuz" dediler.

Dev-Solcular daha kabadayı oldukları için, "Biz da-

ha iyi bakkal, banka soyarız, biz daha çok kabadayı adam buluruz ve böylece parsayı biz toplarız" dediler. Çok iyi biliyoruz ki, bunların başvurdukları bu yöntemler aslında devrimci anlayışla açıklanamaz. Bu nasıl bir örgütlenme ve ilişki biçimidir? Gerçekte halkın bu yönlü bir bağışı yoktur ve orta sınıfı soymak da devrimci bir eylem değildir. Çünkü bu, hepsini devrimin aleyhine kışkırtır. Nitekim de öyle oldu. Eğer yaptıklarınız devrim amaçlıydı diyorlarsa, o zaman devrimci eylemlerini göstersinler. Birkaç emekli generali vuracaklarına, önce ordu birliklerine saldırsınlar. Evet, halk düşmanı işkencecileri cezalandırmak iyidir de, tek başına işkencecileri vurarak biz düzeni deviremeyiz ki.

Bunun için, "Fırsat bulamadık, darbe aldık" denilemez. Devrimciler, fırsat bulan, darbeye karşı kendini koruyabilen ve devrim yapan insanlardır. Devrimci önderlikler bunu sağlayan önderliklerdir. Aksi halde derler ki, "Başaramadım, yenildim" veya "Tasfiye oldum, oportünistlik yaptım." Sen on yılda başaramazsan, bunun adı yenilgidir, oportünizmdir, tasfiyeciliktir. Bunun böyle olduğunu örtbas etmek için sağı-solu suçlamak örgüt içini terörle susturmak, siyasi değeri yüksek olmayan birkaç eylem düzenlemek, bununla başkalarını ve kendini kandırmak, ondan sonra da "ben bu kadar devrimciyim" diyerek bağını sürdürmeye çalışmak olmaz. Bütün bunlar, son derece yapay, olumsuz, son tahlilde devrim adına gericiliğe hizmet etmekten öteye götürmeyen yaklaşımlardır.

Bu noktada söylenmesi gereken ister silahlı ve ister silahsız olsun devrimci veya reformist sol muhalefetin aslında düzen karşısında yenik düştüğüdür. Evet, 1971'de de bir yandan yenilgi vardı, ama diğer yandan da kahramanca direnilmişti. Ama bunun dersleri iyi çıkarılmadığı için, direnmenin ve yenilmenin objektif ve subjektif nedenlerine inilmediği, yanılgılar ve eksiklikler aşılmadığı için, hatta yenilgi nedenleri ısrarla ve daha da ince bir tarzda yaşandığı için, 12 Eylül karşısında bu sefer kahramanca bir direniş de sergilenememiş ve çok iğrenç bir tasfiyecilik içine girilmiştir. Bizim, hepsinden fazla darbe almamıza rağmen, daha bu dönemlerde içine girdiğimiz direniş vardır. Zindanda ve dışarıda çok açık bir devrimci direniş hattı tutturulmuşken, bütün çabalarımıza rağmen bunların bu hat'ta gelmediklerini, zindanda tasfiyeciliği daha da derinleştirdiklerini, dışardaki kalıntıların Avrupa'da müthiş yozlaştıklarını ve sonuçta düzene bir fiske bile vuramayacak duruma düştüklerini çok iyi biliyoruz.

Tek kalmış olmaları, koşulların zorluğu ve benzeri şeyler bu noktada gerçeği değiştirmiyor. "İyi niyetliydik, aslında böyle düşünmemiştik, iyi şeyler düşünmüştük" demek, mevcut gerçeği değiştirecek bir anlama sahip değildir. Dolayısıyla böylesi sola biz yenilmiş sol diyoruz. Yenilmiş olanın, "Ben yenilmedim" demesi, üç defa yere serilip de habire güreş isteyen pehlivanın durumuna benziyor. Bir defa yenilirsen, rövanş ancak altı ay sonra olabilir. Bunlar habire sırtüstü yere çakılıyorlar, fakat hala "biz varız" diyorlar. Bu ucuz direnişçilik işte bu anlama geliyor. En kötüsü de, yenildiği halde, bunu, ucuz bir örgüt ve eylem anlayışıyla yengi gibi etrafa gösterme çabası oluyor.

PKK'NİN BAŞARISI, BUGÜNKÜ SOLUN VARLIĞI İÇİN BELİRLEYİCİDİR

Gerçeğin böyle olduğunu, bir de PKK pratiğine bakarak izah edebiliriz. Dikkat edelim; PKK pratiği, kendi başına, aslında Türkiye solunu analiz etme ve ne değer ifade ettiğini ispatlama hareketidir.

12 Eylül'de en çok darbe yiyen, darbenin ağırlıklı olarak kendisine karşı yapıldığı, yine imkanları en az olan hareket, PKK hareketidir.

Peki bu gerçek konumdan kalkarak biz nasıl yaşayabildik? 12 Eylül'ün öncesinde ve sonrasında içine girdiğimiz yönelimler vardır. Bir yurt dışına çıkış ve onun devrimci bir tarzda ele alınması deneyimi vardır. Yine ülke içindeki olumsuz durumlar giderilmiştir. 12 Eylül darbesine karşı bir direnme, aslında PKK'nin özünü yansıtıyor. 12 Eylül darbesi, I. Konferans'ımızda değerlendirilmiştir, bu, Türkiye sol gruplarının yapamadıkları bir çalışmadır. Konferansta, yaşanan sürecin özellikleri, yenilen darbelerin, zorlamaların ve geri çekilişin nedenlerini ve bundan sonrasını sürdürmenin yolları çok açık bir biçimde çözümlenmiştir. Ondan sonra da hazırlıklar yapılıp ülkeye girilerek yeni bir devrimci dönem başlatılmıştır. Ortaya çıkan zorlanmalar karşısında tekrar hazırlıklar ve çözümlemeler yapılmış ve yeni hamlelere girişilmiştir. Her yıl hamle üstüne hamle, hazırlıkların ve çözümlemelerin sürekli derinleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Buna karşı ısrarla direnen her türlü feodal ve küçük burjuva yaklaşımlarla, "yürütülemez, gelişme sağlanamaz" diyen tepki sahipleriyle mücadele edilmiş ve başarı sağlanmıştır. Bu çalışmalar, kesintisiz ve güçlü bir biçimde sürdürülmüş, önderlik hattına ısrarla bağlı kalınarak bugüne gelinmiştir.

Tüm bu gelişmeleri sağlayabilmek için, parti çekirdeğini örgütlemede ve eğitimde en sınırlı imkanlar iyi kullanılmıştır. En zor koşullarda ve en sınırlı imkanlarla parti çekildiği üzerinde yoğunlaşarak, onun ideolojik, siyasi ve askeri eğitimi yapılmış, devrimci amaçlar lafta kalmasın diye zamanında pratiğe koşulmuştur. Bütün Türkiye'de ortaya çıktığından daha fazla engeller içte ve dışta bizim karşımıza çıkartılmasına rağmen, gereken devrimci adımlar atılmış ve sürekli bu adımlar yetkinleştirilmeye çalışılmıştır. Parti çekirdeğinden, giderek silahlı propaganda ve gerilla gruplarına ulaşılmıştır. Hem de bunlar, birkaç yıl içinde ve dayanılmaz koşullar altında yapılmıştır. Düşmanın bütün gücüyle üzerimize geldiği bir ortamda, ısrarla gerillanın örgütlenmesine ve hareket tarzına ulaşılmaya çalışılmış, tüm yetmezliklere ve engellemelere rağmen, atılan adımlarla bazı başarılara ulaşılmıştır. Yine olumsuz dayatmalara rağmen, halka doğru yaklaşım temelinde kitle çizgisi de tutturulmuştur.

Türkiye solu nefes alamaz durumu yaşarken, PKK bu çalışmaları yürütmüş ve bazı başarılara ulaşmıştır. PKK mücadelesine ve etkisine dayanarak ölüm orucu eylemine girmek ve silah patlatmak mümkündür, ama bu onların yenilmediğini göstermez. Bu noktada gerçek durumu bütün kapsamıyla izah edeceğiz ve özellikle devrimci gençliğe gerçekleri iyi kavratacağız. Böy-

le yapmazsak, Türkiye solu hastalıklardan ve yenilgiden kurtulamaz.

Çok iyi biliyoruz ki, PKK bütün bunların tersini yaptı, örgütlülük ve eylemlilik sürecini tırmandırdı. 1990'lara geldiğimizde, 12 Eylül'ü Kürdistan cephesinde başarısızlığa uğrattı. Hatta bu yenilgiyi bizzat rejimin kendisi kabul etti. Sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal'in başarısızlığını, kendi burjuva basınlarında bile izlemek mümkündür. PKK'nin mücadelesiyle Kürdistan halkının ayağa kalkışı ve tarihinde ilk büyük eylemlilik sürecine girişi vardır. Ve ilk defa Kürdistan tarihinde uzun süreli gerillanın gerçekleşmesi olayı vardır. Bölgeden yararlanma, fırsatları değerlendirme hep devrimcilerin dikkate alacağı hususlardır.

Hem siyasi mücadeleyi esas aldığını, hem de silahlı mücadeleyi esas aldığını söyleyenler açısından belirtelim ki, Dev-Yol'un kalıntılarından TKP'ye ve TKP'nin ad değiştirmiş biçimlerine kadar, bunların tümü, PKK'nin demokratik mücadeleye açtığı yolda nefes alıp vermeye çalışıyorlar. Biz, bu duruma da bir şey demiyoruz, haklarıdır. Fırsat yaratmışız, elbetteki değerlendirecekler diyoruz. Demirel de bu temelde hükümete geldi. Mücadele ona da yol açtı. Devrimci silahlı mücadele grupları için de durum aynen böyledir.

Şimdiye kadar özel savaş rejimini epeyce darbeledik, devleti delik deşik ettik. Artık birçok çıkış yapılabilir, herhangi bir dağda da kalınabilir. Çünkü ordu dağa çıkamıyor, kolay kolay devrimcilerin üzerine gidemiyor. Biz, belli bir psikolojik baskı yaratmış durumdayız. Yine silahlı güçlerimiz var, ordu birlikleri rastgele hareket edemiyor. Dolayısıyla, biz böyle bir zemin ortaya çıkardığımıza göre, TİKKO Dersim'de uzun süre kalabilir. Dev-Sol da istediği gibi hareket edebilir. "PKK'nin dolaylı etkileridir, yararlanabiliriz" mantığı var burada. Çok iyi biliniyor ki, 12 Mart dönemindeki ve daha sonraki direnişlerden biz de yararlandık; fakat hakkını teslim ederek, onların kahramanlıklarını yücelttip, hatalarını da eleştirerek bunu yaptık.

Marksizm-leninizme, sosyalizme yanılmaz bir biçimde bağlı olduğunu söyleyen, hep iyi yaptığını sanan, hatayı hep başka yerde gören mantık, kendini kandıran mantıktır. Böylesi muazzam sübjektif bir mantık kesinlikle yenilmiştir. Yenilginin çok açık nedenleri olduğu halde bunu görmeme, örtbas etme ve yanılgıları sürdürme, daha sonraki yenilgilere yolu aralama anlamına gelir. Nitekim eylemleri basitten karmaşığa tırmandırmama, kentlerde birkaç suikast eyleminden öteye götürememe, kırsal alanda da yozlaşmış birkaç grup olmaktan öteye gidememe durumları gayet açıktır.

Bu durumların bir nedeni de, bilinen PKK başarılarını oportünistçe kullanmalarının sözkonusu olmasıdır. Eğer bunu dürüstçe değerlendirselerdi ne yaparlardı. En başta PKK ile doğru temelde bir ittifaka gelirlerdi. Tabii ki ittifak durumu onları daha da güçlendirirdi.

Bugün bakıyoruz, işte bir Sosyalist Parti bile, "Sömürge tezi çıkmazdadır, İsmail Beşikçi çıkmazdadır, hatalı yoldadır" diyor. Peki bununla neyi amaçlamak istiyorlar? PKK mücadelesinin kendi tabanları üzerinde yarattığı olumlu etkiyi önlemeye çalışıyorlar. Sömürge tezine karşı çıkmaları, Kürdistan ülkesinin varlığını inkar etmelerinden, yani kemalizmin varyasyonlarından biri olmalarından kaynaklanıyor.

Dev-Sol da eleştiri adı altında, "PKK Kürt milliyetçisidir" vb. diyor. Bırakalım Kürt milliyetçiliği değerlendirmesini, aslında kendileri bir kozmopolitizmi ifade ediyorlar. Ulus orijininden korkuyorlar ve bir yerde kozmopolitizmi esas alıyorlar. "Hangi ulustansın" diye sorarsan cevap vermeye utanıyorlar. Çok açık ki, kozmopolitizm ulusal sorunu anlayamaz; çarpıtır, saptırır ve sürekli örtbas ettirir. Gerçekte ise PKK'nin sosyalizm ve demokrasi anlayışı örgüt, eylem ve savaş anlayışı çok açıktır. Peki bu konuda kendileri ne durumda? Şimdiye kadar hiçbir konferans düzenlememişler, resmi bir konferans belgeleri yok. Sorumluluk düzeyi nedir, bu belli değildir. Yani durumları anlaşılmazdır. Çünkü, resmi platformu yok; onbeş yıldır bir konferansı, kongresi, bir programı, bir temel belgesi ve bir manifestosu yok.

YENİLGİ VE HATALARDAN CİDDİ DERSLER ÇIKARILMALIDIR

Çok açık ki, PKK'nin, Kürdistan'da geliştirdiği ve devleti işlemez duruma getiren mücadelesinin Türkiye'ye yansımasına karşı sorumlulukları vardır. Eğer doğru temellerde halkı yararlandırmayı esas alırlarsa, sonuna kadar biz buna yardımcı oluruz; fakat bunu istismar ederlerse, yanlış kanallara akıtırlarsa, o zaman Türkiye halkı adına biz buna göz yumamayız. Bu tür durumlara "dur" diyeceğiz. "Bunda halkın çıkarları ve halkların ittifakları vardır, biz bunu ispatlamışız, siz de gelip kendinizi ispatlayacaksınız, ispatlamaz ve tutumunuzda ısrar ederseniz buna sessiz kalmayacağız" diyeceğiz.

Nitekim Türkiye sorunları üzerinde yoğunlaşmamız ve yeni çalışmaları gündemleştirmemiz bu derin ihtiyaçtan kaynaklanıyor. Yirmi yıl bekledik; hatalardan ders çıkarsınlar, yetmezliklerini gidersinler, yeterli hazırlık yapsınlar, öncelikle de durumlarını özeleştirisel değerlendirsinler, devrimcilerin mirasını kötü kullanmasınlar, dost-düşman ayrımını doğru yapsınlar ve iyi hedefler çizsinler diye. Fakat beklentimiz gerçekleşmedi; yapmadılar. Tam tersine, her şeyi daha da birbirine katıp karmakarışık hale getirdiler. Yol, yöntem ve devrimci yaşam diye birşey tanımayarak sorumsuzluğun âlâsı içine girdiler. Bütün bunları bilerek veya bilmeyerek geliştirmelerine artık son derken, devrimci sorumluluğun gereklerini yerine getirmek istiyoruz.

Ortada bir Dev-Yol örneği var, yirmi yıldır devrimciler örgütü yok, bir kuruluş toplantısı yok, bir merkezi yok, bir örgütsel yaşam tarzı yok, bir eylemi yok. Peki bu nedir? Dev-Yol bir eğilimmiş! Böyle eğilim olmaz. Bu, devrimcilik adına içine girilecek en utanmaz bir eğilimi ifade eder. Eğer bazıları bunun sorumluluğunu taşıyorlarsa, bu onların en utanmaz oportünistler, devrim sahtekarları, ikiyüzlüleri ve sorumsuzları olduklarını gösterir. Birisi sana bir tokat vursa, sen de onun karşısına dikilirsin. Mademki düzen sana bu kadar vurmuş, o halde sen de bir şeyler yap! Tabanın bu ka-

dar büyükse buna bir örgütlenme, bir hareketlilik getir. Yanlışın varsa düzelt, doğruların varsa harekete geçir. On yıl geçti yapma, onbeş yıl geçti yapma, peki ne zaman yapacaksın? Çok açık ki, bu tür oluşumlara, haklı olarak herşey denilebilir, ama asla devrimci oluşum denilemez.

Evet, zorlarına gitmesin ama, bir taciz hareketi bile olamadı Türkiye devrimci hareketi. O zaman, haklı olarak kendine yönelmesi, gözden geçirmesi ve mutlak sağlam bir yerden tutması gerekiyor. Birlik gerekiyorsa birlik, cephe gerekiyorsa cephe, parti birliği gerekiyorsa parti birliği, hazırlık gerekiyorsa hazırlık, eylem zamanı değilse eylem öncesi hazırlık, eylem zamanı ise eylem olmalıdır. Eylemde en çok siyasal sonuç yaratıcı olanı hangisiyse o seçilmelidir. Doğru kitle çizgisi gerekiyorsa, o çizgi yaratılmalıdır. Bunları söylerken biz alelacele bir doğrultuya girilsin demiyoruz. Uzun soluklu, doğru ve tutarlı bir istikamete girilsin istiyoruz. Şimdi Kürdistan devrededir, sıkışıldı mı Kürdistan'a çekilinebilir, araç-gereç gerekli oldu mu oradan rahatlıkla alınabilir, eğitim yapılabilir. Bu durum gözönüne getirildiğinde, herşeyin yapılabileceği açıktır. Kaldı ki, devrimcinin kendini hazırlaması ve yetkinleştirmesi için Türkiye'nin dörtbir tarafı açılmıştır. Bundan yararlanmak gerekir. Düzeni çöküşün eşiğine getirmişiz, bunu değerlendirmek lazımdır. Başarılı örgüt ve eylem modeli var ortada, bunu PKK yapıyor, o halde doğru sonuç çıkarmak ve uygulamak gerekir.

Bunlar bir devrimcinin yerine getirmesi gereken asgari görevlerdir. Sadakatle, yaratıcı ve ölçen-biçen bir biçimde küçük bir grup bile işe başlasa, bu aşamadan sonra rahatlıkla önemli sonuçlara ulaşabilir. Bizim buradaki eleştiri ve değerlendirmelerimizin özü de budur, başka hiçbir yöne çekiştirmemek gerekir. Mücadelemizin muazzam etkisi altında olan Türkiye'deki emekçi sınıf ve özellikle aydın-gençlik bugün bir beklenti içindedir. Biz, onların beklentilerinin boşa çıkarılmaması için gerekenleri yapacağız. Ve en önemlisi de, kendini gözden geçirmeyen, aslında yenilmiş oldukları halde yenilmez olduklarını söyleyen, devrimci demokratik ve sosyalist özellikleri olmadığı halde öyle olduklarını iddia eden ve dolayısıyla bizi de istismar ederek Türkiye gençliğini, halkını, emekçilerini doğru olmayan bir yolda etkilemeye çalışanların önüne geçeceğiz. Ya kendilerini gözden geçirip düzeltecekler ya da kendileri aşılarak direnişimizin olumlu etkileri Türkiye halkının saflarına taşırılacaktır.

DEVRİMCİ GÖREVLERE BAŞARIYLA SAHİP ÇIKALIM

Yaptığımız bu eleştiriler, şimdiye kadar görevlerini erteleyenlere, görevlerini yapmaya güç yetiremeyenlere güven vermek ve üzerlerine düşeni yapmalarını sağlamak içindir.

Çok açıktır ki, karşımızda her türlü gerici, faşist ve sağ örgütlenme, düzenin en çürümüş partileri yeniden halklarla dalga geçmeye ve meydan kendilerine kalmışcasına ortalıkta cirit atmaya devam ediyorlar. Bu durumun da bir gereği olarak tüm devrimcileri, hiç olmazsa bunlara karşı halkın seçeneğini tam temsil eden, geçmişten çıkarılacak dersler ışığında emeğin örgütlenişini ve direnişini başarıya imkan kılacak bir temelde düzenlemeye yol açan bir çalışmanın sahibi olmaya, PKK'nin Kürdistan'da büyük gelişmelere yol açan ve giderek Türkiye'yi de devrimle ayağa kaldırmaya götüren etkisini anlamaya, görmeye, değerlendirmeye ve bundan doğru sonuçlar çıkartarak üzerlerine düşeni yapmaya çağırıyoruz.

Demek ki, önümüzdeki dönemin üzerine yürürken, PKK'nin Kürdistan'da doğru önderlik esaslarıyla yürüttüğü mücadelenin yol açtığı büyük gelişmelere Türkiye sahasında verebileceğimiz en iyi cevap, bu gelişmenin yarattığı etkiyi, yani düzen saflarında yol açtığı dağınıklığı subjektif planda da değerlendirmek, doğru bir devrimci teori, perspektif ve taktik düzenlenişine, yani örgüt ve eylem hattına ulaşmaktır. Bu yapılırsa, Türkiye halkı için de en iyisini gerçekleştirmiş oluruz. Ve böylece Türkiye devrimcilerinin yaşadığı bunca acıya, akıttığı bunca kana ve yine devrimci yaşam tarzına en iyi karşılığı vermiş oluruz ki, bundan da ancak ve ancak devrimciler ve halklar yararlanırlar ve mutlu olurlar.

Biz, Türkiye'deki devrimcileri de, eski ve yeni, hatalı ve hatasız, yanılgılı ve yanılgısız olanların hepsini, bir kez daha bu temelde durum değerlendirmesi yapmaya, PKK'nin yürüttüğü hareketi kavramaya ve kendilerini her türlü ittifaka açık hale getirmeye, PKK'nin yürüttüğü mücadelenin Türkiye üzerindeki etkilerini doğru görmeye ve kendi pratiklerini bundan doğru yararlandırmaya, bu temelde doğruları daha da açığa kavuşturup esas almaya, en önemlisi de, yerine getirilmeyen görevleri bu kez daha kararlı bir şekilde ve kişiliğini tam vererek yerine getirmeye, devrimci yaşama tam ve sürekli gelen bir devrimci kişiliğe ve bunun örgütüne ulaşarak mücadele etmeye ve başarmaya çağırıyoruz.

Kendi pratiğimize dayanarak söylüyoruz ki, mücadeleye böyle yaklaşanlar ve kendini bu temelde mücadeleye verenler, iç ve dış engeller ne olursa olsun, yine koşullar nasıl olursa olsun başarabilirler, başarmaları önünde ciddi hiçbir engel olamaz. PKK- bu konuda tarihi bir deney yaratmış, başarıya gitmenin temel durumunu sağlamıştır. Buna layık olmaya çalışalım ve mutlaka başaralım diyoruz. İnanıyoruz ki, bu temelde Türkiye ortamı üzerine gidenlerin başarısı kesindir. Biz, bu temelde görevlerinin üzerine gidenlerin sürekli yanında olacağız. Bu temelde görevlerinin üzerine yürüyenler de, halklarımızın kurtuluşuna giden yolda en doğrusunu yapmış ve başarmış olacaklardır.

Türkiye devrimine bu temelde yönelirken, bunun yeni bir adım, ama sağlam temelde başlayan bir adım olacağına inanıyoruz. Kendimiz de bu devrime çok yüklendik, çok şey aldık ve çok şey verdik, bundan sonra da bu temelde güvenmeye, desteklemeye ve başarıyı sağlamaya büyük özen göstereceğiz. Milliyet ayrımı yapmaksızın bütün devrimcileri, görevlerine bu temelde yönelmeye ve mutlaka başarmaya çağırıyoruz.

DEVRİMCİ SOSYALİZM MÜCADELESİNDE OLMAK

Selim Doğan

İnsan bedeni diyalektik organlar bütünüdür. İnsan bedeninin mekanik kısımlarını harekete geçiren, insanı mekaniklikten ve hayvansallıktan kurtaran, kendi bütünündeki diğer kısımları belirleyen düşünsel tarafıdır. Her insanın beyninde oluşan ve o an için yaşamını belirleyen bir dünya vardır. Bu dünya onun bütün yaşamına yansıyan düşünceler bütünüdür.

Toplum, tek tek bireylerden oluşur. Bireyin kişisel gelişimi toplumsal gelişimden ayrı tutulamaz. Dolayısıyla "bireycilik" toplumsal gelişimin önünde bir engeldir. Çağdaş dünyanın doğuşuna eşlik eder, gitgide artan bireycilik, üretim ve dağıtım birimlerinin geniş ölçüde tek tek bireylerin elinde bulunmasından dolayı Kapitalizmin bir gerçeğini oluşturur. Bundan dolayı egemen sınıf ideolojisi kendi diktatoryasını sürdürebilmek için toplumsal düzende bireysel girişkenliğin rolü üstüne ısrarla durmuştur. Ve duruyor. Oysa ki, toplum ve birey birbirinden ayrı değil birbirini tamamlayıcıdır. Kapitalist toplum özünde toplumsal anlaşmazlıklar bütünüdür. İktisadi açıdan işçi sınıfı cephesinde olan ama siyasi açıdan burjuva cephesinde yer alan birey ve grupların varlığı o toplumsal formasyonda mümkündür. Ve olacaktır. Önemli olan toplumu kendi iktisadi evriminin doğrultusundan sosyalizme evrimleştirebilmektir.

Uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarına dayalı bir toplumun, vazgeçilmez ön koşulu ezilen, sömürülen bir sınıfın varlığıdır. Ezilen, sömürülen bir sınıf gerçeği ise toplumsal düzlemde küçük bir azınlık için iyi bir yaşam biçimini oluştururken, ezilen büyük çoğunluk için sosyalizm gerçeği en iyi yaşam biçimine geçiş demektir.

Sosyalizme ulaşmanın yolunun politik bir devrimden geçmesi ve bunun nesnel gücünün işçi sınıfında odaklaşması sosyalist ideolojinin işçi sınıfına taşınması görevini karşımıza koyar. Lenin'in tanımında ideoloji, bilimi öğrenen ve onu kendi kişiliğinde içselleştiren seçkin bir grubun, sınıf bilinçli işçi kitlesine aşıladıkları inançtır. Öyleyse sınıf bilincinin biçimlenmesi, kendiliğinden işleyen bir süreç olmaktan çıkıp, bilimin taşıyıcıları tarafından üstlenilen bir görev konumuna geldiği açıktır.

İşte, ideoloji, örgüt ve kadro üzerine önemle eğilinmesi gerekliliğinin nedenide tam buradadır. İdeal tekildir, ideoloji ise toplumsaldır. İdeoloji, toplumsal olup, aynı ya da benzeri dünyaları ve yaşamı bütün insanlık için düşleyen insanların düşüncelerini birleştirerek ortaya getirdikleri ve getirdikleri zaman daha hızlı üretime geçebildikleri toplumsal dünyanın istenmesidir. İstenilen gelecek dünyanın ideoloji ve politika ile sistemleştirilerek, örgütlülük ile düşünsel ve pratik güç oluşturarak getirileceğine inanan ve bu süreçte yer alan insan örgütlü devrimci insandır.

Teori bilimde yeni bir söylemdir. Oluşturulan yeni bir teori bireylerin kafalarındaki dünyayı sarsabilir, ama toplumsal alt-üst oluşu yaşatamaz. İnsana yeni bir kişilik, yeni bir ahlak, yeni dünyalar, yeni estetik kazandıracak olan, yeni teorinin doğrultusunda kurulacak olandır. Teori bilimde yeni bir söylemse, örgütlülükte, söylemi yaşama geçiren, pratik olarak insanı yaşatan güçlenmedir. Her teori yaşama geçtikçe, işçi sınıfı hareketiyle desteklendikçe, sınıflar savaşımı pratiğiyle doğruluğu denetlendikçe güçlenip gelişimini sürdürecektir. Örgüt belirli bir amaç doğrultusunda temelde aynı şeyleri düşünen ve isteyen insanların belirlenen program doğrultusunda düşüncede ve pratikte sistemli olarak üretime geçişleriyle meydana getirdikleri güçler bütünüdür. Sosyalizm'e ulaşmada örgüt, bir araç olarak gönüllü insanlar birliğidir.

Leninist örgüt, önderler birliğidir. Sürekliliği sağlayabilen istikrarlı bir önderler topluluğu olmaksızın sosyalizme ulaşabilmenin yollarının tıkanacağı açıktır. Bu anlamıyla komünist kişilik sorunu önemli bir sorundur. Geçmişin devrimci prototipi anlatmak istediğimiz " önder insan" tipo-

lojisine denk düşmemektedir. Devrimcilerin çoğunluğunun yeterli teorik donanım ve bunun politikaya aktarma yeteneğinden yoksun oluşu halk kitleleri gözünde onlara duyulan güvenin farklılaşmasına yol açmıştır. İşte tamda bu nedenlerden ötürü "devrimci insan" kavramı sorunu çözebilen bir kavram olmaktan çıkmıştır. Günümüzün devrimci insanı devrimci sosyalist (Varolan iktidarı deviren -toplumsal düzen olarak sosyalizmi kuran) tarafını kendinde birleştirendir. Yaşamında sosyalizm lehinde iradenin etkin olduğu önder insandır. Önder insan özünde yalnızca toplumun dönüşümü için düşünen insan değil, kendi düşünüşü hakkında düşünebilen eylemi içinde kendini gözlemleyebilen ve böylece kendi kişiliğinde hem özne hemde nesne bütününü oluşturan insandır.

Bilinçsiz insanın kof bir inanç olduğu gerçeğinden hareketle günümüzün sosyalist devrimcisinin gelecek dünyayı çok iyi bilmesi ve bilerek inanması gerekmektedir. Bu dünyanın bugünkü durumunda bir kat daha önem kazanmaktadır. Gelecek dünyayı bilmesi güce tapınmayı değil, güç oluşturmasını gerektirecektir. Bu nedenle "devrimci-sosyalist" 1980 öncesi devrimci prototipini aşmak yükümlülüğüyle karşı karşıyadır. "Yeni İnsan"ın anlamını böyle bir süreç dolduracaktır.

Türkiye sosyalist hareketinin geçmişine bakarak ondan dersler çıkarmanın ve bugünün ışığında geçmişi öğrenmenin önemi bir kat daha artmıştır. 12 Eylülle yaşanan ağır yenilginin sosyalist harekette yarattığı erozyonu ve demoralizasyon Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da yaşananların etkisiyle daha da yoğunlaşarak sürdü, sürüyor. Komünizme inancı "Sovyetler Birliği Sosyalizmi"nin başarısı/başarısızlığı ile bütünleştiren Sosyalistlerin yaşanan sürecin etkisiyle geriye dönmesi ve burjuva ideolojisine entegre olması 12 Eylül öncesi kuşağın büyük çoğunluğunun bu günkü gerçeğidir. 1980 öncesi örgütlenmelerin sınıf içinde yoğunluk kazanamaması, bundan doğan güçsüzlüğün küçük burjuvazi örgütlenmelerle aşılmaya çalışılması, ayrıca mekanizmanın, duygusal katılım bilimle birleştirebilecek kadrolara sahip olamadığından bu katılımı bilince çevirememesi yenilgiyle sonuçlanmanın unsurlarını oluşturuyor.

Kapitalizmden sosyalizme nesnel yürüyüşü bilimsel olarak anlamayan kadroların alınan bir yenilgi sonucunda sosyalizme ve işçi sınıfına sövgüler yağdırması da sürecin mücadelelerinin bir başka gerçeğini oluşturuyor. Bilimin ne ölçüde öğrenildiği, doğru ile yanlış arasında ayrım yapabilmenin, inanmak ve cesaret etmek, ileriye gitmek ve geriye dönmek kıstaslarının dozlarını belirlediği gerçeği bugün aslında geçmişe bakılınca daha iyi anlaşılabilen, pratik sürecin doğruladığı bir olgu durumundadır.

Onlarca örgütün, grubun varlığı Türkiye sosyalist hareketin özgül durumunu anlatır. İşçi sınıfı hareketiyle beslenmediğinden Türkiye gündeminde sürekliliği sağlayamayan dolayısıyla ilerleyemeyen -ilerleyemeyen geriler- sosyalist hareketin bu statikliği, işçi sınıfı hareketiyle bütünleşemediği sürecin yeni ayrılıklarını sürekli bağrında bulunduracaktır. Farklı çatılar altında örgütleniyor olunsada bu bir kazanç sayılmalıdır.

Ama şu unsur atlanmadıkça "birkez görevler doğru bir biçimde belirlenince, birkez görevleri gerçekleştirmek yolunda yinelenen girişimleri için enerji olunca geçici başarısızlıklar yalnızca küçük talihsizlikleri temsil ediyordu. Devrimci deneyim ve örgütsel yetenek elde edilebilecek şeylerdir, yeter ki bunları elde etme isteği olsun, yeterki eksiklikler kabul edilsin, devrimci eylemde bu eksikliklerin kabul edilmesi bunların yarı yarıya giderilmesi demektir." (V. İ. Lenin, *Ne Yapmalı?* S. 41)

Türkiye sosyalist hareketinin değerlendirilmesi geleceğin daha iyi şekillenebilmesi için büyük bir önem taşıyor. İşte günümüzün sosyalist insanı geleceğin dünyasının, bütün insanlığın yaşabileceği en güzel yaşam biçimi olduğunu bilimsel bir şekilde anlayabilen ve bunu kendinde içselleştiren bir birikimle yürümesine devam edecektir. Kendi politik ve ideolojisindeki eksiklikleri sorgulayarak daha kararlı adımlarla sosyalizme yürüyecektir. Bugün çok yakınılan konulardan biride tekelci kapitalizmin insanın düşünsel tarafında yarattığı tahribattır.

Doğrudur, ancak sorunu ortaya koymak sorunu çözmüyor. "Politika boşluk tanımaz" biz bu boşluğu burjuva ideolojisine bıraktığımız sürece bu süreç böyle devam edecektir. Sorun güç olup teoride ve pratikte müdahale etmektir. Önder insanı çok uzaklarda aramaksa anlamsızdır. Sorun önder insan olmamızdadır.

KADIN VE AİLE -II-

Nuray Bayındır

Geçen yazıdan devamla Aile ve toplumlardaki altüst oluşları incelerken göze çarpan en önemli değişiklikleri, Amerikan, Fransız ve İngiliz yaşamlarından örneklemeler yaparak kısaca aktarıyorum.

Amerikalı için geçmişe oranla akrabalık ve aile ilişkilerinde korkunç bir kopukluk yaşanmaktadır. Kendisini geçmişe bağlayan aile bağları önemini yitirmiştir. Alabildiğine soğuk, duyarsız insana ve çevreye duyarsız tipler ortaya çıkmıştır. Zamanın "sosyoloji endüstrisi"nin ürettiği insan tipleridir bunlar. Boş zamanlarını önemsiz şeylerle geçiren, tüketim hastası, politikaya düşmanlık derecesinde uzak, robotlaşmış insan görüntüleridir. Topluluk yaşamının günümüze taşıdığı biribirine bağlılık, yardımlaşma, komşuluk ilişkilerinin hemen hemen yok olduğu atomlaşmış yaşamlardır. Bencillik ve yalnızlık, Amerikan insanını belirleyen en temel özelliklerdir. Peki bu derin altüst oluş Avrupalı içinde aynı ölçüde yaşanıyor mu diye sorulabilir. Tabii ki buna olumsuz cevap vermek oldukça güçtür.

Ancak aile dışı sosyal ilişkilerinin hala devam ettiği söylenebilir.

Paris'in banliyölerinden örneklemelere geçersek "Beyazyakalıların(büro işinde çalışanlar) dostluk ilişkileri, mavi yakalılara (yönetici kesim) oranla daha fazladır.(I)

"Fransız işçilerin kahveye gitme eğilimi, burjuva kesime göre çok daha fazladır." (II)

Orta halli fransızlar evlerine misafir kabul etme alışkanlıklarını geçmişe oranla yitirmişlerdir. Bu yüzden dünyaca ünlü Limoj porselenleri alıcı krizi yaşamaktadır. İşçi kesiminde misafir kabul etme eğilimi sözü edilen kesime oranla oldukça yüksektir. Özellikle kırsal alanlarda dostluk ve komşuluk ilişkileri hala canlılığını korumaktadır.

İngiltere'de ise Londranın banliyölerinden Woodford'da oturan işçi sınıfından evli çiftler orta sınıftan daha az konuk kabul ediyorlar. (III)

İşçi çiftler bu tip bir sosyal ilişkide bölünme eğilimindeler. Orta sınıflar ise dostlarını birlikte görüyolar.

EVLİLİK VE ÖNCESİ İLİŞKİLER

Bu kez konuya kadın açısından daha enteresan, evlilik ve öncesi ilişkiler yönünden yaklaşalım. Resmi evlilik dışı birlikte yaşamın modern toplumun gözünde masumiyet kazanışı sanıldığının aksine öyle fazla eskiye dayanmıyor. Kadının resmi evlilik dışı çocuğuna tek başına sahip çıkma hakkı sadece on yıllık bir geçmişe dayanıyor, Fransız yasalarına göre.

Yasaların pratikte geçerliliği bittiği noktada yenilenmeye aday oldukları bilinir.

Bu, yasa koyucuların toplumsal gelişimin seyrinde oynadıkları role göre, ya zamanında ya da gecikmeli olarak değişir. (Bizdeki modernleşme sevdalılarının içine düştükleri traji-komik durumun anlatımını burjuvaziye bırakarak geçiyorum) Fransa'da concubin yaşam genel toplumsal onayını 60'lı yıllarda almış, net yasal tanınması ise 80'li yıllara dayanıyor. Evlilik dışı yani concubins birlikteliğe dair 1935, 1948, 1961, 1978 yıllarına dayanan yasal belirlemelere rastlıyoruz. Ancak önceki yıllara nazaran en net verili concubins yaşamın en gerçeğe uygun yasal tanımını 1982'de görüyoruz. (IV)

Evli olmayan çocuklu kadınların yasalarca korunmaya alınışı ve sosyal yardıma gereksinim duydukları durumlarda evli kadınlara oranla daha öncelikli ve avantajlı olmaları son yıllarda gittikçe azalan resmi evlilik yapanların sayısının daha da düşmesini gündeme getiriyor. Yasal evlilik pek çok bakımdan birlikte yaşamaya karar veren insanlar açısından gerekli olmaktan çıkmıştır. Gerek maddi gerek moral açıdan concubin yaşamın, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın toplumsal boyutuna uyumu diğerine göre daha ileri ve daha eşgüdümlüdür. Son yıllarda yapılan istatistikler concubin yaşayanların yasal evlilik yapanlara nazaran daha az sorunlu olduklarını göstermişitir. Yine bir on yıl sonranın birlikteliklerininin olası niteliğini araştırma konusu edinen bir anket kolej ve liseli gençler arasında yapılmıştır. Gençlerin %90'ı belediye ve kilise evliliklerini demode gördüklerini serbest birliktelikten yana olduklarını söylemişlerdir.

20. yy'lın sonunda modern toplum için geleneksel ailenin ve onun yasal kuruluş statüsünün ölüm çanlarını duyuyoruz.

Ailenin çözülmeye sanayi devriminin genç kadınları akın akın fabrikalara, seyyar satıcılığa, evlerde hizmetçiliğe çekmesiyle birlikte başladığını biliyoruz.

Bu gün toplumsal gerçeklik haline gelmiş ve hiçbir şekilde kadın için utanç konusu olmayan evlilik dışı çocuk sahibi olmak XIX. yy'da hangi sosyal sınıf ve tabakalardan kadınlar arasında yaygın olduğunu ve eski toplumun böylesi bir ilişkiye bakışını kısaca aktarmak yerinde olacak.

"1850'de, on yıllık bir süre içerisinde meslekleri bilinen evlilik dışı çocuk sahibi olan 339 kadın arasında Londra'nın çeşitli ruhani çevrelerinde yapılan ankette kadınlardan sadece üç'ü -dames- (üst sınıftan) gerisi ise evlerde hizmetçiydi". (V)

Zamanla orta sınıflardan genç kızlar arasında da evlilik dışı doğumlarda artış görülüyor. XIX. yy'ın sonlarında Alman toplumunda yapılan çeşitli çalışmalar burjuvazi arasında da çok sayıda evlilik öncesi doğumlara rastlandığını gösteriyor.

"Dresden'de evlilik öncesi hamile kadınların sosyal statüleri, 1880-1894

İşçi	56
Küçük burjuva	28
Esnaf-zenaatkar	10
Sanatçı yazar	3
Üst kademede memur	3
Toplam yüzdesi	100

Ortaburjuvaziden genç kadınlar arasında yasa dışı çocuk sahibi olma eğilimi yüzyılın sonuna doğru olası bir artış göstermiştir. Endüstri işçileri (örneğin tekstil) bekar annelere oldukça güçlü bir kontenjan sağlamaya devam ediyor. Ancak eğitimde, sağlık alanında ve bürolardaki beyaz yakalılar da onları pek uzaktan takip etmiyordu." (VI)

XVIII. yy Fransasında gayrimeşru çocuk doğumlarının artış gösterdiği dönemde yalnız kadınlar; çoğunlukla hizmetçilik, çamaşırcılık, terzilik yapanlarla proleter kadınlar hamile kalıyorlardı. Evlilik dışı çocuk sahibi olmak terbiyeli iyi aile kızları için değildi... 1820'lere doğru bir Alman doktorun anlatısına göre genç işçiler evlilik öncesi hamileliği ahlaksızlık olarak görmüyorlardı. Burjuva kızlarının görüsü ise buna taban tabana zıttı." (VII)

Görüyoruz ki modern toplum, burjuvazinin, toplumun çalışan dar gelirli kesimi için oldukça doğal yaşanan bu gerçeği kabullenişi ve sonunda yasal güvenceye alışı için iki asırlık bir süre gerekmiş.

Burada 1870'ler proleter kadın hareketlerinin kötü öğrencileri burjuva kadın hareketlerinin, kadının modern toplumdaki bugünkü konumuna ulaşmasına katkısını unutmak yanlış olur.

Genç kız ve genç erkeklerin bekarlık dönemini nasıl yaşadıkları ve çocukluktan ergenliğe geçişin psikolojik, psişik, anatomik, kültürel sorunlarının bu sürece olumlu ya da olumsuz etkisinin aile-toplum bazındaki incelenmesini bir sonraki yazıya bırakıyorum.

Kadının da insan olduğunun dünyaya ilan edildiği gün olarak kabul ettiğim, kadının ve kadın eliyle erkeğin de gerçek insan özgürlüğüne kavuşma şiarının atıldığı gün olarak inandığım 8 Mart kutlu olsun.

(I) Edward Shorter - Naissance de la Famille Moderne (Modern Ailenin Doğuşu)
(II) Agy
(III)Agy
(IV) Burada Claude Colombet'in La Famille adlı ve aile hukukunu inceleyen kitabından faydalandım.
(V) Edward Shorter
(VI) Agy
(VII) Agy.

SİLİK VE NET

Erdem Can

"Üniformalar İngiliz,
Apoletler Fransa'dan,
Japon tütünü
Kolçakda savaşı yönetiyor!.."(1)

Beyaz Ordu komutanlarından Amiral Kolçak'ı belki de en güzel döneminin bu popüler Rus şarkısı anlatır. Uyguladığı vahşi terör ve bolşevizme karşı verdiği "amansız" mücadeleyle haklı övgüler almış, Winston Churchill'e göre "yurtsever" birisidir Kolçak.

Ardındaki onca desteğe rağmen Kızıl Ordu'ya yenildi. Mahkemesinde "yabancı unsurların" kendisine ihanetinden söz etti. Kurşuna dizildi.

Louis-Eugene Cavaignac, Kolçak'a benzeyen yöntemleriyle 1848'deki Paris Haziran Ayaklanması'nı bastırarak "Haziran Kasabı" ünvanını almış Fransız generalidir. Elindeki meclisin verdiği tam yetkiye layık oldu.

Çelik Bilgin "Gorbaçov, Sovyet sosyalist düzenini reforme etmek için yola çıkıyor ve bir büyük karşı devrimin başlatıcısı oluyor"(2) diyor.

Gorbaçov ve Yeltsin büyük bir çökertme harekatından "başarıyla" çıkan iki liderdir. Pek zorlanmadılar. Yetenekli olmaları gerekmedi. Zaten değildiler. Gorbaçov giderken "yabancı unsurlar"ın ihanetinden söz etmedi. Yabancı unsurlarda ihanet etmeden zafer kazanmanın zevkini yaşadı.

Emperyalizmin büyük övgülerine layık oldular. Hatta birisi Nobel Barış Ödülü bile aldı. Diğeri halen övgüler almaya devam ediyor.

Sovyet halkı Kolçak ve Denikinlerle savaşırken kime karşı savaştığını bilmenin olumluluğunu yaşadı. Ayıklama gerekmedi. Düşmanı biliyorlardı zafer onların oldu.

Burjuvazinin kurtarıcısı olmuş birisidir, General Cavaignac. Önceleri Fransızların Cezayir'i işgalinde kendisini ispatlamış, Cezayir Genel Valisi olmuştur. Paris halkı onu tanıyordu. Yenildi ama yiğitce savaştı.

Sovyet proletaryası Gorbaçov ve Yeltsin'e karşı savaşamadı. Homurdanmakla yetindi. Kolçak için söylediği gibi bir şarkıyı bunlara söyleyemedi. Fransız halkının Cavaignac'a karşı yaptığı ya da 1871 Paris Komünü'ndeki barikat savaşçısının yaptığını yapamadı.

İlk sosyalist devrimi yapanların Kolçakları Denikinleri dize getirenlerin, Hitler'i bozguna uğratanların bunu yapamaması düşündürücüdür.

Nedensiz değil. Politikası var.

Politika burjuvazinin silikleştirme operasyonudur.

Gorbaçov ve Yeltsin'in diğerlerinden farkı silik olmalarıdır.

Süleyman Demirel tekellerin has adamıdır. Denizlerin idamının hararetli destekçisidir. "Yollar yürümekle aşınmaz" diyen kişidir. Hiç değişmemiştir. Sadece silikleştirilmiştir. Şimdi başbakandır.

Erdal İnönü hiç bir mücadelesi olmayan geçmişiyle 12 Eylül sonrası girdiği politikada hiçbir ciddi tavrın temsilcisi olamayarak zaten silik bir politikacı olduğunu göstermiştir. Şimdi başbakan yardımcısıdır.

Kamuoyunda bıraktığı "aşırı solcu" imajını yıkmadan pek yol katedemeyeceğini anlayan Deniz Baykal 12 Eylül'le kendini ispatlama fırsatı bulmuştur. Güneri Civaoğlu'nun Sabah'daki yazı dizisi Baykal'ın yanlış anlaşıldığının mesajını vererek aslında hiç de öyle olmadığını vurgulamıştır. Gösterdiği yüksek performansla Baykal, İnönü'nün bile sağına düşmüştür. Şimdi alternatifdir. Görev beklemektedir.

Burjuvazi ders alıyor.

Ama örnektir, TKP ders almıyor. 1983'e dek darbeye faşist diyemiyor. Kör oluyor. Doğu Perinçek "Partimiz orduyu parçalamak bir yana, orduyu düşman ilan edenlerin adreslerini göstermiştir"(3) diyerek faşist cuntaya yaranmaya çalışıyor.

Kör oluyorlar.

Julian Jacobs "Kemikleşmiş anti-sandinist oyları bir yana bırakırsak, pek çok insan yüreğindeki Sandino'yu unutmadı, ancak barış ve bir avuç pirinç-fasulye için umutsuzluk içinde oy verdi. Şantaj politikasından çok çabuk etkilenen yoksul halk oylarını bu şekilde kullandı. Halktan bekleyeceğimiz sadece daha çok kahramanlıktı" (4) diyerek Chamorro'nun Nikaragua'daki seçim zaferini açıklamaya çalışıyor. Halkın verilen vaadlere bakarak (barış, ekonomik krize son verme) kanması önemlidir ama tek neden değil. ABD'ye karşı devrim yapmış bir halkın bu kadar çabuk, Amerikancı bir partiyi iktidara getirmesinin, insanların Chamorro'ya verdiği her bir oyun ABD'ye gittiğini görememesinde de yattığını sanıyorum.

Halk da kör edilebiliyor.

Bunu Türkiye'de basın iyi bilir. Sınıflı toplumlarda basın tehlikeli bir silahtır. Basının tekelleşmesi, burjuvazinin bu silahı devrimciye karşı yöneltme çabasıdır.

Günlük basın olmak hergün yüzbinlerle miting yapmak demektir.

Her gün kitlelere "Katil PKK" ve "Kahrolsun Sosyalizm" sloganları attırma çabasındadırlar. Ama mitinglerinde coşku yoktur.

Coşkulu insan başkaldıran insandır.

Sönük mitingler yapmaya mahkumdurlar.

Tekelli basın devrimciye karşı savaş başlatmıştır.

Yenilmeye mahkumdur.

Devrimci basını gerillaya, tekelli basını kontr-gerillaya benzetiyorum. Gerilla gücünü halktan, kontr-gerilla devletten alıyor. Ellerindeki silahlar daha moderndir. Ama yürekleri yoktur.

1912 yasal bolşevik günlük gazete Pravda'nın çıkış tarihidir.

1992 yeni bir çıkış tarihi olmalıdır.

Devrimci basın artık kendi mitinglerini yapmak zorundadır.

Nikaragua devriminin önde gelen kişiliklerinden Thomas Borge, "son kez onlarla (Kuzey Amerikalılarla, b.n) konuştuğumda, kendisini ABD başkanı olarak sunmak gibi ciddi bir iş yapan birisinin, nasıl olup da hiç sinagogu bulunmayan ülkemizde bir Yahudi sinagogu yaktığımızı söyleyebildiğini sordum"(5) derken şaşkınlığını dile getiriyor.

Artık şaşırmamak gerekiyor.

Basınç (pressure) birim yüzeye dik olarak etkiyen kuvvettir. Kuvvet (force) sabit düşünülürse, yüzey (surface) genişlemesi basıncın azalmasına yüzey daralması basıncın artmasına yolaçar.

Silik hedef geniş alana, net hedef dar alana denk düşüyor. Amaç basıncı arttırmaksa, alanı daraltmak devrimcinin işidir.

Artık netleştirmek bir görevdir. Proletarya ile burjuvazinin saflarının netleştirilmesi gerekmektedir. Sorun, önce devrimcinin görmesi gereken hedefi proletaryaya gösterebilmesidir.

Hedefi görebilmek yetenek işidir.

Ve Lenin, I. Dünya Savaşı yıllarında kimsenin onu eleştirmeye cesareti olmadığı bir dönemde Kautsky'nin "herkesten daha zararlı" olduğunu söyleyebildiği için büyük bir devrimcidir.

Kaynakça

1- Michael Sayers ve Albert e. Kahn, Sovyetler'e Karşı Büyük Komplo, Sf. 66

2- Çelik Bilgin, Bilim ve Sosyalizm, Toplumsal Kurtuluş, S. 49, Sf. 17

3- Doğu Perinçek, TİKP İddianeme ve Sorgular'ında.

4- Julian Jacobs, Nikaragua ve Seçimler, Dünya Solu, s. 6, sf.8

5- Toplumsal Kurtuluş, s.7, sf.47